

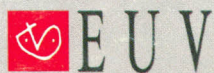
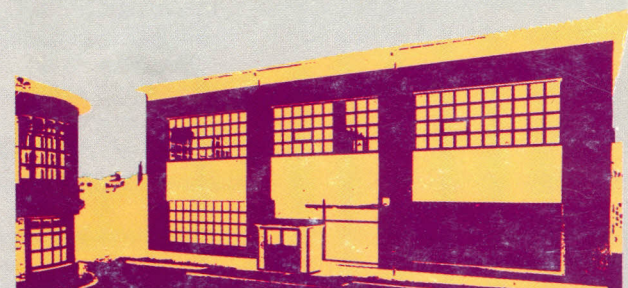
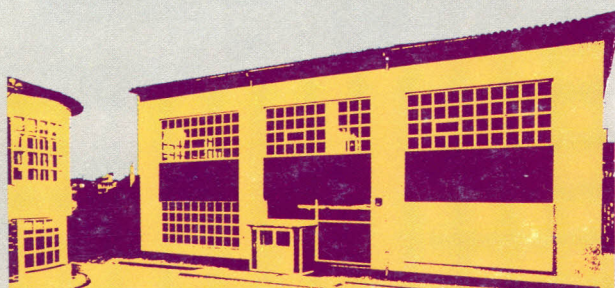
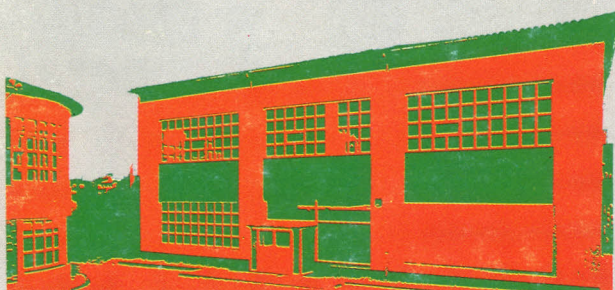
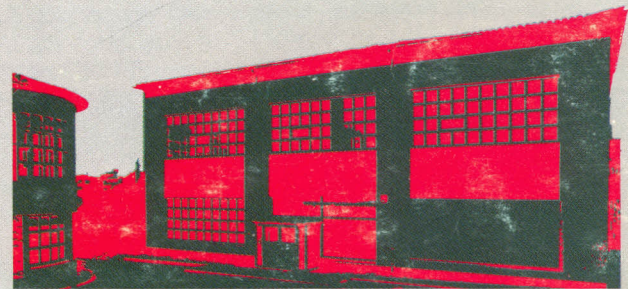
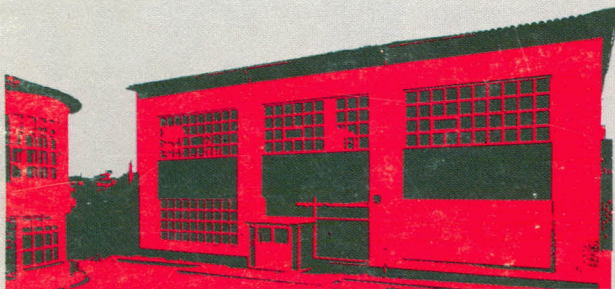
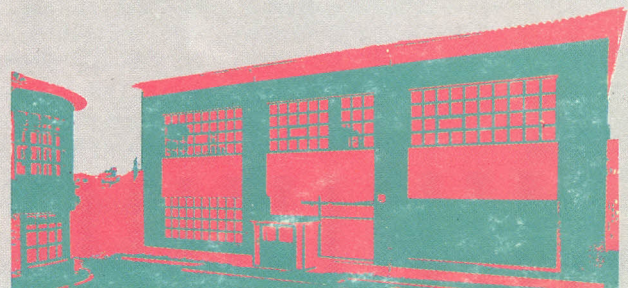
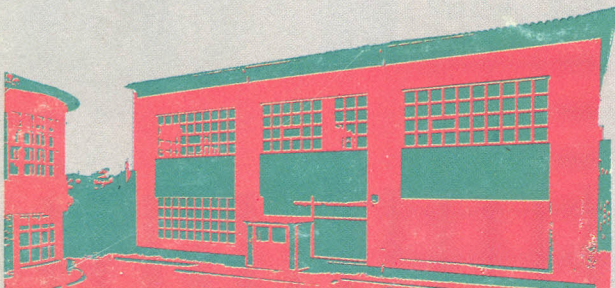
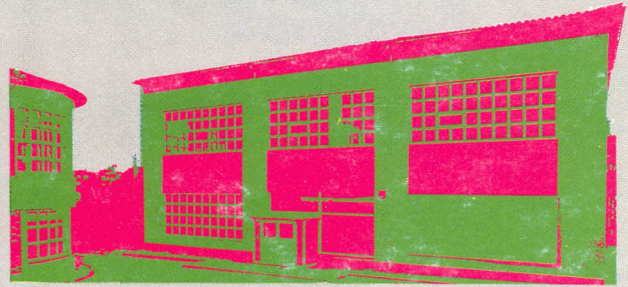
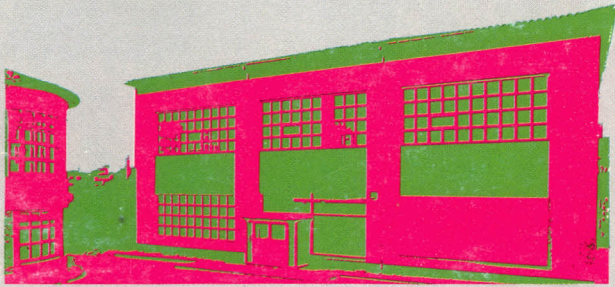
7 7 ★ 7 8

10 ANYS

8 7 ★ 8 8

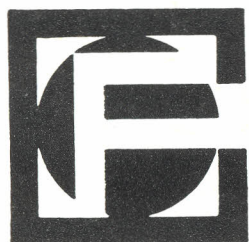
ESCOLA UNIVERSITÀRIA DE MESTRES BALMES

V I C

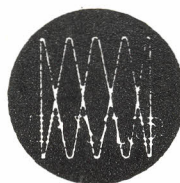
ESTUDIS UNIVERSITARIS DE VIC

**construccions
ferrer, s.a.**

Rbla. Hospital, 40, 1r. Tel. 885 25 58 - VIC

**ELECTRICITAT
INDUSTRIAL
VIC, S.A.**

C. Pare Huix, 33. Tel. 885 32 20 - VIC

ARUMÍ
Calefaccions

Verdaguer, 18. Tel. 885 24 04 - VIC

P. ESPINOSA
Fusteria en general
Pressupostos
i decoració

C. Sant Pau, 23. Tel. 886 26 12 - VIC

Miramarges

Butlletí dels Estudis Universitaris de Vic

Coordinació: Andreu Roca. Disseny Gràfic: Jordi Cano i Ton Granero. Impressió: EMEGÉ Indústries Gràfiques. Dipòsit legal: B-44. 156-1985

5

El dia 4 d'octubre de 1977 s'inaugurava l'Escola Universitària de Mestres Balmes. En el discurs inaugural, el Dr. Salvador Reguant, professor de la Universitat de Barcelona i director de l'Escola, comentant unes paraules d'Edgar Faure sobre el canvi qualitatiu en l'educació a finals del segle XX, assenyalava aquests tres aspectes: l'educació permanent, una educació integrada en el món i integradora d'aquest món i l'educació com a patrimoni de tothom. Deia que aquests aspectes havien de ser el teló de fons sobre el qual s'havia de bastir l'Escola que aleshores s'inaugurava, i alertava que l'Escola podia morir fàcilment si no era estimada per tothom i encoratjada a seguir per aquest camí.

Avui, al cap de deu anys, l'Escola no solament no ha mort, sinó que està plenament consolidada. L'hem sabuda bastir sobre aquests fonaments? Creiem que sí.

En efecte, l'Escola no s'ha limitat a impartir unes assignatures contemplades en un pla d'estudis preestablert per unes instàncies superiors, sinó que ha procurat estar oberta a les conseqüències dels canvis que l'expansió dels coneixements comporta i s'ha anat dotant dels canals i instruments indispensables per fer que la seva tasca no quedi encallada en un moment determinat de la història, sinó que sigui receptora de tota la informació i cultura i font de creativitat. Més encara: durant aquests deu anys l'Escola ha estat present en totes les iniciatives i instàncies que han maldat per renovar el sistema educatiu al servei d'unes persones, d'una comarca i d'un país.

Com a conseqüència d'aquesta actitud, l'Escola ha impartit una educació integrada en el món i

integradora d'aquest món. Durant aquests deu anys, cada curs han visitat l'Escola i han exposat els seus coneixements i pensaments diverses personalitats, de casa i de fora, de tots els camps de l'educació: científics, pedagogs, historiadors, lingüistes. I l'Escola no ha planyut res per realitzar aquestes activitats.

I finalment, l'Escola no s'ha cansat d'instar totes les instàncies i de promoure tota mena d'iniciatives per fer que l'educació sigui patrimoni de tothom. Així, en l'afany de fer acostar els estudis superiors i l'educació a un nombre més gran de ciutadans, l'Escola ha dotat la ciutat de Vic amb la Fundació Universitària Balmes que permetrà l'ampliació dels Estudis Universitaris. Justament aquest any ha obert les portes a una nova Escola, la d'Estudis Empresarials, i s'ha incorporat a la Fundació l'Escola Universitària d'Infermeria Osona les quals, amb l'Escola Universitària de Mestres Balmes i l'Editorial EUMO, que, nascuda al si de l'Escola, és l'exemple més clar d'iniciativa fonamentada en aquesta convicció, formaran a partir d'ara els Estudis Universitaris de Vic. Miramarges deixa, doncs, de ser el Butlletí de l'Escola Universitària de Mestres Balmes i passa a ser el Butlletí dels Estudis Universitaris de Vic.

El número extraordinari de Miramarges que teniu a les mans vol ser el reflex de deu anys d'activitats, però vol ser també l'expressió d'una il·lusió renovada per continuar la tasca, per eixamplar horitzons, per obrir nous camins. Volem donar sincerament les gràcies a tots aquells que l'han fet possible i, sobretot, als amics que ens han honrat amb una col·laboració especial.

Escola
Universitària
Balmes
Adscrita a la Universitat de Barcelona
Biblioteca

L'ESCOLA DE MESTRES DE VIC: PÚBLICA O PRIVADA

Miquel Siguan

2 Recordo de fa una colla d'anys una visita a una Escola de Mestres en un barri dels voltans de Londres. Era una de la dotzena d'Escoles de Mestres que en aquell temps estaven integrades en la Universitat de Londres, coordinades pel seu Institut de Ciències de l'Educació. Tot hi era típicament anglès: la barreja d'un edifici gòtic amb uns annexos moderníssims i funcionals, el «green», una extensió de verd increïblement gran i increïblement verda, un ambient de treball intens i relaxat al mateix temps... Recorrent l'edifici em vaig adonar d'una capella que semblava concorreguda; era un centre religiós? Si, era una escola catòlica i l'administrava una comunitat de frares. N'eren els amos? No, en realitat era una fundació promoguda pel

bisbat. I d'on sortia el pressupost? Del que pagaven els alumnes, naturalment. O sigui que era una escola per a nois rics? No, la matrícula efectivament era alta, però tots els alumnes eren becaris. De fet l'Escola sols admetia becaris com a alumnes i les beques, les pagava el govern. Quant als professors, els triava, els contractava i els pagava l'escola, i prescindia dels seus serveis en el moment que ho considerava oportú. I els plans d'estudi els fixava l'Escola i els aprovava o rebutjava la Universitat. I el director de l'Escola, el proposava el claustre però el nomenava el Director de l'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat. I el director de l'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat, al seu torn, el nomenava el Rector,

però a proposta del conjunt de Directors de les Escoles de Mestres. Per acabar-ho d'adobar o de complicar, cada una de les dotze Escoles de Mestres de la Universitat de Londres tenia un color ideològic diferent, tenia plans d'estudi diferents i tenia fins i tot fórmules diferents d'integració en l'estructura universitària. Sols una cosa era clara: que a cap de les dotze se li podia aplicar la disjuntiva: escola pública o escola privada tal com nosaltres l'entem.

Nosaltres, en canvi, estem acostumats a classificar segons aquesta distinció totes les institucions socials en general, i molt especialment, les docents. Les escoles són necessàriament o públiques o privades i el tall entre les dues sembla perfectament clar. Els centres d'ensenyament públics formen part de l'administració de l'Estat (govern central o governs autonòmics), es mantenen íntegrament amb diners públics i són, per tant, gratuïts o més barats que els privats i tots els membres del seu personal són funcionaris. Les escoles privades, en canvi, s'han de mantenir pel seu compte i han d'aplicar, per tant, criteris d'eficàcia econòmica per a subsistir. O sigui que resulten cares. Pel mateix motiu se suposa que han de ser més eficaces que les públiques, ja que si no es quedarien sense alumnes. A aquesta diferenciació principal cal afegir-n'hi una altra de no menys important. Les escoles privades, o si més no una part de les escoles privades, són específicament religioses, mentre que

les escoles públiques són neutres o són formalment religioses segons el règim polític imperant.

Estem tan acostumats a utilitzar aquesta distinció —que més que distinció és oposició— que tendim a suposar que resulta de la mateixa naturalesa de les coses i que es pot aplicar en tot lloc i en tot moment. I la veritat és que és perfectament datable en el temps i localitzable en l'espai. Correspon al model francès d'Estat i a la mentalitat del segle XIX. A altres llocs aquesta distinció/oposició o no ha existit mai o ha tingut un sentit diferent que entre nosaltres. I fins i tot entre nosaltres avui comença a fer aigües per totes bandes.

La meva relació amb l'Escola de Formació del Professorat de Vic és molt antiga, anterior i tot a l'existència de l'Escola i arrenca de quan jo havia tot just acabat la carrera a Barcelona i Mossèn Vilacis, de grata memòria, em va proposar de traslladar-me a Vic per ser professor al Col·legi de Sant Miquel que ell dirigia; una oferta que vaig acceptar amb il·lusió, però que a la fi es va frustrar perquè poc després es va decretar la mobilització general.

Era el temps en què semblava que Espanya estava a punt d'entrar a la guerra al costat d'Alemanya. De manera que en comptes de traslladar-me a Vic em vaig instal·lar a la caserna de Pedralbes, i en un regiment de tancs per més alegria. Però durant bastant de temps jo pujava de tant en tant a Vic per participar en unes magnífiques i eclesiàstiques costellades.

De manera que quan anys després —ara en fa deu— es va crear l'actual Escola de Mestres precisament en el local de l'antiga Escola de Sant Miquel i el Rector de la Universitat em va nomenar representant universitari al Patronat de la Fundació, jo vaig tenir la impressió de reprendre una antiga relació. D'ençà d'aquell dia he viscut molt de prop la seva vida i el seu desenvolupament, i me'n sento satisfet. I en la mesura en què m'identifico amb l'Escola, fins i tot em sento orgullós dels resultats assolits i del futur que s'albira. Crec sincerament que l'Escola és ja una esplèndida realitat i que moltes de les persones que hi treballen i de les coses que s'hi fan són exemplars.

De les moltes coses que jo podria dir aquí sobre l'Escola, em

limitaré a una que per a mi és molt important. La separació tallant entre centres públics i centres privats en el nostre temps i en la nostra situació té cada vegada menys sentit. El que necessitem són centres que no siguin estrictament privats perquè estiguin al servei públic, però que no rebin el qualificatiu de públics del fet de ser part de l'administració estatal. Centres estretament arrelats en el teixit social que els envolta i que els manté, capaços de mantenir un alt nivell d'autonomia que els permeti desplegar la iniciativa i l'eficàcia que tradicionalment s'ha atribuït a les empreses privades, però al servei de la col·lectivitat que els impulsa i els recolza. Crec que el futur col·lectiu de Catalunya depèn en bona part d'això, que siguem capaços de posar en peu en el camp de l'educació i en tots els camps de la vida social institucions d'aquest tipus. I un dels motius de la meua simpatia per l'Escola de Mestres de Vic és perquè representa un pas significatiu i reeixit en aquesta direcció.

Miquel Siguan

Director de l'ICE
de la Universitat de Barcelona

FA DEU ANYS VA HAVER-HI UNA BONA COLLITA

**GUIX
1977-1987**

**Felicitats
EUMO**

UNA FAUNA ESPECÍFICA

Roser Iborra i Plans

Als professors i companys de l'Escola Universitària «Balmes». Amb agraïment.

4 A vegades penso que he tingut la sort —una sort relativa, perquè també m'ha portat molts maldecaps— de poder veure alguns aspectes de la vida des d'un angle no gaire habitual. Per exemple, estudiar magisteri després d'uns quants anys d'experiència docent. Em donava molta ànsia i em pensava que no acabaria mai i... ja està fet. El vaig començar amb un gran escepticisme, tot s'ha de dir. Em vaig encallar de mala manera amb les matemàtiques... però era un esforç necessari. Ara n'estic contenta, i puc entendre els deures escolars de la meua filla, si més no. De totes maneres, les classes de magisteri em sembla-

ven música celestial. Fer de mestra no és això. Però tampoc no hi ha receptes màgiques. Això és el que he anat entenent. I les didàctiques només són bones si no te les creus. Vull dir: si les poses entre parèntesis i acabes per trobar la teua pròpia didàctica.

Quant a la «música celestial» —les assignatures aèries i tot això, i ara faig servir l'argot d'aquesta escola universitària— només hi faria una objecció: no serveixen al mestre si no serveixen a la persona. Però si serveixen a la persona, ja són útils, i s'ha d'entendre que gairebé res no és directament aplicable. Malament, també, si ho fos. D'altra banda, els mestres no hauríem de ser la fauna específica i angoixada en què a vegades ens convertim: sempre a remolc de la darrera moda metodològica que s'imposa. L'altre dia, la Margarida Muset, que és Cap d'Inspecció de les escoles d'EGB, i que té anomenada de «dura», ens va sorprendre amb una conversa planera i humana entorn dels seus records d'ex-mestra. Deia que no ens hem d'estranyar del fet que sigui una feina tan difícil, perquè treballem amb «material humà» constantment. No fusta, ni ferro, sinó: nens, mestres, pares. Això cansa. Crema, que es diu. Per tant, ens deia, heu de saber-ne reposar. Tenir altres dèries. Viure. Malament, si comences a somniar nens. Somniat nens o somniat oposicions, tant se val. He llegit i rellegit aquest invent anomenat «disseny curricular», i que és una filigrana ben refinada. Així i tot, penso que

està fet per algú —o alguns— que potser s'adonen perfectament, d'altra banda, de la distància cada vegada més gran que hi ha entre el llenguatge i la realitat; entre la realitat dels mestres i la dels nens; entre els avenços tècnics i la pobresa general del llenguatge —que vol dir pobresa d'esperit— cada vegada més evident.

Conseqüentment, ens ofereixen un producte molt elaborat en què jo no hi sé veure, però, altres aspectes positius que el fet d'incloure les actituds i els valors humans com a aspectes de l'avaluació i, sobretot, la possibilitat d'un «tercer nivell de concreció» obert a l'aportació personal. Ah, i això dels «aprenentatges significatius»: ja era hora de poder dir que no es pot ensenyar tot.

Però dit així, en quatre línies, no ens ho hauríem cregut. Calien uns models mecànics per a una gent cada vegada més passiva. Suposo. Perquè, si ens proposen un model de programació que arriba a l'extrem d'indicar-nos quina mena de verbs hem de fer servir, no sembla pas que confiïn gaire en la nostra capacitat intel·lectual.

I, ara que en parlo, això sí que em va sorprendre, de les classes de magisteri a l'escola: la poca participació dels alumnes. Com és, que pregunten tan poc? S'ho creuen tot?

A mi no m'agraden pas, a l'escola real, aquests cursos tan tranquils i apàtics. És clar que el curs que tinc aquest any és exactament el contrari: una mena de traca que pot petar —i peta—

en qualsevol moment i per qualsevol cantó. Però també són capaçs d'escriure coses com ara aquesta: «L'estiu és com un llumi encès per l'univers, i l'univers és com un gran home que sosté la terra, i el sol és una gran bola de foc perquè l'univers no tingui fred. Tothom es banya i s'ho passa bé, però l'univers s'avorreix de tant aguantar els planetes...» (Li hauré d'explicar qui era Atlant, a aquest noi).

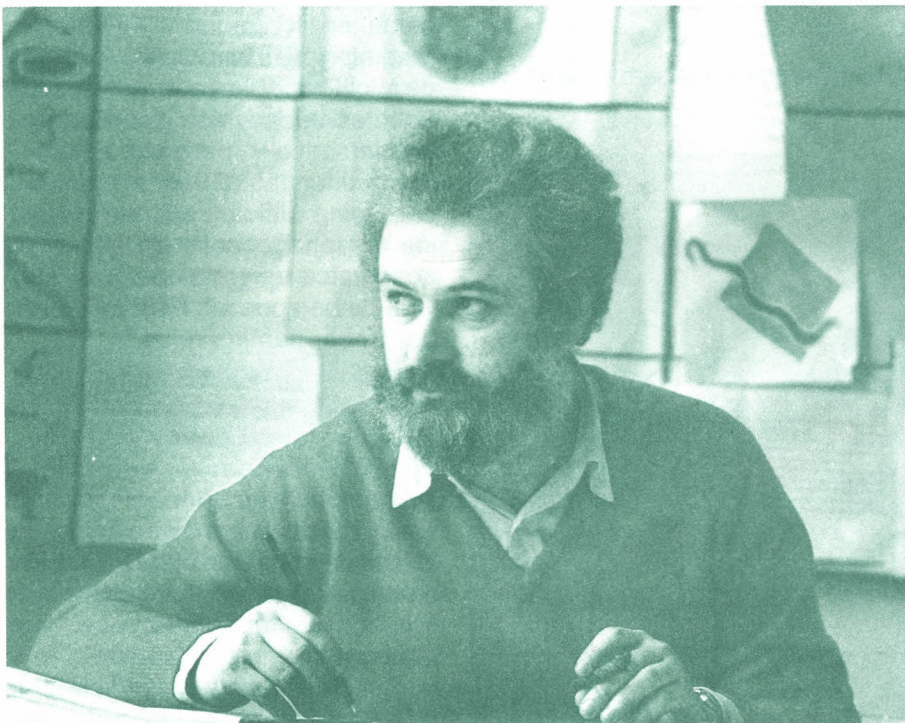
Apa, ja he presumit dels «meus» nens. Aquest any, quan acabin vuitè, també els enyoraré. Però després aniré pel món dient que n'estic tipa, que voldria treballar en una escola més petita, o amb alumnes més grans, o poder canviar de feina per uns anys, o... Una cosa sembla certa: ells tenen cada curs tretze anys, i jo en tinc cada any un de més. Cada vegada em semblen més petits. Però algun cop, al lloc més impensat,

algú et saluda, i has de fer un esforç per recordar, i finalment hi caus: era un nen, i ja és un home fet. I comença a demanar-te coses de l'escola, i no sembla pas que en tingui un mal record. Llavors et sents una mica alleujada: i penses que potser tampoc no ho fem tan malament, al capdavall.

Roser Iborra i Plans
Escola pública «Dr. Fortià Solà»
(Torelló)

DEU ANYS DE CATALUNYA

Francesco Tonnucci

No és fàcil per a mi d'expressar breument i amb un cert ordre les impressions i les sensacions vinculades a les ara ja nombroses visites que he fet a les escoles de Catalunya. Com la de l'Escola de Vic, també la meva història espanyola va començar ara fa deu anys a Barcelona amb ocasió de la publicació del meu llibre *La escuela como investigación*. D'aleshores ençà molts treballs meus han estat traduïts al castellà i al català, els meus dibuixos (de FRATO) han estat publicats en revistes i aplegats en volums; he anat a Espanya diverses vegades l'any, i Barcelona sempre ha estat una etapa obligada. Vaig conèixer Catalunya a l'hora en què es deixondia del franquisme, i tornar a pensar aquests deu anys significa per a mi un conjunt de sensa-

cions i sentiments confusos i excitants: l'entusiasme i les ganes de coses noves, l'amistat sincera i afectuosa, l'interès per les experiències italianes, les aules universitàries atapeïdes d'estudiants atents, els cinc infants de la petita escola de Tavertet, els autògrafs de FRATO, la boira de Vic, el goig de parlar una llengua nova, la descoberta d'una sensibilitat educativa que a Itàlia s'ha perdut, la fira de Santa Llúcia on se sent el Nadal, la Rambla de Barcelona on es poden trobar llibres i diaris fins i tot de nit, la mel i mató, la Sardana, els sons nous i familiars del català. Tot això i moltes altres coses plegades.

Provaré, més amb la deformació professional que amb el cor, de posar ordre en aquesta confusió escollint alguns punts que em sembla que poden representar, si més no en part, aquesta meua experiència estranya.

L'Escola d'estiu de Rosa Sensat de 1977: l'orgia pedagògica

A la nova Universitat, al camp de Bellaterra hi havia 12.000

mestres, vinguts d'arreu d'Espanya, pagant una quota d'inscripció, durant les vacances, per estudiar, posar-se al dia, conèixer propostes noves. Els més de dos-cents cursos s'alternaven amb les festes de les diverses regions, amb els productes artesans de les paradetes, amb llibres. Era una autèntica orgia pedagògica entusiasmadora i vibrant. Hi vaig fer dos cursos, un a primera hora del matí i un a la tarda. Al final de l'Escola estava desfet, però l'entusiasme que es respirava aquells dies era excitant. Formava part del grup dels italians Gianni Rodari, que ens havia de deixar al cap de dos anys. Amb ell, amb Alfieri, amb Dolci vam acabar els nostres treballs en un esplèndid cap de setmana a Cadaqués.

Avui ja no es troben 12.000 mestres tots plegats, però cada any més de 30.000 mestres participen a les diverses escoles d'estiu que organitzen totes les ciutats espanyoles. He tingut la sort de conèixer-ne moltes. Potser ja no hi ha aquell entusiasme del 77, potser ja no hi ha orgies pedagògiques, però són certament una

riquesa que Espanya ha de defensar. És el signe del moviment i seria suïcida renunciar al moviment perquè les lleis ja canvien, perquè el govern és progressista. L'escola, si vol canviar, té necessitat de moviment perquè té necessitat de mestres entusiastes, que saben unir llur professionalitat a l'experimentació, a la curiositat per les coses noves, a la necessitat de canvi. Això, les lleis i les institucions no sabran (i potser no voldran) donar-ho mai.

L'Escola de Magisteri: l'ofici de mestre

A Itàlia, els mestres que ensenyaran a l'escola bressol acaben llurs estudis a disset anys, els que ensenyaran a l'escola primària acaben llurs estudis a divuit anys! Aquesta és una de les nostres vergonyes més greus, que explica el fet que, malgrat tantes lleis progressistes, la nostra escola no canvia. A Espanya els mestres de preescolar i d'EGB surten de l'Escola Universitària de Magisteri. Encara no és un curs universitari regular, com crec que hauria d'ésser, però és una seu en la qual s'aprèn aquell ofici particularíssim que és l'ensenyament. Vaig conèixer força bé l'Escola de Magisteri de Sant Cugat i, ara, la de Vic. Probablement no totes les Escoles espanyoles es troben en aquests nivells, però puc assegurar que en aquestes s'està fent una feina difícil però sumament interessant per sortir de la tradició acadèmica universitària, que serviria de ben poc als futurs mestres per trobar camins nous.

Els Centres de Recursos Pedagògics

Aquesta és una estructura nova i no és just de judicar-la abans de conèixer-ne el treball i el desenvolupament, però demostra una sensibilitat vers el canvi, que tampoc no té exemples semblants a Itàlia. El Centre significa una referència per als mestres d'un

Un mestre per a una escola nova

territori, un punt de trobada, una biblioteca, el préstec d'instruments cars que difícilment poden tenir totes i cada una de les escoles. Sé que sovint els Centres no funcionen com caldria, però constitueixen una possibilitat real, per la qual val la pena de treballar i lluitar. Els Centres podran ser una estructura de suport per a grups d'estudi i de treball de mestres que sovint moren fins i tot per manca de punts de trobament i de referència.

Les Escoles de la Natura

A Itàlia no tenim cap estructura agrícola que permeti a una classe de viure durant una setmana l'experiència del camp treballant, coneixent directament la natura, amb tallers i amb monitors preparats. A Espanya n'hi ha desenes i crec que la majoria són a Catalunya. Recordo amb emoció, el meu primer contacte amb «La Limpia» de Guadalajara que, crec, ha estat la primera Escola de la Natura espanyola. Novament és un signe de sensibilitat educativa. Significa creure que una escola nova no es pot construir a la cleda de l'aula, que demana un trobament qualificat amb la realitat externa de la ciutat, de la natura, del món del treball. Aquest trobament, perquè sigui productiu, ha de ser volgut i preparat pels dos partners en joc: l'escola, d'una banda, i les estructures socials, de l'altra. L'Escola de la Natura és una proposta important, és una invitació a l'escola perquè surti i es confronti amb la realitat.

L'Aula-Taller de l'Escola Universitària «Balmes» de Vic

Voldria acabar aquestes notes amb dos records de Vic. He estat dues vegades a l'Escola i cada vegada, entrant, m'ha impressionat la gran aula-taller que hi ha a la planta baixa. En un ambient molt ample s'hi veuen moltes taules i bancs amb un ric instrumental de fusteria, de ceràmica,

d'electricitat. A Itàlia, una aula així desentonaria absurdament en l'organització acadèmica dels cursos universitaris, però jo no vaig quedar esbalaït, em vaig retrobar. Vaig pensar que una Escola de Magisteri on els estudiants poden també treballar amb les mans, és una bona escola. Si volem que els futurs mestres no facin perdre als alumnes llurs capacitats expressives i constructives, els hem d'educar perquè usin els instruments i els materials i els hem de permetre de construir realment els prototipus dels materials didàctics que experimentaran a l'escola. L'aula-taller de Vic és també un símptoma, un símptoma important d'una voluntat de canvi. Crec que val la pena d'esperar que a totes les Escoles de Magisteri es puguin trobar martells, pinces i forns per a la ceràmica.

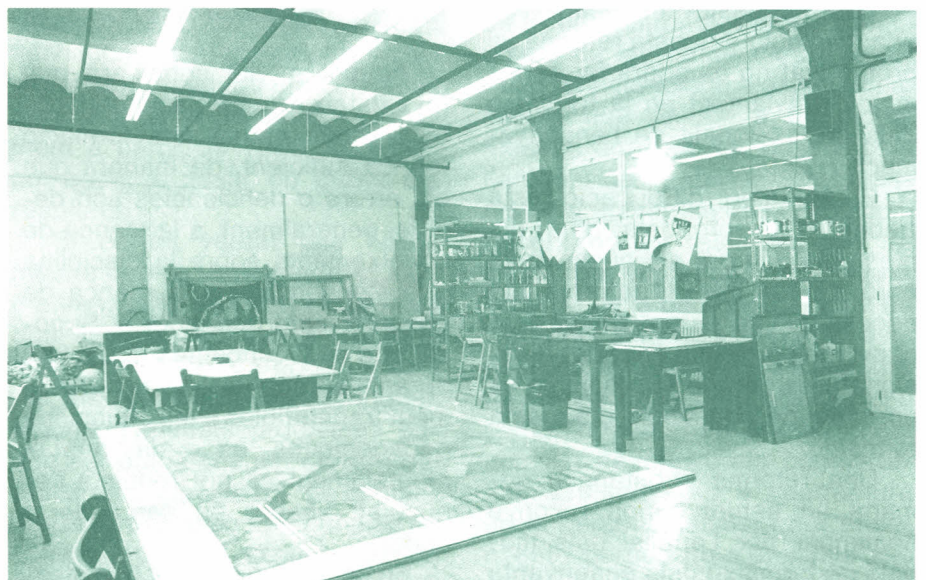
Les escoles rurals de Taverlet i de Sant Julià Sassorba

El darrer record és el més recent, és el trobament inoblidable amb dues petites, estranyes i bellíssimes escoles de la muntanya i del camp a la vora de Vic.

L'escola de Taverlet és una escola petitíssima, una sala amb cinc infants que van dels cinc als deu anys i en Pep, el mestre. El dia de la nostra trobada plovia a bots i a barrals, fins i tot plovia dintre l'escola, però això no era cap obstacle per a la serenitat olímpica del mestre i per al treball seriós dels infants. Cadascú a la seva feina, els més grans atrafegats en la geografia i en l'escriptura, i l'Abel, el més petit, en una història fantàstica dibuixada per a un petit televisor de cartró. Vam dibuixar plegats, vam parlar d'Itàlia. L'escola de Sant Julià Sassorba és una vil·la bella, gran, al mig de la natura, amb un veritable teatre al fons de la gran aula, construït pels pares. Dotze infants, dels dos als deu anys, estaven treballant amb la Dolors, la mestra. Vam parlar, dibuixar, fer jocs de mans. Després van arribar els pares, i vam visitar l'hort.

Són dues escoles, dues veritables escoles. Veritables, perquè l'edat diversa dels infants forma un grup real, diferenciat, en el qual hom pot fer confrontacions, hom es pot ajudar. Veritables perquè els mestres havien triat aquelles escoles i la serietat de llur com-

Aula-Taller de l'Escola Universitària «Balmes»

promis es veia en la serenitat dels infants i en la riquesa dels papers penjats a les parets o estesos damunt les taules. També aquestes dues petites escoles són

simptomes d'una voluntat de coses noves que continuo trobant en les meves estades a Catalunya. Espero que la meva percepció no sigui gaire deformada per

l'afecte que sento per la vostra terra!

Francesco Tonucci
Nadal de 1986

MODELS DE FORMACIÓ DELS ENSENYANTS

Pilar Benejam i Arguimbau

8

L'exigència d'un ensenyament de qualitat que avui uneix els estudiants en una protesta generalitzada, segurament té molt a veure amb el fet que el sistema educatiu no s'ha adaptat a les necessitats d'uns alumnes que hauran de viure en el segle XXI. Els canvis que es creuen urgents i necessaris resulten difícils de realitzar perquè el sistema educatiu ha canviat tan poc i ha generat tantes inèrcies i interessos que avui ja no es pot parlar de canvis; el que necessita l'educació és una revolució. Aquesta reforma en profunditat no es podrà fer sense incidir prèviament en la formació dels professionals de l'ensenyament.

El Ministeri d'Educació està treballant la proposta d'un pla d'estudis nou per als ensenyants però, a parer meu, la reforma que necessitem no es pot limitar a un canvi més o menys encertat d'assignatures perquè el problema és un canvi de concepció d'aquesta formació.

Una reforma substancial demana un estudi seriós i convé començar per l'anàlisi dels models de formació dels ensenyants

que avui es plantegen arreu del món per tal de conèixer les propostes que s'han formulat i que ajudaran a definir el model que caldria potenciar i vehicular. És evident, i no cal amagar-ho, que al darrere de cada proposta hi ha un model de societat que respon a una determinada ideologia. Avui es defineixen prioritàriament quatre prototipus o models de formació.

1. El model basat en l'adquisició de coneixements

Aquest model considera que no existeix una formació pedagògica vàlida sense una formació teòrica suficient, de manera que els errors o deficiències són deguts, generalment, a la manca de coneixements sobre la disciplina que s'ensenya o a la manca de coneixements pedagògics. Suposa que els conceptes formulats durant l'aprenentatge són directament transferibles a les situacions pedagògiques, és a dir, que el plantejament es pot reduir a l'enunciat: «saber és ser, voler i poder».

En conseqüència, un bon mes-

tre equival a un alumne ben preparat en totes les disciplines dels plans d'estudi vigents i es tradueix en una colla de coneixements acumulatius, dividits en un seguit d'assignatures. En donar tanta rellevància a la teoria, aquest model únicament recorre a la pràctica per comprovar i aplicar els coneixements adquirits, i això presenta el problema de connectar els dos blocs, que queden com dues parts ben diferenciades.

L'acció educativa està centrada en la persona del professor, seleccionat ell mateix en raó dels seus coneixements, el qual pren les decisions, dirigeix el procés de transmissió dels coneixements i els avalua verificant-ne les adquisicions.

La formació inicial del mestre, considerada com un temps d'acumulació, és el més important i significatiu, mentre que la formació en exercici es considera com un reciclatge per posar al dia els coneixements adquirits.

Aquest ha estat i és, en gran part, el model vigent al nostre país i a molts altres països, continua profundament arrelat i ofereix una gran resistència al canvi. Tanma-

teix la crítica a aquest model ha estat severa i la majoria dels mestres confirmen la inadequació de la formació inicial que han rebut per a la feina que han de realitzar.

2. El model basat en l'adquisició de competències

A partir dels anys seixanta, es comença a parlar del «rol» del professor, d'habilitats, competències i actituds, i pels volts de 1968 es perfila una nova orientació en el camp de la formació dels mestres. L'objectiu és donar als alumnes capacitats docents per poder decidir el que han de fer en situacions concretes i reals; i per això cal investigar quines competències són les més rellevants, efectives i reproduïbles i com fer-les aplicables.

Aquest moviment va prendre una gran volada als EUA a causa de la confluència de diversos corrents culturals: el moviment que exigia una escola més efectiva, la generalització de la psicologia del comportament o psicologia conductista, la teoria general de sistemes, la instrucció modular i tot un seguit de pràctiques íntimament relacionades amb aquests conceptes, com l'ensenyament programat, el «micoteaching», l'anàlisi d'interacció, tècniques de simulació inspirades en programes militars i moltes altres. La influència de les ciències i del món dels negocis va crear una preocupació per l'eficàcia, la gestió i la tecnologia.

El pragmatisme americà dona especial rellevància a la idea d'experiència o pràctica de laboratori o de classe. Aquesta pràctica parteix del principi que l'ensenyament està compost d'un nombre d'activitats i competències ben diferenciades, que cal separar a fi de facilitar-ne l'aprenentatge. L'aprenent de mestre s'entrena en un determinat comportament fent uns exercicis parcials i simplificats, la seva actuació pot ser observada pel professor, de

manera que es pot repetir, mesurar i avaluar el progrés aconseguit. L'alumne aprenent aplicarà progressivament aquestes pràctiques de laboratori a la classe, on demostrarà les habilitats adquirides. El fet de tenir un registre de competències ben establert permet avaluar l'actuació d'un aprenent o d'un mestre perquè disposa de dades objectives.

La funció del mestre és, en gran part, reproduir models i comportaments considerats prèviament com els més vàlids i adequats. La formació inicial es concep, doncs, com una acumulació de competències i l'avaluació és la verificació de l'adquisició respecte a un saber fer normatiu. La formació inicial és una manera d'adquirir mitjans, entrenament mental i bagatge metodològic sota la direcció de tècnics i especialistes experimentats. Aquests aprenentatges demanen una formació permanent.

Dintre d'aquesta línia s'han fet grans esforços per centrar la instrucció dels futurs mestres en aquests objectius, posant especial èmfasi en la instrucció individualitzada perquè es creia que els estudiants avançarien molt, gràcies a la correcció i a la retroalimentació, i que es farien més responsables i conscients del seu aprenentatge. Als EUA s'han aplicat a aquests programes tots els recursos tècnics a l'abast, s'hi han abocat substancials inversions per assegurar-ne l'eficàcia, però ja a partir de 1970, i plenament a partir de 1980, se n'han començat a posar en dubte els resultats.

Si bé és veritat que hi ha mestres més competents que d'altres, es presenten problemes que admeten solucions i criteris molt diversos i que poden invalidar els resultats d'aquest model; alguns d'aquests problemes poden ser els següents: ¿Com i qui definirà i especificarà les competències? ¿Com es farà l'anàlisi de la competència? ¿Qui validarà i com legitimarà les competències?

¿Què entenem per competència? ¿És un concepte que implica un comportament integrat? ¿És una suma de comportaments relativament independents? ¿Les competències adquirides en una situació simplificada són transferibles a una situació complexa, com és la realitat d'una classe amb les seves relacions múltiples i dinàmiques? ¿Quins criteris s'han de seguir per jutjar quan un estudiant és o no és competent?

3. El model humanístic

A les acaballes de la dècada dels seixanta els neobehavioristes, defensors del model anterior, es troben enfrontats amb els partidaris de les tendències d'inspiració fenomenològica o gestàltica, escola que respon a un model filosòfic que pot ser descrit com l'antítesi de l'anterior. Els humanistes argumenten que el comportament no és res més que un símptoma superficial, una manifestació de la personalitat total de l'individu. Reduir la formació dels mestres a l'exercici d'un nombre de competències per afavorir uns comportaments és il·lusori perquè, en definitiva, els comportaments s'ajustaran a l'estructura de la personalitat del futur ensenyant i perquè no s'ensenyà allò que un sap sinó allò que un és,

amb la qual cosa es demostra la importància de la formació de la personalitat del mestre.

El programa humanístic de la formació de mestres comença per una declaració de la individualitat i la dignitat de la persona, i de la naturalesa ideològica de l'acte d'ensenyar i d'aprendre. Cal, doncs, escapar de l'abstracció i la racionalització que elimina la persona i contemplar l'existència des del subjecte global que, a més de conèixer, desitja, sofreix i vol, i que no és una cosa separada de la societat i de la seva ideologia. Aquest programa es basa en les necessitats i interessos dels alumnes més que no pas en unes competències preestablertes, i anima a adquirir significats més que no pas solucions específiques.

Aquesta escola posa com a base la pràctica o experiència, perquè considera que pel fet de viure una experiència, l'individu es troba davant de realitats que per-

meten formar la seva personalitat i, per això, proposa, per una part, l'acumulació de vivències personals i, per l'altra, la comunicació d'aquesta experiència.

La vivència personal o experiència viscuda és un acte intencional que es presenta com una totalitat, directament, com un tros de vida, sense cap mediació, i provoca una presa de consciència alhora que presenta una sèrie d'interrogants que reclamen resposta. Aquests interrogants han de ser sotmesos a una anàlisi reflexiva i a una interpretació crítica i, per això, l'experiència viscuda ha de comunicar-se mitjançant el llenguatge. L'experiència viscuda demana necessàriament la idea de grup i la creació d'un context d'interacció i de comunicació, perquè la presència dels altres fa possible l'objectivació i la validació de l'experiència, de manera que l'altre és el mirall d'un mateix que enriqueix, qüestiona, canvia i recompon l'expe-

riència viscuda.

Tanmateix, cal entendre que tot i que la pràctica té alguna cosa d'imprevisible i d'aleatòria, no porta pas a un empirisme radical, no menysprea la teoria ni minimitza les tècniques ni tampoc fa de la inspiració del moment l'actitud essencial de l'acte pedagògic. L'home d'experiència és el que sap aplicar a una situació nova els coneixements i habilitats adquirits en les situacions anteriors, de manera que la idea de transferència és inherent a la noció d'experiència. La transferència no vol dir còpia, perquè les situacions són sempre noves i diferents i obliguen a establir una relació dialèctica entre processos oposats de repetició i d'innovació.

Les formes institucionals han de permetre la formació permanent o continuïtat entre formació inicial i formació en exercici, entre teoria i pràctica, i aquest model demana horaris flexibles per a pràctiques, seminaris i tutories. Un model com aquest suposa una avaluació continua i es pot concretar en una memòria, l'anàlisi d'una experiència, un treball de síntesi, etc.

Els professors han de formar un equip de persones enteses: consellers, tutors, animadors per organitzar la formació i facilitar les accions. La preocupació del formador dins d'aquesta línia no és la de prescriure, sinó la d'establir una relació de comunicació amb els alumnes per ajudar-los a entendre la dinàmica de les situacions, a apreciar els efectes de les seves accions i actituds; perquè, en definitiva, allò important és que l'alumne vulgui canviar el seu comportament, responsabilitzar-se de la seva llibertat personal i política i ser coherent amb unes conviccions morals i cíviques.

4. El model basat en l'anàlisi crítica

Finalment, el model crític, aparegut els anys vuitanta, fa un pas

10

més i diu que allò important no és l'anàlisi del comportament de la persona ni la consideració del subjecte global, perquè aquest comportament i la personalitat són, en definitiva, el resultat del sistema perceptiu i axiològic del subjecte. La manera com l'individu veu i valora l'ensenyament i el seu món molt sovint respon a processos interns ignorats pel mateix professional, i això justifica la importància del currículum implícit i del currículum ocult.

Els autors que treballen en aquesta línia diuen que la formació del mestre s'ha de basar en la conscienciació dels sistemes de valors que regeixen la percepció de l'experiència o experiència crítica. La comprensió dels elements que es posen en joc per interpretar els esdeveniments fa que les actuacions adquireixin sentit i esdevé possible la crítica. L'experiència crítica permet la modificació de les percepcions, interpretacions i judicis del subjecte i esdevé el motor dels processos de canvi.

És evident la importància de la plataforma teòrica, ja sigui explícita o tàcita, des de la qual els professors interpreten l'ensenyança, perquè aquesta no influeix únicament en els actes reflexius sinó també en les respostes i actuacions immediates. El pensament, les creences i les conviccions influeixen el professor a l'hora d'analitzar la situació, de formular els objectius, de considerar alternatives d'acció, de desenvolupar aquesta acció i d'avaluar-la, però també influeixen en el moment d'actuar a classe, quan la urgència i la dinàmica del moment obliguen a seleccionar alguns elements per decidir l'acció més convenient.

Com que les persones són subjectes que actuen a partir d'una varietat d'ideologies i d'experiències culturals i socials, la pedagogia crítica estarà centrada en una tensió dialèctica entre elements de dominació o reproducció i polítiques alternatives.

Aquesta proposta estableix una relació crítica amb el propi coneixement i pretén que l'alumne assumeixi les pròpies contradiccions i sigui conscient del model que vehicula. La vertadera formació serà, doncs, el resultat de l'equilibri entre el consens i el conflicte, la qual cosa fa possible l'obertura envers allò que és diferent i renovador.

Els tipus d'anàlisi que s'han d'utilitzar poden ser molt diversos i són tots els que poden resultar útils: interacció, anàlisi lingüística, institucional i sociològica, simulació, etc. L'avaluació es converteix en autoavaluació que pot ajudar-se de tota mena de controls exteriors si el subjecte en sent la necessitat. La formació inicial és una part de la formació permanent en un procés únic i indivisible.

El formador de mestres ajuda els futurs mestres a analitzar el seu propi comportament i les seves actituds, a analitzar les situacions i a apreciar els efectes de la interacció mestre-alumnes.

A tall de conclusió

Evidentment, els diversos models no són identificables amb sistemes educatius concrets, perquè responen a propostes més teòriques que no pas reals, però creiem que és necessari estudiar-los detingudament abans de fer propostes alternatives.

En general, els partidaris de cada model tenen més raó en allò que afirmen que en allò que neguen. Al cap i a la fi la discussió no deixa de ser teòrica, perquè les Normals visitades a diversos països d'Europa i als Estats Units d'Amèrica recorren a certes tècniques o introdueixen alguna innovació, però totes elles continuen bastant ancorades en el model basat en la transmissió de coneixements, si bé a tot arreu parlen de la urgència d'una reforma.

En el nostre país, per portar a terme aquesta reforma hem de comptar amb totes les experièn-

cies, tan valuoses, que hi ha hagut: entre elles, la de l'Escola de Mestres de Vic.

Pilar Benejam i Arguimbau

Bellaterra 17 de febrer de 1987

Bibliografia

APPLE, M. W.: *Education and Power*. Boston. Routledge and Kegan. 1982.

BOARDMAN, Sh. i BUTLER, M. (Ed.): *Competency Assessment in Teacher Education: Marking it work*. American Association of Colleges for Teacher Education and the ERIC Clearinghouse on Teacher Education. August. 1981.

DOYLE, W.: *Learning the classroom Environment: An Ecological Model of Classrooms*. «Merrill-Palmer Quarterly», 23, 1977, pp. 179-192.

P. PETERSON i H. J. WALBERG: *Classroom Tasks and Students Abilities*. «Research on Teaching». Berkeley, McCutchan. 1979.

GAGE, N.: *The Scientific basis of the art of teaching*. New York. Teachers College Press. Teacher College, Columbia University. 1978.

GIMENO SACRISTAN, J. i FERNÁNDEZ PÉREZ, M.: *La formación del profesorado de EGB. Análisis de la situación española*. Madrid. Ministerio de Universidades e Investigación. 1980.

GIMENO SACRISTÁN, J. i PÉREZ GÓMEZ, A. (ed.): *La Enseñanza su teoría y su práctica*. Madrid, Akal. 1985.

GIROUX, H. A.: *Ideology, Culture and the Politics of Schooling*. Philadelphia. Temple University Press. 1981.

HUBERMAN, M.: *What knowledge is of most worth to teachers? a knowledge use perspectives» Teaching and Teacher Education*, (3), 1985, ps. 251-262.

MEDLEY, D. M.: *Teacher Competence and Teacher Effectiveness: A Review of Process-Product Research*. PBTE Publications. American Association of Colleges for Teacher Education. 1977.

MUNBY, H.: *A qualitative approach to the study of Teacher's beliefs*, «Journal of Science Education», 21 (1), 1984, ps. 27-38.

NASH, P.: *A Humanistic Approach to the Performance-Based Teacher Education*. PBTE Monographs. American Association of

Colleges for Teacher Education. 1973.

SHAVELSON, R. J. i STERN, P.: *Pradigms and research programs in the study of teaching* M. C. WITTRICK (ed.), *Handbook of Research on Teaching*. New York. McMillan. 1981.

SMITH, B. O.: *A design for a School of Pedagogy*. Washington. Us Department of Education Publication n. 80. 42000 Washington, D. C. Government Printing Office. 1980.

LA DESCENTRALITZACIÓ DELS ESTUDIS UNIVERSITARIS I EL MAPA UNIVERSITARI CATALÀ

Salvador Reguan

12

El mapa universitari, és a dir, la localització en el mapa dels centres universitaris és fàcil de fer si només es tracta de posar sobre el paper la realitat actual. Però si parlem del mapa universitari en el sentit de la planificació de la ubicació dels centres, això és una de les missions de la política educativa dels governs i és, en la pràctica, un problema complex en el qual s'interfereixen forces contradictòries i elements de valor molt diferent.

No cal dir que el primer factor que influeix en qualsevol decisió és la realitat actual. És a partir de la mateixa realitat que es pretén de corregir les mancances que s'hi descobreixen i, més difícilment, reequilibrar les realitats que no semblen correctes. És per això que cal veure quins han estat els processos que han portat a la situació actual i quines han estat les raons, confessades o no, per endegar aquests processos.

En la política universitària del

nostre país, que ha seguit molt de prop el model francès, les universitats s'han situat majoritàriament a les grans ciutats i, amb poques excepcions, la seva grandària correspon a la grandària de la ciutat. Pel que fa a la ubicació dins de la ciutat, d'ordinari han estat situades primer al bell mig del centre urbà per passar després, quan s'han fet insuficients les instal·lacions, a àrees més allunyades del centre (per exemple en l'àrea de Pedralbes a Barcelona i en l'àrea de la Moncloa a Madrid). En crear noves universitats, en créixer la demanda, també en les grans urbs, s'ha iniciat una tendència, no massa general, de crear *campus* universitaris en zones des poblades, en certa manera, a l'estil americà. Un exemple n'és la Universitat Autònoma de Barcelona. En aquests casos, però, sempre a prop i en relació amb la gran ciutat a la qual se suposa que han de servir. L'increment sobtat i massiu de l'alumnat ha estès a ciutats,

anteriorment no universitàries, la implantació de centres universitaris, molt sovint amb predomini dels criteris politico-administratius, capitals de província sobretot.

La pràctica exclusivitat de la Universitat absolutament estatal, és a dir, creada, mantinguda i dirigida directament pel govern a través dels seus «obrers», o sigui els funcionaris, ha influït d'una manera pràcticament decisiva, per no dir única, en els processos que han conduït a la creació dels centres universitaris i, també, no cal dir-ho, en el seu funcionament, reforma o modificació de tots els seus sistemes, docents, de recerca, administratius o altres.

La planificació de l'estat ha anat a donar resposta a la demanda combinada de la possible població estudiantil i al sistema centralitzat de l'administració pública. Així, la universitat està situada gairebé exclusivament en les ciutats capitalines i com més «capital» és una ciutat més uni-

versitat té.

La solució dels *campus* en el «desert», prop de la ciutat, no ha resultat excessivament reeixida en el sentit que l'alumne s'estima més la Universitat «urbana» de Barcelona que no pas la Universitat Autònoma de Barcelona, que és «extra-urbana». En qualsevol cas no sembla que s'hagi acudit als responsables de la política universitària que hi havia la possibilitat d'ubicar la segona universitat d'una gran ciutat (per exemple, Barcelona) en una altra ciutat més o menys populosa dels encontorns (posem per cas l'Hospitalet, Sant Boi de Llobregat o Sabadell). Es podria interpretar que aquesta incapacitat imaginativa provenia de la rígida mentalitat politico-administrativa dels planificadors, de la idea que el sistema de *campus* anglosaxó o americà era el futur al qual convenia dirigir-se, o de la por d'entrar en la discussió del tipus «fira» política que els responsables dels governs de les diferents ciutats iniciaren a la primera ensumada que es volia crear un centre universitari amb aquesta perspectiva. En tot cas, la universitat «urbana» resulta més còmoda per a un nombre important d'estudiants i professors perquè són veïns de la ciutat o perquè els serveis de transport i la xarxa de comunicacions estan orientats cap a la pròpia ciutat.

El problema, doncs, del mapa universitari, cal situar-lo també en la major facilitat de l'usuari i de l'obrer (professor o personal d'administració i serveis) per a complir les tasques que el porten o l'obliguen a anar a la universitat. De tota manera, això, per molt respectable que sigui, no ens pot fer oblidar altres factors que poden entrar en consideració en plantejar-se el mapa universitari i que, d'alguna forma, portarien a la descentralització dels estudis universitaris.

Les raons per una descentralització universitària són diverses i de valor desigual. Una primera raó seria de política cultural. Si la gran

ciutat absorbeix totes les institucions culturals vives, deixa les comarques més enllà de la seva estricta *banlieue* en una situació d'empobriment progressiu que deteriora les condicions de vida humana d'aquestes mateixes comarques.

Una altra raó, possiblement molt important, és de direcció contrària. Cada comarca té la seva fesomia pròpia i pot fer una aportació peculiar al país. A Catalunya hi ha àrees agrícoles, àrees ramaderes, àrees muntanyenques, àrees marines. També hi ha comarques amb climes i costums diversos. I fins i tot, malgrat la petitesa del principat, hi ha comarques amb històries i cultures força diferents (i llengua diferent, a la Vall d'Aran, per exemple). Centres universitaris en determinades comarques podrien ajudar a fer present aquesta acerbitat a la gran comunitat del poble català. En aquest sentit caldria que la política universitària no fos contradictòria amb aquesta condició pròpia de la comarca on s'instal·lés per no repetir el *chiste* de les escoles de mariners a Madrid.

Una tercera raó per a la descentralització es refereix a la necessària autosuficiència de les comarques en matèria de professionals que han de tenir en el seu propi territori, per raons econòmiques i socials sobretot, la possibilitat de cursar els estudis que els permetran d'aconseguir la formació necessària per exercir la professió que en la seva pròpia comarca ha de ser exercida. En aquest sentit, un mapa universitari contemplaria la creació d'Escoles Universitàries, sobretot, ja que els ensenyaments de grau mitjà són els que tenen una aplicació més immediata i concreta en tots els entorns i, per tant, en els comarcals.

En qualsevol cas, la combinació en diferents proporcions de les raons acabades d'esmentar i d'altres que potser es podrien trobar serà diversa en cada cas i caldrà un nou estil per plantejar-

se adequadament les resolucions polítiques que cal prendre. Ara bé, sembla que no és prudent una pura anàlisi freda, sigui econòmica o imitativa del que fan altres països. Tampoc cal una anàlisi «calenta» basada en rivalitats entre comarques o ciutats o en conxorxes polítiques per afavorir fidelitats de vot o amistats personals. D'una manera o d'una altra s'hauria d'afavorir i tenir en compte la capacitat d'iniciativa, els anhels justificats de les petites ciutats o comarques, les «ofertes», sobretot culturals, que poguessin fer, les distàncies a la gran ciutat, etc., etc.

No és fàcil, d'altra banda, corregir l'actual mapa universitari i, per tant, sense escapar romànticament a la constricció que les realitats suposen, potser es podrien trobar solucions que permetessin reequilibrar el mapa universitari de Catalunya. En tot cas, aquest és un tema que cal plantejar obertament a fi que les necessitats, la diversitat i les diverses situacions de Catalunya tinguin un reflex en l'alta cultura que és on incideix amb força més particular el món universitari.

Salvador Reguant i Serra
President de la Divisió de Ciències de la
Univers. de Barc.

UNA ESCOLA ENAMORADA

Ignasi Riera

14

Els centralismes suggereixen una actitud defensiva sovint injustificable: recolzen en una pretensió patrimonial de les herències (i, en cultura, gairebé tot és herència). Als Països Catalans hi ha hagut una sobreestimació dels focus culturals: i si abans eren els monestirs i les abadies el nucli determinant de les activitats culturals, ara són les ciutats (més per acumulació que no pas per veritable interacció, «interpenetració»). Les nostres ciutats han defensat i defensen, força barroerament, el dret innat a ser, jeràrquicament, l'origen de la cultura i de les idees correctes. He dit: «per acumulació». Perquè encara vivim en un estadi cultural de nous-rics, capaços d'amuntegar obres d'art (sense dissimular-ne

el preu) en un menjador mal dissenyat. Mentre que ens falta la saviesa dels savis..., el bon gust de la gent de bon gust... que pot decorar un espai amb una prèvia, i ben simple, remodelació de l'espai o que té el sisè sentit de la cultura ben païda... que és el sentit de la tria. Saber triar —en cultura i en gastronomia— és molt més important que afartar-se. Doncs bé: vivim unes hores culturals d'acumulació poc sàvia d'elements i no de disseny, de tria, de recuperació harmònica d'aquests elements.

L'experiència de Vic podria ser, en aquesta línia, trasbalsadora com tota bellesa genuïna, autèntica. Una ciutat antiga (hereva de moltes herències), cruïlla de cultures (d'una determinada cultura rural, distinta d'altres experiències rurals depredadores, però també d'una cultura eclesial i d'una no gens negligible cultura industrial), cap d'una comarca ben definida i abastable (d'uns cent mil habitants?), amb nuclis de població poderosos, focus de creativitat de signe ben diferenciat al llarg dels anys... ¿per què s'hauria de limitar a ser una *ancilla*, minyoneta esclava, de Barcelona, digna ciutat portuària? L'ecosistema cultural de Catalunya necessita amb urgència la recuperació autònoma de molts altres centres no-barcelonins. Altrament, tindrà lloc una cadena revoltant de contrasentits: Barcelona segrestarà Barcelona, primer, i Catalunya, després. La segrestarà perquè la ignorància nega, a la cultura, el pinso... i, al

cervell, la matèria que el fa funcionar. Dit en uns altres termes: Barcelona es demostraria ciutat intel·ligent si lluités a favor del seu propi alliberament. I aprenguéssim que fer de Cap-i-Casal no vol dir fer de buròcrata de tota iniciativa cultural, de fiscal i d'inquisidor de tot allò que no comença i no acaba en el seu si. («Extra Barcinonem, nulla salus», va dir algun follet amb banya i vara).

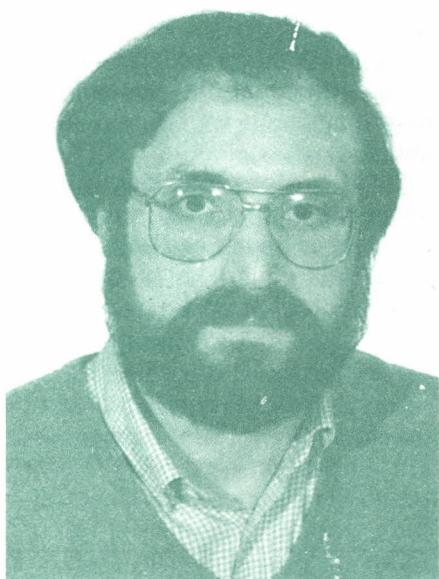
Deu anys d'una escola expliquen, en tot cas, la bona salut mental de la ciutat que l'acull: una ciutat que ha suportat deu anys de mestres demostra un tremp infreqüent i ja està preparada, amb muralles invisibles, per resistir tota mena d'invasors. Els mestres, com el vi, o milloren o es tornen vinagre. L'Escola de Mestres de Vic (Escola Universitària sota el patronatge de Jaume Balmes de qui Pere Quart deia que «deu ser un dels millors filòsofs de Vic») ha continuat investigant: sobre les tècniques pedagògiques, sobre el país on ha d'exercir i sobre els mestres. Ha practicat, agosarada, tant el treball de camp com la psicoanàlisi: és a dir, ha demostrat que no vol envellir, que es prepara amb coratge per celebrar la fi del mil·lenni i el 1990... cinc-cents aniversari del *Tirant lo Blanc*, de Joanot Martorell, llibre d'aventures com n'hi ha pocs que demostra com els herois, de vegades, vacil·len a l'hora definitiva de l'amor. L'Escola de Vic és, al capdavall, una escola de gent enamorada. (Malgrat la boira...).

Ignasi Riera, escriptor

NOTES ACTUALS SOBRE LA FORMACIÓ PERMANENT DEL PROFESSORAT

Francesc Imbernon

Dins del camp de l'ensenyament és habitual avui dia de parlar de la Formació del Professorat i, especialment, de la Formació permanent. Però, per desenvolupar la nostra anàlisi, ens cal una reflexió prèvia: per què la Formació Permanent ha assumit tanta importància? Per què s'hi estan abocant tants esforços, tant econòmics com humans?

Durant una època va estar de moda l'altra vessant de la formació: la Formació Inicial. El pla d'estudis de Magisteri nascut per la llei de 1970 no va satisfer gairebé ningú i la seva provisionalitat va generar, entre d'altres coses, una actitud d'espera davant els previsibles canvis que es van produir, encara que de manera molt superficial, l'any 1977 i, així, s'arriba a la situació actual amb petites modificacions, però

amb tota la idiosincràsia del pla d'estudis intacta. Això va comportar, durant els darrers anys, un ampli debat sobre el tema de la formació inicial, tot cercant-ne alternatives amb la perspectiva d'un canvi més o menys immediat. Posteriorment, de manera gradual, va adquirir importància la Formació Permanent amb diversos noms: reciclatge, perfeccionament, etc. Ens sembla més adequat el terme de Formació Permanent ja que engloba l'aprofundiment en el camp professional, les actituds i també una actualització cultural, científica i pedagògica.

La importància que la Formació Permanent ha assolit és deguda a diversos factors:

— Des del punt de vista estructural, ens trobem que un vuitanta per cent dels mestres no depassen els 40 anys (en un col·lectiu d'aproximadament 375.000 persones en tot l'Estat, que representa el grup laboral onzè entre els col·lectius ocupacionals de la població activa), la qual cosa suposa que la seva estada a la professió serà de molts anys, i això es veu reforçat, a més, pel descens de natalitat dels darrers anys i per la mobilitat professional i cultural d'aquests mestres dins de l'estructura del mateix sistema.

— El fet de la gran quantitat de mestres que assisteixen a les Escoles d'estiu (a Catalunya durant l'any 1985 es van realitzar 25 escoles d'estiu amb 988 cursos i una assistència de 13.045 alumnes, i segons dades del Ministeri,

a totes les Escoles d'Estiu arreu de l'Estat els assistents ultrapassaren els 50.000).

— Altres factors no estructurals, però també de vital importància, són la necessària actualització científica, cultural i didàctica del mestre (per la lògica evolució i progrés de les Ciències i el continu qüestionament i obsolescència dels continguts) i el desenvolupament de noves actituds coherents amb l'evolució social i científica.

Així, doncs, el nostre Sistema Educatiu necessita una Formació Permanent del professorat, que s'ha de veure com a Projecte Educatiu, com a política de perfeccionament i com a innovació del mateix Sistema.

Organització i continguts de la Formació Permanent

Arribats a aquest punt, ens cal aprofundir dues qüestions cabdals: quina és l'organització més adequada i quins continguts s'han de transmetre en la Formació Permanent del professorat? En altres països, la definició i l'aplicació de la Formació Permanent fa anys que es va produir. Per tant, ens cal donar un cop d'ull a la seva experiència i a les seves reflexions. A partir d'aquí es pot comprovar que les tendències més actuals de la Formació Permanent són:

— La Formació centrada a l'escola.

— L'establiment d'un nexa entre la Formació inicial i la permanent.

— La participació dels mestres en la reforma del currículum (la qual cosa implicaria que l'Administració considerés una certa flexibilitat en els curricula).

— La participació dels mestres i dels Moviments de Renovació Pedagògica en la planificació i avaluació dels plans de Formació Permanent i en la gestió dels Centres de Recursos o Centres de Professors.

— La diferenciació entre la Formació Permanent adreçada als mestres novells i als mestres experimentats.

— La unió, en els seminaris de formació, entre la teoria i la pràctica introduint la reflexió sobre aquesta darrera.

D'altra banda, el contingut que s'ha de transmetre depèn de diverses maneres d'entendre la relació ensenyament-aprenentatge. La Formació Permanent ha seguit els següents passos: la tradicional, basada únicament en transmissió de continguts adreçats a la formació de noves nocions en el

mestre; la que pretén desenvolupar competències docents en els mestres; la que intenta desenvolupar un canvi d'actituds en la conducta del professor, i la que posa l'èmfasi en els mecanismes de perfecció del professorat i en l'ambient on aquest desenvolupa el seu aprenentatge.

Aquesta Formació Permanent dels mestres s'ha transmès de diverses formes: els cursos, els seminaris, l'ensenyament a distància o per correspondència, les escoles d'estiu, les universitats... Però s'ha comprovat que la formació individual del mestre no renova necessàriament l'escola, perquè aquest pot trobar dificultats a adequar una formació estàndard a la seva realitat educativa. Per aquest motiu, ens decantem cap a una Formació Permanent del mestre que tingui en còmpte no tan sols el seu perfeccionament sinó també l'ambient on practica la seva activitat docent, és allò que estructuralment hem anomenat la Formació centrada a l'escola. A

Catalunya, l'experiència que s'hi acostaria més seria la Formació Permanent Institucional (FOPI), que parteix de les premisses següents:

1. La Formació Permanent Pedagògica ha de realitzar-se en el mateix lloc de treball del professor o ben a prop.

2. La Formació Permanent no s'adreça al professorat individualment, sinó concebut el professor com a membre d'un grup de pertinença (d'un departament, d'un claustre, d'una escola...).

3. Ha d'ésser planificada des de les necessitats específiques plantejades en un context determinat.

4. El professor ha de participar en la planificació, la realització i l'avaluació de la Formació Permanent Pedagògica, i hi ha de col·laborar amb el suport extern.

Francesc Imbernón

Director de l'Escola de Mestres de Sants de la Universitat de Barcelona

Centre Difusor d'Edicions Catalanes
Llull, 10, 14 / Tel. 3003251/3003300
08005 Barcelona

Delegacions

L'ARC DE BERÀ

Conde Torrefiel, 90 / 46019 València / Tel. 668266

TAÜLL

Indibil i Mandoni, 1 / 2503 Lleida / Tel. 261603

LA RUTLLA

La Rutlla, 22 / Girona / Tel. 213536

**15 anys de dedicació en
exclusiva al llibre en català
i al servei del llibreter.**

Ajuntament de Torelló
Servei de Català

**CORRECCIÓ DE TEXTOS
CONSULTES TELEFÒNIQUES**

**MATERIAL ESPECÍFIC
PER A COMERÇOS
I EMPRESES**

TOTALMENT GRATUÏT

Plaça de Jacint Verdaguer, 1 / Tel. 859 10 50

L'ESCOLA DE MESTRES DE VIC: UNA EXPERIÈNCIA UNIVERSITÀRIA SINGULAR I ENGRESCADORA

Pere Solà

S'ha dit que els historiadors sovint ens equivoquem quan es tracta de fer profecies, però aquesta vegada posaria les mans al foc: quan algun pacient investigador futur examini el panorama universitari català dels anys 70 i 80, no s'estarà de subratllar amb traços forts la importància del fenomen «Escola Universitària Balmes» de Vic.

Per entendre bé la singularitat d'aquesta Escola Universitària de formació de mestres cal —a parer meu— tenir en compte tant el context polític i universitari del país com el mateix recorregut del centre. La situació creada després de la mort del darrer dictador obri en extensos sectors populars, i també en el món professional dels ensenyants i entre els universitaris, esperances de ve-

gades desproporcionades, però amb una base ben legítima. Hom somniava uns centres universitaris menys mediocres i més sensibles al batec de la societat. Menys fàbrica de diplomats, vaja. I què se n'ha fet d'aquelles il·lusions? És aviat encara per ser categòrics, però, tal com van les coses, no sembla pas que, en conjunt, el panorama sigui gaire engrescador. Per una part, amb la Llei de Reforma Universitària del govern central socialista sembla haver-se perdut una ocasió d'or per fer una reestructuració i reforma del sistema universitari públic. I, per altra banda, no es veu que la transferència a la Generalitat de la tutela de les universitats catalanes, d'ençà de febrer de 1985, hagi estat ocasió d'un debat, ni tan sols superficial, sobre el paper social i cultural de l'ensenyament superior. I això em sembla molt greu. Tot plegat ens fa un país científicament colonitzat. En voleu una mostra de darrera hora? Els diaris anuncien que TV3 ha iniciat una experiència de televisió educativa amb el programa «Universitat Oberta». Us penseu que l'han produït els centres universitaris catalans, aquest programa? No: es tracta d'una simple traducció, previ pagament de royalties és clar, de l'Open University anglesa! Exposem el fet no perquè tinguem res en contra de l'experiència sinó perquè manifesta amb el màxim de publicitat i oficialitat (a l'acte de presentació del programa hi eren tots els directors de servei i rectors del país) l'actual inutilitat i allunyament de la realitat dels

nostres centres universitaris.

El centre de Vic va iniciar el camí, el curs 1977-1978. Les principals fites de la història oficial de la institució poden llegir-se a les memòries anuals del *Llibre de l'Escola*. Els dos precedents d'estudis avançats a la ciutat de Vic són eclesiàstics: per una part el Seminari Conciliar, i per l'altra l'Escola de Magisteri de l'Església «Balmes», creada pel bisbe Pare Perelló. Les autoritats franquistes li van donar llum verda l'any 1949 i la regentaren les Dominiques del Pare Coll sota la direcció del Dr. Camil Riera. Segons el *Llibre de l'Escola*, 1, aquesta escola de Magisteri de les Dominiques del Pare Coll «funcionà vint-i-tres anys i constitueix un precedent de la nostra». Durant aquests anys la societat osonenca, i el país en general, experimentà grans canvis. Pel que fa a l'escola de magisteri, les Dominiques del Pare Coll, l'any 1971 van fer saber que no assumirien la transformació de llur escola, exigida per la normativa emanada de la Llei Villar Palasí de 1970. I, després de diverses gestions ciutadanes, l'any 1971 fou elaborat un primer expedient de sol·licitud de l'actual Escola de Mestres, que s'encallà. L'any 1975 quedà enllestit un segon expedient. Aquest sí que arribà a port, de manera que un decret del 4 de març de 1977, publicat al BOE el 23 d'abril, creà l'Escola Universitària no estatal de Formació del Professorat d'EGB «Balmes» de Vic, adscrita a la Universitat de Barcelona.

L'any 1980 surt la primera

promoció de diplomats i es creen les edicions EUMO, ampliades l'any 1983. Els dos cursos anteriors (1980-81 i 1981-82) havien posat a prova la capacitat organitzativa del centre, primer amb el Primer Sympòsium sobre l'ensenyament del català a no-catalanoparlants (1981) i després amb les V Jornades d'Història de l'Educació als Països Catalans (1982). Des de 1984 el centre disposa d'una escola nova en edifici propi (recordem que l'any 1982 l'Ajuntament de Vic havia acordat destinar els edificis de la fàbrica desafectada Hivisa per a la instal·lació en lloc propi de l'escola). Del curs 1984-1985 cal destacar la constitució de la Fundació Universitària Balmes, a la qual fou transferida la titularitat de l'Escola Universitària i de l'editorial EUMO. Com també la participació de l'escola al FOPI (Formació Permanent institucional) del Berguedà, participació continuada el curs següent. També cal subratllar, d'aquest mateix curs 85-86, la celebració del 1r. Sympòsium sobre l'ensenyament de les Ciències Naturals i el Col·loqui sobre Verdaguer, en ocasió del centenari de la publicació de *Canigó*. Això, a més de moltes altres activitats de pedagogia universitària, com el projecte TIGRE (Taller d'Iniciació a la Globalització i a la Realitat Educativa), organitzat pel departament de Ciències de l'Educació per als estudiants de primer curs, la col·laboració a l'organització de l'Escola d'Estiu d'Osona i —pel que fa a EUMO— l'increment de l'activitat editorial.

En un decenni l'Escola Universitària Balmes s'ha guanyat justament un lloc en el panorama universitari, tot i la modèstia dels seus efectius acadèmics (vegeu el quadre n. 1, adjunt), i malgrat que es tracti d'una escola «no estatal», és a dir, que «no té subvenció estatal i, per tant, el pressupost ha de cobrir-se mitjançant les quotes dels alumnes». I, efectivament, els ingressos per ensenyament, juntament amb els ingressos per vendes de llibres, suposen la part fonamental de les entrades econòmiques, segons els informes de les Memòries (l'any 1985, el 40% i el 46% respectivament en xifres rodones). Però, no solament s'ha guanyat per dret un lloc en el panorama universitari, sinó que malgrat les insuficiències i contradiccions,

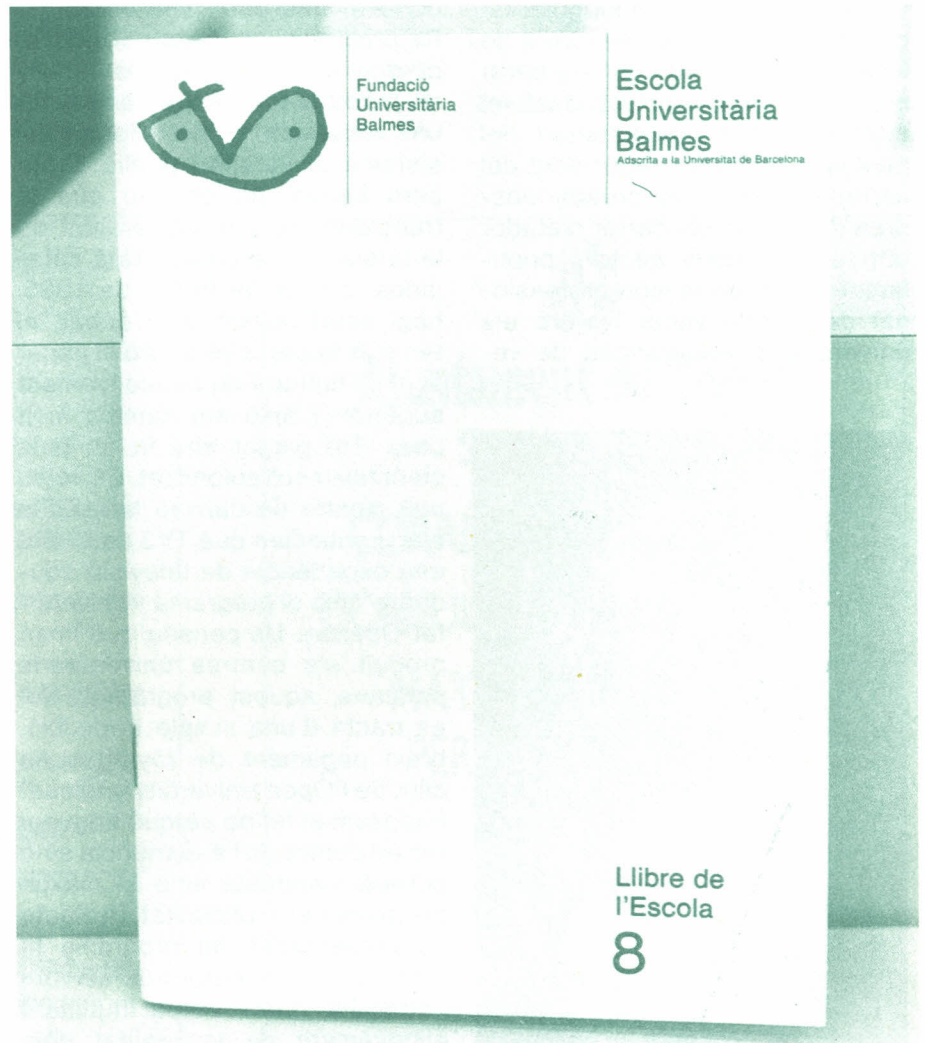
ha esdevingut un indicador per a avaluar l'actual i greu atzucac de l'ensenyament superior, que abans he comentat. Per què? Doncs crec que el nostre país necessita una reorganització i redistribució universitària urgent que, d'una banda pal·liï la macrocefàlia del cap i casal, i de l'altra, potenciï el paper dels petits centres universitaris. En això sí que estic convençut que ens importa el model anglès. En definitiva, del que es tracta és: a) d'oferir un ensenyament de qualitat-bons equipaments, caràcter fonamental del treball en equip i de l'establiment d'equips universitaris, bona ràtio professor/alumne, etc.; b) això només és possible en centres autònoms de proporcions ni massa grans ni massa petites; c) han de ser centres que s'especia-

18

Quadre n. 1. Evolució dels efectius acadèmics, 1977-1986

Curs	n. alumnes	Diplom.	N. prof.
77-78	150	—	—
78-79	188	—	—
79-80	276	99	39
80-81	271	54	40
81-82	330	87	40
82-83	348	96	41
83-84	350	117	39
84-85	345	94	37
85-86	334	100	38

Font: Llibre de l'Escola dels cursos corresponents.

litzin altament en determinades recerques i sortides; d) han d'acomplir una funció efectiva i versàtil de servei a l'entorn geogràfic i social.

El burocratisme i la inèrcia de la universitat estatal ha impedit, fins ara, aquesta reordenació necessària. I és que la història pesa com una llosa. I és aquí, precisament, on l'Escola Universitària Balmes actua —i ha de continuar actuant— de profitós revulsiu

Pere Solà

Professor d'Història de l'Educació
a la Universitat Autònoma de Barcelona

INTEGRACIÓ DELS ESTUDIS DE MESTRE EN LA UNIVERSITAT

Josep M. Rotger i Cerdà

19

Els estudis de Magisteri estan intregrats a la Universitat des de la reforma educativa duta a terme en temps del ministre Villar Palasí amb l'aprovació de la Llei General d'Educació de 1970. En aquella reforma, realitzada pels tecnòcrates franquistes, les escoles de Magisteri es transformaven en «Escuelas *Universitarias* del Profesorado de EGB». De fet, en un primer moment allò fou només un simple canvi de nom, a més d'una major exigència per a l'alumnat quant a les condicions d'accés als estudis de magisteri: a partir d'aleshores se'ls exigiria haver cursat el COU.

Hom no pot dir que l'alma mater rebés aleshores amb gaire goig el present que se li feia. Els estudis de magisteri no gaudien de massa prestigi i el professorat de les Normals tampoc. Fins llavors la formació dels mestres que

s'havien de dedicar a l'ensenyament primari havia passat per un canal diferent al de la formació del professorat de Batxillerat i d'Universitat. Fins i tot en temps de la República, encara que hi hagué intents seriosos per millorar-la, les escoles de mestres es mantingueren apartades de la Universitat. Hi havia dos canals de formació clarament diferenciats que conduïen a titulacions diferents i adreçades a sectors socials qualitativament distints: els que anaven destinats a la formació en el camp de l'ensenyament primari, «a ensenyar de lletra», i aquells que anaven destinats a la iniciació a l'alta cultura. Per a uns hi havia les Normals i per als altres l'Institut i la Universitat.

La unificació de l'Ensenyament General Bàsic fins als 14 anys va representar una millora de cara a una major igualtat social dintre del

sistema educatiu. Si més no, la selecció no s'iniciava als nou anys ja que la decantació de la població escolar es produïa, formalment, a partir de llavors, passada la pubertat. Els tecnòcrates que redactaren la Llei General d'Educació i que introduïren la reforma, ho feren en connexió molt estreta amb les directrius emanades dels alts organismes internacionals relacionats amb l'educació, i de forma molt especial, amb la UNESCO i l'OCDE; d'aquesta manera, el text legal respon en gran mesura als corrents innovadors promoguts per aquelles instàncies. Eren els últims temps de l'onada expansiva de l'economia dels anys seixanta i encara dominaven les darreres influències de la Teoria del Capital Humà i l'educació compensatòria no havia sofert encara tota l'allau de crítiques que ulterior-

ment va rebre, de manera que gairebé tothom, excepte la pròpia institució universitària, veié amb bons ulls la necessitat d'integrar els estudis de mestre com un primer cycle universitari. Junts, sí, però no barrejats; estudis de primer cycle, però mantenint la separació de les Escoles de Magisteri i els cossos de Professorat. Després, quasi immediatament, vingueren aires de contra-reforma acompanyats de calendaris juliàns. El franquisme no estava per esmerçar gaires diners en educació i molt menys quan començava una llarga crisi econòmica. El finançament econòmic no arribà i els aspectes més innovadors i progressius es fongueren ràpidament. La integració de les Escoles del Professorat d'EGB no passà del pur nominalisme.

Amb la mort del dictador i l'adveniment de la Monarquia Parlamentària, després de diversos intents frustrats dels centristes de la UCD per introduir una llei d'autonomia universitària, els socialistes varen tirar endavant la LRU. Amb aquesta llei, les universitats catalanes no varen veure satisfetes llurs aspiracions d'aconseguir una vertadera autonomia universitària, però s'obriren

timidament algunes portes a l'esperança, a desgrat dels plantejaments generals de caire jacobí i funcional. Els estatuts, malgrat tot, permeteren introduir reformes importants dintre la vella estructura de les nostres universitats i, encara que la llei manté la dre els seus cossos docents, la normativa estatutària, en el nostre cas, de la Universitat de Barcelona, fa possible un major equilibri democràtic de tot el professorat quant a la seva participació de forma igualitària en totes les instàncies de govern i de representació.

L'estructura divisional adoptada pels estatuts de la Universitat de Barcelona disminueix, d'altra banda, la importància dels centres i en canvi dona una gran rellevància als ensenyaments, definits com a unitats d'estructuració de la docència i l'estudi que, tot integrant un conjunt sistemàtic i coherent de matèries, permeten a l'estudiant d'obtenir una formació superior en un determinat àmbit d'activitat i coneixement. Aquest plantejament ha fet que s'hagi pogut encarar la reforma dels ensenyaments d'una mateixa àrea temàtica, de forma conjunta en el si de les divisions. En el cas de les Ciències de l'Educació,

això ha permès una capacitat de treball en comú i de diàleg entre tots els que ens dediquem a estudis relacionats amb l'educació i la Pedagogia en general, que altrament no haguessin estat possibles. Això no vol dir que el procés hagi estat —sigui encara— gens fàcil; no és pas fàcil, en absolut, superar vells prejudicis, així com rompre inèrcies arrelades molt fonament en la rutina d'una institució tan vella com la nostra; i menys encara, si tenim en compte algunes característiques de la professió, poc acostumada a l'exercici de l'autocrítica i amb clares tendències a pontificar ex-càtedra. El fet és que a alguns, encara els costa d'acceptar el professorat de les Escoles Universitàries com a membres de ple dret en els nous departaments. Hi ha coses que només el temps i el treball en comú, si es fa ben fet, podran resoldre; al capdavant els prejudicis solen partir de la desconexió. La veritable capacitat de les persones només es demostra quan hom compta amb les condicions adients per poder-la desenvolupar; la nova organització departamental permet, a més d'unes millors capacitats de treball per a tothom, noves

possibilitats pel que fa a la recerca i a la formació permanent de tot el professorat docent i investigador.

La integració dels estudis de Magisteri dins l'estructura universitària, d'altra banda, comporta un altre avantatge: les escoles de Magisteri eren centres tancats en si mateixos sense més perspectives que les que donava la formació inicial dels mestres i amb connexions escadusseres amb la resta del sistema educatiu. Això no obstant, si salvem la diferència d'edats a les quals adrecen la seva activitat docent —fet en el qual hom basa la necessitat d'una formació específica que contempli les diferents etapes de creixement humà—, els mestres duen a terme la seva feina dintre d'un sistema educatiu on hi ha clares interconnexions. Si bé, doncs, cal una formació específica que contempli aquestes diferències, hi ha problemàtiques comunes a tot el sistema educatiu i camps de coneixements compartits en els di-

ferents nivells d'aquest sistema. En la mesura que la formació inicial dels ensenyants es pugui plantejar de forma conjunta i a partir d'unes mateixes unitats docents i investigadores, amb una major connexió, en definitiva, dins l'estructura universitària, hom podrà tenir una major riquesa en el plantejament de la seva formació i una perspectiva més global.

D'altra banda, la investigació pedagògica i l'experimentació, en el camp de les ciències de l'educació, és una tasca que, malauradament, estava poc desenvolupada a les Escoles Normals, llevat de rares excepcions. L'activitat departamental ha de permetre aquesta activitat, imprescindible per a la innovació del professorat i de la seva tasca docent i acadèmica. Però també és veritat que la formació inicial dels mestres aporta a la Universitat, i en particular als estudis de Pedagogia, un camp d'observació obert a la pràctica educativa concreta i a la possibilitat d'una major connexió

amb la realitat docent.

No haurem de lamentar allò que algú ha qualificat com a «mort de les Normals», amb la inserció de les Escoles de Mestres a la Universitat, si realment els ensenyaments de formació del professorat s'integren de forma real dins la Universitat i aquesta institució demostra la vitalitat suficient per acollir-los plenament i els aporta totes les possibilitats que un centre de formació superior ha de poder desenvolupar dins la nostra època, molt especialment capacitada d'investigació seriosa, pràctica docent capdavantera dels coneixements d'avui i, sobretot, esperit crític i capacitat de renovació. Potser sigui demanar molt, però la responsabilitat que comporta la formació dels educadors mereix, amb tota seguretat, una resposta efectiva a aquest repte.

Josep M. Rotger i Cerdà

President de la Divisió de Ciències de l'Educació de la Universitat de Barcelona

21

 EUMO

EDITORIAL

COL·LECCIÓ SALUT, Terapèutica del pacient amb càncer terminal, Robert G. Twycross i Sylvia A. Lack; Alimentació materno-infantil, Pilar Cervera.

COL·LECCIÓ INTERSECCIONS, Vigotski: la mediació semiòtica de la ment, Ignasi Vila.

COL·LECCIÓ NARRATIVES, El mar de color de vi, Leonardo Sciascia.

COL·LECCIÓ TEXTOS PEDAGÒGICS, Esbós per a un curs de pedagogia, Johann F. Herbart; La teoria dels corrents educatius, Pere Rosselló; L'educació com a pràctica de la llibertat i altres escrits, Paulo Freire.

COL·LECCIÓ REFERÈNCIES, El dret públic català. Les institucions a Catalunya fins al Decret de Nova Planta, Víctor Ferro; El republicanisme català a finals del segle XIX, Àngel Duarte.

UN NOU CANVI A LES NORMALS?

Pere Darder

Amb motiu de l'anunciada reforma del sistema educatiu, s'ha fet més patent la possibilitat d'introduir una nova modificació en el paper de les Escoles Universitàries de Formació del Professorat d'EGB, de cara a la formació dels ensenyants.

Entre el professorat d'aquestes escoles s'ha desvetllat un interès creixent per les decisions que es puguin prendre i que poden afectar el marc en el qual es desenvolupa la seva docència.

Encara que sigui d'una manera ràpida, pensem que convé considerar, per entendre la possible nova situació, els canvis que s'han anat produint en els darrers anys.

A partir de la Llei General d'Educació, hi ha una modificació

substancial de les Escoles de Magisteri.

La implantació de l'Educació General Bàsica fins als 14 anys com a període d'ensenyament obligatori, va comportar la creació del cos anomenat Professors d'EGB. Els nous professors havien de tenir al seu càrrec l'educació obligatòria, s'havien de formar a les Escoles Universitàries i la seva formació havia de comportar una especialització en alguna de les àrees del currículum de l'esmentat període educatiu.

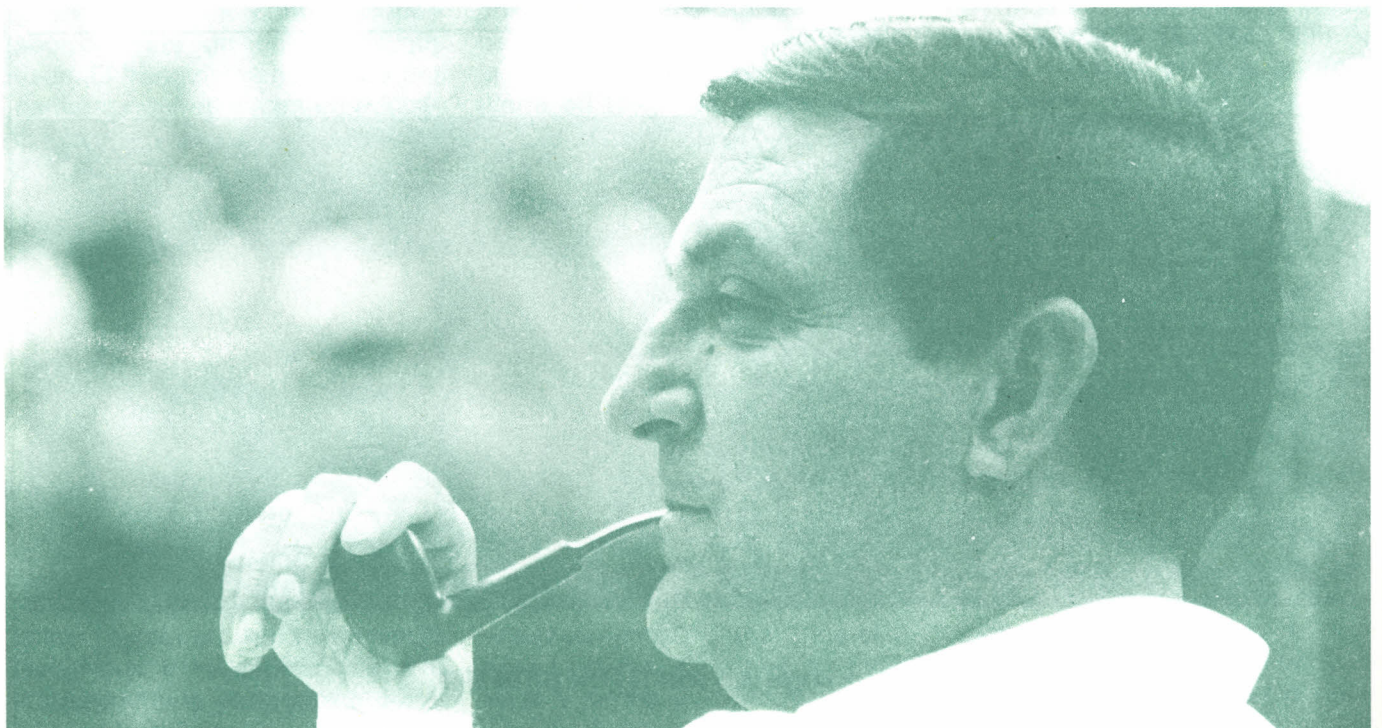
L'estatut de les Escoles com a Escoles Universitàries resta prou indefinit, i es pot dir que es concreta solament en l'adscripció a una Universitat. A la pràctica, això té diferent significació per a cada Escola Normal. Unes s'acos-

ten molt a la Universitat respectiva, que comença a considerar-les; d'altres no passen de figurar adscrites sense que això representi res en ordre al seu funcionament.

Pel que fa al currículum, les modificacions tenen més entitat. Es creen les especialitzacions (Socials, Filologia, Ciències, posteriorment la de Preescolar, que és reconeguda, i, en algun cas, Primera Etapa), la qual cosa suposa el reconeixement d'una especialització del professorat paral·lela a la universitària.

La Llei de Reforma Universitària fa un pas més en la línia iniciada. I això a partir de dues dimensions.

La reestructuració de les categories del professorat universitari repercuteix fortament en les Es-

Una primera aproximació porta a considerar que les Escoles Universitàries formin només el professorat que ha d'atendre des dels primers nivells fins als dotze anys.

La formació del professorat de l'esmentat cicle 12-15/16, amb un currículum apropiat, seria competència de les respectives facultats de forma paral·lela al que ha passat fins ara amb el professorat d'ensenyament secundari. Val a dir que també per a aquest professorat es contempla el disseny d'un nou currículum que incideixi més fortament en la seva capacitat docent.

Deixant de banda altres possibles opcions, que no podem considerar ara, l'exposada l'anteriorment ens planteja les següents qüestions:

— Les Escoles Universitàries veuran retallat l'àmbit de les especialitzacions que tenen actualment.

El professorat de 12-14, integrat dins del període 12-16, rebrà la formació fora d'un Centre que té per missió l'organització d'un currículum integrat i interdisciplinari, com sembla exigir la capacitat d'uns professionals que s'adrecen a les edats esmentades.

— Les orientacions de l'Administració haurien de tenir en compte aquesta nova situació que es pot presentar.

En conseqüència, creiem que s'hauria de poder garantir que el professorat de les Escoles Universitàries tingués accés a la formació del professorat del nivell 12-15/16, si més no pel que fa al primer cicle universitari.

Paral·lelament creiem indispensable, també, que s'arbitri un mecanisme que garanteixi el desenvolupament integrat i coherent del currículum que es dissenyi per al professorat del cicle 12/ 15-16 i d'ensenyament mitjà, per evitar les incongruències en la seva formació que pateixen els actuals professors de l'ensenyament mitjà.

Per acabar, voldria referir-me a

coles Universitàries. Les dues categories, Catedràtic i Titular, són diferents segons que el professor pertanyi a la Universitat o a les Escoles Universitàries. Els professors de la Universitat han de ser tots doctors (per tant, amb capacitat investigadora reconeguda); dels de les Escoles Universitàries només ho han de ser els catedràtics. D'altra banda, els no doctors no poden impartir docència més que al primer cicle de la Universitat.

Es tracta, com veiem, d'una especificació important de cara al caràcter universitari de les Escoles del Professorat d'EGB.

La segona dimensió que s'introdueix és la potenciació dels Departaments dins de l'estructura universitària, en relació a la que fins ara han tingut els Centres, en el nostre cas, les Escoles Universitàries.

Els professors dels diferents Centres s'han d'adscriure als Departaments d'acord amb l'àrea pròpia. Potencialment, l'intercanvi, dins del mateix Departament, de professors de Facultat i d'Escoles pot donar una nova dinàmica al treball sobre les àrees i, fins i tot, sobre la docència que es porti a terme.

A la pràctica, això està per veure i, sens dubte, passa per l'anterior definició de categories que hem descrit.

A grans trets, aquesta és la situació general quan s'anuncia la reestructuració del sistema educatiu.

El treball sobre aquest tema passa per la consideració de dos aspectes ja contemplats en el «Document de bases de l'estatut del professorat»: l'ampliació de l'ensenyament obligatori fins als setze anys, i la delimitació d'un nou nivell educatiu 12-15/16.

Les repercussions que això pot tenir en les Escoles Universitàries ja han començat a circular.

El cicle 12-15/16 pot marcar un tall important dins el sistema, pel que fa a la formació del professorat.

dos aspectes d'un ordre diferent, importants per al tema que ens ocupa:

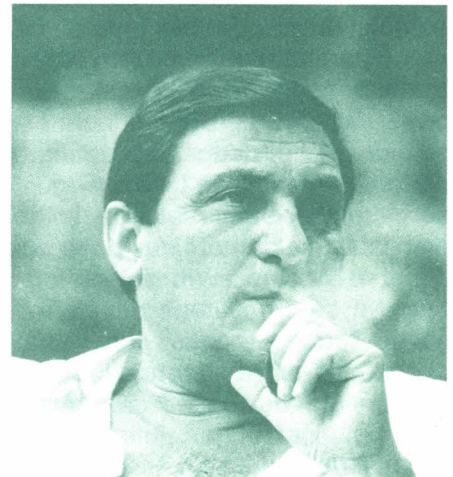
— Darrerament s'està produint una preocupació cada cop més àmplia entre el personal de les Escoles Universitàries per millorar el propi funcionament i la docència que s'hi imparteix.

Aquesta preocupació no afecta únicament la formació inicial del professorat, sinó la formació permanent dels mestres en exercici.

Una reestructuració del sistema educatiu hauria d'atendre i impulsar aquestes noves expectatives ja que la formació del professorat que atén els nivells inicials del sistema repercuteix en la tasca que es pot realitzar en nivells posteriors.

— Cal que les Escoles Universitàries s'obrin a l'intercanvi i a la participació en les diferents instàncies educatives de la comunitat (moviments de renovació, col·lectius de mestres i escoles, activitats d'àmbit municipal i comarcal, entitats culturals i educatives...) perquè la seva acció estigui connectada amb la realitat, repercuteixi en el seu entorn, i, alhora, sigui font de millorament de la pròpia docència. Aquesta és una dimensió que ultrapassa el nivell de qualsevol disposició legal i que és responsabilitat directa de tot el professorat que es dedica a la formació d'educadors.

Pere Darder
Gener de 1987

L'ACTITUD DEL MESTRE DAVANT LA CULTURA PRESENT I LA CULTURA EN CREACIÓ

Bogdan Suchodolski

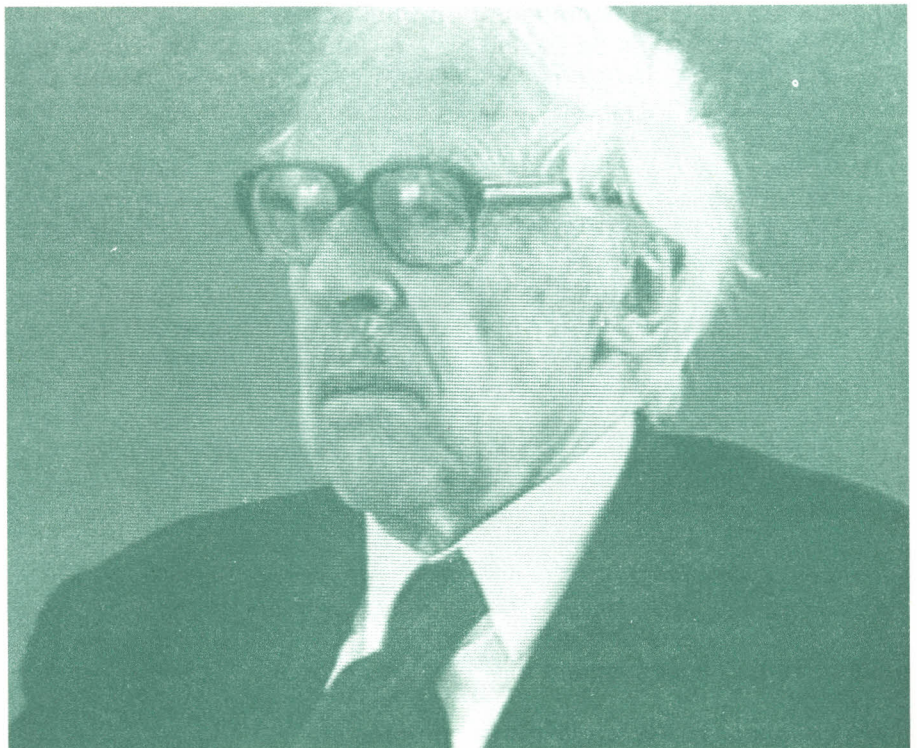
El professor polonès Bogdan Suchodolski, de qui ha estat publicat un llibre en la col·lecció «Textos Pedagògics» de l'Editorial Eumo i la Diputació de Barcelona, visità l'Escola Universitària amb motiu del desè Aniversari i hi pronuncià la conferència següent:

La diferència entre la realitat creada i la força creadora ha estat descrita per la filosofia, des de fa segles, com la llei fonamental de la naturalesa. També ha estat considerada com la llei del desenvolupament individual. Els continguts d'aquesta llei han estat formulats des de punts de vista diferents i segons les èpoques diferents. La intuïció indicada era general i comuna. La realitat és doble. És feta de la realitat produïda en formes més o menys sòlides i de la realitat que és un conjunt de forces que creen aquestes formes i també d'altres. Així, hi ha configuració «clara» i «permanent» en les formes que són adquirides. La realitat és diferent en les obres i les idees, és estabilitzada en formes institucionals i organitzacionals, en l'estructura social i els sistemes de poder, en les lleis i les normes socials. Hi ha, doncs, una realitat de força «dinàmica» i «fosca» que sorgeix, creix i explota en lluita amb l'ordre existent i que posa en qüestió l'acompliment de les forces a fi de crear nous principis i noves formes, noves obres. La diferència entre la realitat en creació i la que ja és creada té una significació particular per a l'anàlisi de l'educació.

La realitat creada és tractada com el tema i l'objecte de l'educació. Gràcies a ella té lloc el procés d'interiorització entre la nova generació. Diferents aspectes de l'activitat educativa corresponen a diferents camps de cultura, descrits de manera objectiva, sotmesos a la forma de cultura subjectiva. L'essència del procés educatiu ha de dependre d'aquest fet. Ha esdevingut una creença comuna de diferents tipus d'educació. Tanmateix són més importants els problemes d'optimització de l'activitat educativa, llur eficiència en el procés d'interiorització que vincula la jove generació a la cultura. Tots els esforços dels mestres tendeixen a aprofundir i a

eixamplar aquests processos. Moltes teories de l'educació, moltes nocions educatives i molts principis de política educativa han estat construïts per tal de permetre la implantació d'aquests objectius en una àmplia escala social.

La situació canvia quan considerem la cultura com una realitat en creació més que no pas com una realitat ja creada. Aleshores apareixen nous horitzons i noves tasques per a l'activitat educativa. Ja no depenen dels resultats anteriors de la interiorització, de principis obligatoris, de models de vida col·lectiva i llur institució corresponent de nocions científiques i de gusts estètics. Depenen

de la relació de la nova generació amb les forces que creen la cultura, fins i tot i sobretot, quan estan en camí de crear una nova cultura contrària a la present.

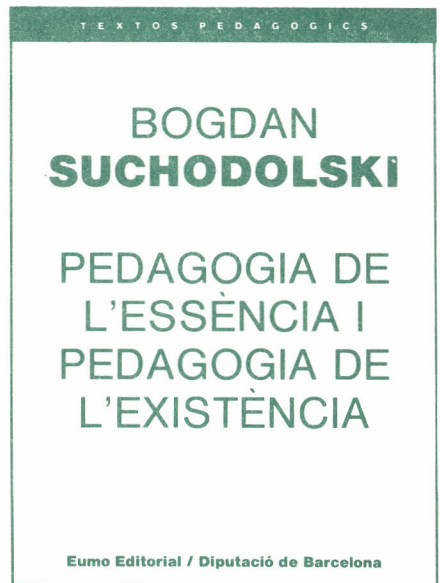
És, doncs, una tasca particularment difícil i plena de responsabilitats. Què ens pot garantir que som capaços d'assolir aquestes forces i de definir-les correctament? Al capdavall estan amagades sota la crosta de la realitat present que apareix com un imponent teló de fons caòtic i clar, com passa sempre que una nova vida està a punt de ser creada. Quan en les formes estabilitzades de la superfície de la vida social tot és clar, al fons tot és fosc i enterbolit. El creixement de noves aspiracions, el desvetllament d'animositat i de protestes, tant poden conduir a un desastre com ser alhora la font d'esperança.

Les solucions establertes són oposades a les proposicions alternatives que ens sotmeten a les visions d'allò que desitgem. La sobrietat pragmàtica és oposada a la utopia romàntica per a qui l'ecoratjament per assolir l'impossible sembla ser l'estratègia més realista. Així, al fons de tot, sota la superfície de la vida artística i científica ja formada, estan naixent noves institucions i hipòtesis. Apareixen nous mitjans d'expressió i de sentiment de crítiques de la rutina i clixés de crítiques del formalisme. El desig per a una experiència autèntica augmenta fortament. Prenen forma molt profundament noves apreciacions del model de vida i noves maneres d'avaluar la gent i les coses. Neixen dubtes morals a propòsit de tot el que fem.

Però, qui és capaç de dir quan, per què i com aquestes forces creixents que neixen sota la superfície de la vida podran reformar les formes i les institucions per tal de presentar el resultat de la nova creativitat en l'art i les ciències i de manifestar noves maneres de viure i nous models en les relacions humanes, un nou estil d'existència? Qui pot establir amb

certesa la diferència entre formes de protestes estúpides i una protesta legítima i entre programes artístics que menen al no res i institucions excel·lents o esdeveniments de gran creativitat? I qui pot diferenciar falsos projectes de tecnologia alternativa de solucions positives, cosa tan necessària en la crisi actual de l'energia i de les matèries primeres? En fi, qui pot distingir els programes vàlids per lluitar contra la civilització del consum de les crítiques falses i ciniques dels ideals de servei social? Qui pot traçar una línia correcta entre l'oportunisme i una actitud responsable davant la realitat, entre la fugida egocèntrica de la vida i la visió utòpica que organitza l'activitat del futur?

Tot això desemboca en la importància d'una educació orientada vers el futur, d'una educació que introdueixi els alumnes en els problemes d'una cultura que la humanitat ha de crear i d'una educació que s'uneix a les forces que busquen noves solucions i noves tasques. Una educació així s'oposa a l'educació que ens introdueix en una cultura creada però al mateix temps plena d'altres aspectes importants. Mentre l'educació que ens introdueix en la cultura creada concentra els esforços sobre la formació de la personalitat per mitjà dels lligams amb els valors i els exemples, gràcies a l'adquisició del saber i del saber fer, l'educació unida a la cultura en creació dóna valor a tot allò que és important per emprendre noves tasques. Mena a una imaginació que dóna formes i a una formació de les forces intel·lectuals. Té com a objectiu la formació de competències en la planificació i en el compromís a favor de les innovacions. Mentre l'educació que introdueix en la cultura present s'interessa, sobretot, per la interiorització de la realitat objectiva, l'educació que es posa al servei de la cultura en creació subratlla la importància de la formació de l'exteriorització de la personalitat en l'acció i en

l'expressió oral i musical. Mena a desvetllar i desenvolupar les necessitats de creació i llurs competències respectives. Mentre l'educació per a la cultura actual utilitza models i exemples que s'han d'imitar, indicacions formals i, en un cert sentit, empeny a obeir-los, l'educació vinculada a la cultura en creació utilitza els mètodes d'inspiració i encoratja la iniciativa que enriqueix l'esfera emocional de la personalitat i la seva imaginació.

És d'aquesta manera que aquestes dues formes d'educació difereixen l'una de l'altra, tot i que al mateix temps es completen. Expressen la nostra situació ambigua engatjada en el món que ha estat establert pels esforços mutus de les nacions i dels continents en el decurs dels segles d'història, estan confrontades amb el futur que apareix i amb la necessitat de noves competències que suscita. La vida de les societats es desenvolupa dividida en categories de creativitat, de fidelitat, d'assimilació i d'innovacions, de riscs i de repeticions. La vida dels individus segueix el mateix curs. Desitgen la repetició perquè això els dóna el sentiment d'intimitat i de durada. Tanmateix la novetat també és desitjada perquè enriqueix l'experiència present.

PRESENT I FUTUR UNIVERSITARI DE VIC. UNA APROXIMACIÓ

Josep Burgaya

26

Convertir la ciutat de Vic en una ciutat universitària podia semblar una quimera ara fa uns anys. El cert, però, és que avui no sols no és una quimera, sinó que, a poc a poc, va esdevenint una realitat: alguns centres ja funcionen i hi ha la voluntat de crear-ne de nous.

Aquesta petita realitat universitària actual és fruit dels esforços i de la voluntat de persones i institucions d'enllaçar i de recuperar la tradició universitària de la ciutat. Aquesta vocació universitària de Vic remunta al segle X

amb l'Escola Catedralícia i, posteriorment, amb l'Estudi General o Universitat literària, vigent fins al 1714.

Aquesta recuperació es concreta l'any 1977 quan es posa en funcionament l'Escola Universitària de Mestres, i amb la creació, l'any 1981, de l'Escola d'Infermeria. Caldria tenir en compte també, tot i la seva particularitat dins els estudis superiors, la creació de la delegació de l'Institut del Teatre, l'any 1976. A aquests tres centres en ple funcionament, caldrà afe-

gir-hi, el proper curs, l'inici de les activitats de l'Escola Universitària d'Estudis Empresarials que donarà lloc a un «campus» universitari de més de sis-cents estudiants.

De cara al futur, la Fundació Pública per als Estudis Universitaris a Vic es planteja aconseguir la creació de nous centres per tal d'oferir una oferta més àmplia i completa. És en aquest sentit que la Fundació va encarregar la realització d'un estudi de prospectiva universitària, actualment en curs de realització, del qual aquest

article n'és totalment deutor.

L'oferta universitària de Vic i la seva àrea d'influència territorial

L'Escola Universitària de Mestres i l'Escola Universitària d'Infermeria de Vic han assolit una certa estabilitat en el nombre de matrícules totals, des que tenen el cicle complet d'estudis. Així, el curs 1985-86 la matriculació total ha estat de 458 alumnes (334 i 124 respectivament).

El que sí ha anat evolucionant és la procedència geogràfica de l'alumnat al llarg dels cursos de funcionament d'aquests centres, en una línia de major diversificació de la seva procedència. Així, malgrat la forta repercussió d'aquests centres dins la comarca d'Osona, els alumnes procedents d'aquesta comarca han passat de representar el 60,3% del total, el curs 1981-82, al 58,7%, el curs 1985-86. Aquesta tendència és especialment marcada a l'Escola d'Infermeria, que ha evolucionat en els mateixos cursos des del 62% al 43-3%.

Si analitzem la procedència dels estudiants de Vic per comarques, veiem com se'ns dibuixa una àrea d'influència universitària principal de Vic, formada per aquelles comarques en què un percentatge notable d'estudiants de Magisteri i d'Infermeria opta per cursar els estudis a Vic, malgrat que en alguns casos hi hagi centres similars més pròxims o més ben comunicats, com és el cas de:

Osona	91,1%
Ripollès	81,4%
Cerdanya	50,0%
Berguedà	33,3%
Garrotxa	28,5%
Vallès Oriental	10,5%
Bages	9,7%

Aquestes comarques representen territorialment una àrea molt extensa de la Catalunya Central, que és, de fet, la més desassistida a l'hora de disposar d'una oferta universitària pròxima i equilibrada.

En efecte, l'oferta universitària catalana es troba situada majoritàriament en ciutats perifèriques que no sempre tenen un accés fàcil i ràpid —excepte en el cas de la ciutat de Barcelona, ja que el caràcter radial de bona part de les comunicacions hi facilita el desplaçament—, com són Lleida, Girona, Tarragona-Reus i Bellaterra.

Això ve confirmat per un nivell molt baix d'escolarització universitària d'aquestes comarques respecte a la mitjana de Catalunya, tal i com es fa evident a l'hora de calcular el seu grau d'escolarització universitària:

Osona	12,7
Ripollès	6,0
Cerdanya	11,5
Berguedà	9,5
Garrotxa	7,7
Vallès Oriental	12,0
Bages	14,6
Barcelonès	28,8
Catalunya	20,2

(El grau d'escolarització universitària es determina per la relació existent entre el nombre total de població del segment dels 18 als 23 anys i el nombre total d'estudiants universitaris).

Les variables que influeixen en aquest diferent grau d'escolarització de les comarques catalanes fan referència, sobretot, a la proximitat o llunyania respecte dels centres universitaris, i a les condicions de la xarxa de comunicacions. L'equiparació territorial del grau d'escolarització universitària de Catalunya s'ha de basar, fonamentalment, en una millora sensible de la xarxa de comunicacions i en la descentralització de l'oferta universitària.

Un altre element que cal considerar és el fet que la proximitat de l'oferta universitària condiciona l'opció per a uns estudis o per a uns altres. Això comporta desajustament i descompensació de titulats universitaris en aquelles àrees en què l'oferta universitària no és equilibrada, tal i com es veu en les comarques de l'àrea d'influència universitària de Vic.

Percentatge d'estudiants d'In-

fermeria i de Magisteri sobre el total d'estudiants universitaris. (Curs 1983-84):

Catalunya	8,9
Osona	23,6
Ripollès	29,8
Cerdanya	17,5
Berguedà	8,9
Garrotxa	9,1
Vallès Oriental	11,4
Bages	14,1

Una ampliació futura de l'oferta d'estudis universitaris a Vic ha de contribuir, amb tota seguretat, a possibilitar un accés molt més igualitari als estudis universitaris d'una àrea prou important i extensa de la Catalunya Central.

Evolució de la demanda universitària a Catalunya

El creixement de la demanda universitària a Catalunya ha estat una constant des de fa anys. Aquest creixement ve determinat tant per l'augment demogràfic constant fins fa pocs anys, com per l'augment continuat del grau d'escolarització mig del país. A aquest creixement continuat de la demanda no s'ha pogut respondre amb un creixement paral·lel de la capacitat universitària ni d'una oferta més diversificada. Això ha generat una saturació dels centres universitaris fins als límits físics, amb una merma òbvia de la qualitat de l'ensenyament. Així mateix, s'ha produït una inflació de titulacions universitàries que han superat de molt, sobretot en algunes especialitats, el creixement de la demanda de professionals i molts titulats s'han trobat abocats a situacions d'atur. Paral·lelament, la constant evolució de la producció i dels serveis ha generat una demanda de professionals a la qual l'estructura actual de les universitats no ha pogut respondre d'una manera adequada.

El total d'estudiants de les tres universitats catalanes (UB / UAB / UPC) era, el curs 1984-85, de 116.951, els quals es distribuïen en un 62% a la Universitat de

Barcelona, el 22% a la Universitat Autònoma i el 16% a la Universitat Politècnica. El creixement, des del curs 1981-82, va ser del 22% a la UB, del 18% a la UAB, i de l'11% a la UPC.

Quant a l'evolució de la demanda segons el tipus d'estudi, es poden diferenciar tres grups de carreres que teneñ comportament diferent:

— Estudis amb tendència recessiva, com és el cas de Medicina, Magisteri, Arquitectura, Arquitectura Tècnica i Enginyeria Tècnica Industrial. Aquesta recessió s'ha d'entendre com a conseqüència, en el primer cas, de les restriccions imposades en la matrícula, i en els altres, de l'estancament i contracció de la demanda de professionals.

— Estudis amb un estancament numèric relatiu, com són Periodisme, Psicologia, Infermeria, Enginyeria Superior i, en general, bona part de les carreres

considerades de Ciències.

— Estudis amb un creixement molt substancial. Enginyeria Superior Agrònoma, Informàtica, Escola de Traductors, tenen una taxa de creixement anual superior al 10%. Dret, Empresarials, Biologia i Econòmiques tenen el creixement en valors absoluts més important. Són, de fet, les titulacions amb unes millors perspectives d'ocupació, vinculades, en molts casos, al desenvolupament de noves formes productives i de serveis.

Algunes conclusions

Els estudis universitaris a Catalunya es troben en una conjuntura de canvi. Cal una reforma estructural per adaptar el sistema universitari a les demandes d'una societat canviant, i adequar-lo al nivell de la Comunitat Europea, augmentant les titulacions a més

del doble de les actuals, reformant els plans d'estudi, promovent una major especialització i fomentant les carreres de cicle curt en detriment de les de cicle llarg, contràriament a la realitat actual.

En aquest context, els grans centres universitaris, les macrouniversitats predominants actualment, difícilment podran respondre als reptes que es plantegin. S'imposa una descentralització universitària que serveixi per possibilitar un accés territorial més igualitari als estudis i, alhora, que descongestioni els grans centres universitaris, saturats i massificats fins al límit en detriment de la qualitat de l'ensenyament. Caldrà optar, també, per un nou model d'universitat, de petites dimensions, més racional, situat en unes condicions ambientals no agressives, poc massificat i més personalitzat, com a via per garantir un major nivell i una major qualitat d'ensenyament. És en aquest context, i en aquesta línia, que caldrà situar l'ampliació dels estudis universitaris a Vic.

Vic, de fet, pot convertir-se en una ciutat universitària amb projecció nacional, ja que disposa de les condicions per ser-ho:

— És una ciutat dinàmica, amb infraestructura universitària i un bon nivell de serveis.

— És centre d'una comarca equilibrada i amb un potencial econòmic que en resultaria revitalitzat.

— Té capacitat universitària, com ha quedat demostrat en els dos centres actualment en funcionament.

— Té una àrea d'influència universitària extensa, que ha de consolidar-se i créixer amb la millora de la xarxa de comunicacions.

— Té una tradició històrica com a centre d'ensenyament superior, gens menyspreable.

— I, sobretot, hi ha la decidida voluntat de persones i institucions per fer-ho.

Josep Burgaya

CRONOLOGIA DE DEU ANYS

CATALUNYA I L'ESTAT ESPANYOL ANY 1977

Catalunya visqué intensament el procés democratitzador que seguí la mort del dictador. És durant aquest any que es legalitzen els partits polítics a tot l'Estat i que se celebren les primeres eleccions legislatives. La legalització dels partits, com ara la del Partit Comunista, no estigué exempta de tensions, però permeté el retorn de l'exili o l'abandonament de la situació de clandestinitat de la majoria dels líders dels partits d'esquerra. Pel gener d'aquest any havia mort sobtadament Josep Pallach, secretari general del PSC-Reagrupament. La legalització des partits comportà l'abolició del «Movimiento Nacional» i anà acompanyada de la legalització de tots els sindicats. Les tensions, però, ja havien arribat a un grau elevat pel gener, quan foren segregats alts càrrecs militars i foren assassinats cinc advocats laboralistes del partit comunista.

Les eleccions del 15 de juny confirmaren Adolfo Suárez com a president del govern, gràcies a la victòria de la UCD. A Catalunya, però, la majoria se l'endugueren els socialistes. Els parlamentaris havien d'elaborar la nova constitució.

L'onze de setembre d'aquell any els parlamentaris catalans encapçalaren la gran manifestació de Barcelona amb el lema «Llibertat, amnistia i Estatut d'autonomia» i el dia 28 d'aquell

mateix mes s'arribava a l'acord per restablir la Generalitat. El 18 d'octubre apareix al BOE el decret pel qual el rei nomena president de la Generalitat l'honorable Josep Tarradellas i Joan, que arriba definitivament a Barcelona el 23 d'aquell mateix mes i és rebut per una multitud.

L'any acaba amb la detenció d'Albert Boadella, director del grup teatral «Els Joglars», que haurà de ser sotmès a un Consell de Guerra a causa de l'obra «La Torna», una paròdia sobre la pena de mort.

Després de 38 anys de ruptura, Espanya i l'URSS han restablert relacions diplomàtiques.

ANY 1978

El Consell de Guerra dels Joglars provoca una gran sensibilització i mobilitzacions que culminen amb una gran manifestació a Barcelona demanant la llibertat d'expressió.

Pel gener, l'ex-alcalde de Barcelona Joaquim Viola i la seva esposa havien estat assassinats en un atemptat perpetrat a casa seva mateix.

El dia 7 de maig es tornen a celebrar els Jocs Florals a la Casa de la Ciutat de Barcelona i hi obtenen premis els osonencs Miquel Martí i Pol i Miquel i Macaya.

Una comissió, elegida per l'as-

Arribada de l'honorable Josep Tarradellas a Barcelona, el 23 d'octubre de 1977.

semblea de parlamentaris de Catalunya, es reuneix pel setembre al Parador de Sau per redactar l'Estatut de Catalunya, i a finals d'any s'aprova en referèndum la nova Constitució de l'Estat. El president del govern decideix dissoldre el parlament que l'ha elaborada i convoca noves eleccions legislatives.

ANY 1979

Els centristes tornen a guanyar les eleccions i Adolfo Suárez presidirà per tercera vegada el Consell de ministres.

Al cap d'un mes, el 4 d'abril, se celebren les primeres eleccions municipals del nou període democràtic. A Barcelona guanyen els socialistes.

Abans, el dia 5 de febrer, havien començat les negociacions per a l'ingrés d'Espanya a la CEE.

ETA continua la seva activitat i les víctimes són membres de les forces armades i de seguretat de l'Estat.

Pel juny, el govern decreta el tancament dels últims diaris de la cadena de l'ex-Movimiento Nacional.

En compliment de la Constitució, pel juliol es crea el Tribunal Constitucional, i el dia 25 d'octubre són aprovats en referèndum els Estatuts d'autonomia de Catalunya i el País Basc.

ANY 1980

El president Tarradellas decideix de no presentar-se a les eleccions al Parlament de Catalunya que se celebraren el dia 20 de març i que guanyà Convergència Democràtica de Catalunya. El dia 10 d'abril es constituí el Parlament, que presidí el senyor Heribert Barrera, i el dia 24 Jordi Pujol i Soley fou elegit president de la Generalitat.

Al País Basc havia guanyat les eleccions el PNB i Carlos Garaicoetxea fou el nou lehendakari.

Immediatament començaren

les negociacions per als traspasos de competències del govern de l'Estat al de la Generalitat, i el 30 de desembre d'aquest any el BOE i el DOG publiquen els d'ensenyament.

A nivell de tot l'Estat, ocupà una gran atenció la polèmica entre el govern i el PSOE, principal partit de l'oposició, sobre l'ingrés d'Espanya a l'OTAN. El PSOE anuncia que si mai arriba al poder, promourà un referèndum sobre aquesta qüestió.

El film «La ciutat cremada» obtingué el premi al festival de Biarritz i al circuit català de TVE arribà la publicitat en català.

ANY 1981

Les pressions internes del seu mateix partit obliguen Adolfo Suárez a presentar la dimissió del càrrec de president del govern el dia 29 de gener. Les coses s'agreuïen el dia 23 de febrer quan el tinent coronel Tejero de la Guàrdia Civil entra al Congrés dels Diputats on se celebrava la sessió d'investidura del nou candidat a president, Leopoldo Calvo Sotelo, comandant un escamot que manté segrestats els diputats fins l'endemà. El cop d'Estat en el qual estaven implicats alguns militars de la més alta graduació, fracassa. Calvo Sotelo pot formar govern el dia 25 de febrer.

L'intent de cop d'Estat provoca manifestacions multitudinàries a tot Espanya en defensa de la democràcia, però el sentiment general és que les coses ja no poden ser com abans. En efecte, pocs dies després es presenta al Congrés dels Diputats el projecte de llei per a l'harmonització de les autonomies (LOAPA), que posa fre al desenvolupament autòmic previst en la Constitució. El Parlament de Catalunya demana que la llei es retiri, però no fou així i la llei serà aprovada pel juny de l'any següent amb els vots del partit del govern i els del PSOE, a l'oposició.

Entretant, a Catalunya neix

«La Crida a la solidaritat en defensa de la llengua i la cultura catalanes» i el 24 de juny omple el Camp Nou en un recital ofert per diversos cantants sota el lema «Som una nació».

La Generalitat assumeix la gestió de la Seguretat Social traspasada des del govern de l'Estat, però la llei de Diputacions, aprovada pel Parlament de Catalunya, és declarada inconstitucional. Per la seva banda, el Congrés dels Diputats aprova la llei del divorci i l'entrada d'Espanya a l'OTAN amb els vots contraris del PSOE. Els socialdemòcrates d'UCD abandonen el partit.

Pel setembre arriba a Madrid el quadre «Gernika», de Picasso, que serà instal·lat al Museo del Prado, i l'Audiència Nacional condemna el periodista Xavier Vinyader per un reportatge sobre el GAL, aparegut al setmanari «Interviú».

Mor l'escriptor Josep Pla, i Barcelona presenta la candidatura per a l'organització dels Jocs Olímpics de 1992. L'alcalde Narcís Serra demana al rei el suport a la candidatura.

ANY 1982

El Consell Suprem de Justícia Militar, constituït en Consell de Guerra, condemna els principals protagonistes de l'intent de Cop d'Estat del 23 de febrer a les penes màximes.

El PSOE guanya les eleccions del Parlament andalús. El Parlament de Catalunya presenta recurs d'inconstitucionalitat contra la LOAPA. El govern central decideix aturar les obres de la central nuclear de Lemoniz.

UCD, el partit del govern, passa per una crisi cada dia més aguda i el president Calvo Sotelo es veu obligat a convocar eleccions generals anticipades. El dia 28 d'octubre el PSOE obté la majoria absoluta al Congrés i al Senat després d'una campanya electoral en la qual destacaven la promesa de creació de 800.000

Intent de cop d'Estat el 23 de febrer de 1981.

llocs de treball i la celebració del referèndum per promoure la sortida d'Espanya de l'OTAN. Manuel Fraga, líder de la dreta que havia obtingut uns resultats mediocres en les eleccions anteriors, ara passa a ser el cap de l'oposició amb un nombre força considerable de diputats. Els comunistes, per la seva banda, sofreixen una derrota espectacular que obliga Santiago Carrillo a presentar la dimissió de Secretari general del partit.

Felipe González forma govern el dia 1 de desembre i crida alguns catalans a formar-ne part, entre els quals hi ha l'alcalde de Barcelona, Narcís Serra, que és substituït per Pasqual Maragall.

Les primeres accions del nou govern són l'obertura de la reixa de Gibraltar al trànsit peatonal i la reducció de la jornada laboral a 40 hores.

ANY 1983

L'expectació pel primer any del nou govern del PSOE creix amb les primeres mesures preses: a Barcelona es detecta un frau de

sis-cents milions de pessetes a la Seguretat Social i el govern decideix empresonar els principals responsables, i el dia 25 de febrer el ministre d'economia decreta l'expropiació de RUMASA i la detenció del dirigent del holding més gran de l'empresa privada, José M. Ruiz Mateos. Les protestes de la dreta no serveixen per res, però l'afer no queda clos amb l'expropiació. Al mateix temps entren al Congrés dues lleis que també faran enraonar: la despenalització de l'avortament en determinats supòsits i la llei orgànica de l'Educació (LODE). Després de diverses manifestacions a favor i en contra, les dues lleis queden aprovades al Congrés de Diputats, però també són recorregudes davant el Tribunal Constitucional.

A Catalunya, l'expectació es tradueix aviat en tensió amb el govern de la Generalitat, i en desencís en bona part dels ciutadans. El Tribunal Constitucional declara inconstitucionals la majoria dels articles de la LOAPA, que havia estat aprovada amb els vots favorables dels socialistes, però

el govern de l'Estat presenta un altre recurs contra la llei de normalització lingüística del català, aprovada per unanimitat al Parlament de Catalunya.

D'altra banda, en les eleccions municipals del 8 de maig els socialistes repeteixen victòria a les grans ciutats, mentre que a les ciutats petites i mitjanes guanya Convergència Democràtica en coalició amb Unió Democràtica de Catalunya.

Per l'abril mor l'escriptora Mercè Rodoreda i pel setembre es presenta TV3, televisió de Catalunya. A finals d'any també morí el pintor Joan Miró.

ANY 1984

Les tensions entre el govern de la Generalitat i el de l'Estat tornen a tenir relleu durant aquest any a causa de dos fets: l'etiquetatge dels productes en català i l'acció judicial que emprèn el fiscal general de l'Estat contra els ex-directius de Banca Catalana, entre els quals hi ha el president de la Generalitat, Jordi Pujol.

El Tribunal Constitucional sentencià a favor de l'etiquetatge el dia 26 de juliol. Però l'acció judicial contra els directius de Banca Catalana començà al cap d'un mes de les segones eleccions al Parlament de Catalunya i alguns interpretaren la querella com una revenja del govern de l'Estat per la derrota soferta en les eleccions pel partit que el sosté.

En efecte, després d'una campanya electoral en què participaren els principals dirigents del PSOE donant suport als col·legues del PSC i en la qual s'arribà fins i tot a l'insult, Jordi Pujol guanyà les eleccions amb una majoria absoluta. La victòria de CiU fou interpretada de seguida com la victòria de Catalunya.

Felipe González anuncia la celebració del referendun sobre l'OTAN que es farà a principis de 1986. Però ja no es tracta de sortir-ne, sinó de quedar-s'hi, si bé no en una integració plena com

havia decretat el govern de Calvo Sotelo. Les primeres objeccions venien del mateix PSOE, però González les superà totes en el XXX Congrés del partit celebrat pel desembre d'aquest any.

La reconversió industrial, una altra de les realitzacions del govern socialista, mobilitza milers de persones a tot l'Estat.

El govern del País Basc també passa per moments difícils a causa de la crisi interna del PNB. Carlos Garaixoetxea és apartat de la direcció del partit i deixa el càrrec de lehendakari. D'altra banda, pel novembre els GAL assassinen el dirigent d'Herri Batasuna, Santi Brouard.

Pel maig es realitza el primer transplament de cor a l'hospital de Sant Pau, de Barcelona.

A finals d'octubre, Jordi Pujol inaugura el túnel del Cadí, i a principis del mateix mes es presenten a tots els mitjans de comunicació de Catalunya els cursos de català «Digui-digui», destinats preferentment a castellano-parlants.

ANY 1985

Josep M. Flotats, primer actor de la Comédie Française, presenta a Barcelona l'obra «Cyrano de Bergerac» encapçalant ell mateix el repartiment de la Companyia que porta el seu nom. L'obra té un gran èxit i és representada a Barcelona durant tot l'any. Després iniciarà un recorregut per tot Catalunya.

Pel febrer, la Generalitat rep les competències sobre les tres universitats de Catalunya, que li són transferides pel govern de l'Estat. És durant aquest any que, complint la llei de Reforma Universitària (LRU), les universitats han d'elaborar els respectius estatuts.

A finals de febrer mor el poeta i escriptor Salvador Espriu. Per l'agost, una expedició catalana assoleix el cim de l'Everest. Els components de l'expedició són rebuts multitudinàriament a l'aeroport del Prat.

Després de llargues negociacions, a finals de març s'arriba a un acord final d'ingrés d'Espanya a la CEE. El tractat d'adhesió se signa a Madrid el dia 12 de juny. Més tard, pel desembre, els ministres d'agricultura de la CEE acorden de prohibir que els caves catalans utilitzin la denominació «mèthode Champenoise».

El Tribunal Constitucional accepta gairebé tota la LODE i el govern decreta l'obertura total de la reixa de Gibraltar. José Antonio Ardanza, del PNB, és el nou lehendakari basc i es forma un pacte de govern amb el PSE-PSOE per a la governabilitat d'Euskadi.

ANY 1986

Només de començar l'any, el govern estableix la data de la celebració del referèndum sobre la permanència d'Espanya a l'OTAN. Totes les entitats anti-OTAN comencen la campanya de mobilització. Curiosament, els partits de la dreta, partidaris de l'OTAN, defensen la llibertat de vot o l'abstenció. El referèndum se celebra el 12 de març i el govern guanya majoritàriament. A Catalunya, però, domina el no.

Amb la victòria en el referèndum, Felipe González decideix avançar les eleccions legislatives a principis d'estiu. La campanya electoral coincidirà amb la retransmissió dels partits del campionat mundial de futbol que se celebra a Mèxic. La campanya no ofereix grans novetats. Els debats se centren bàsicament en l'atac dels uns i la desqualificació dels altres. Miquel Roca, de Convergència, es presenta com a candidat a president del govern per un partit que no és establert a Catalunya. Les urnes tornen a donar la victòria al PSOE amb el fracàs absolut de l'anomenada «Operació Roca». Però els adversaris del PSOE surten també escaldats del resultat de les eleccions. La coalició que lidera Manuel Fraga es desfà, i dintre del mateix partit

de Fraga hi ha moviment. Fraga destitueix el secretari general en vigílies d'una nova campanya electoral, la provocada per la crisi del govern basc. Manuel Fraga també surt vençut en aquelles eleccions i abandona la presidència del partit. El PSOE repeteix victòria, però no té la majoria suficient que li permeti de governar. Carlos Garaikoetxea, l'antic lehendakari, ha fundat un nou partit i s'ha endut una bona part de vots que haurien anat a parar al PNB que, així, no pot obtenir el triomf a casa seva mateix. Herri Batasuna, la coalició més abertzale, que havia estat declarada legal pel Tribunal Suprem a principis de juny en resposta a una querella presentada pel govern, obté també una gran quantitat d'escons en aquestes eleccions.

A Catalunya, els resultats de les eleccions legislatives signifiquen un nou triomf socialista, però amb un considerable avenç de Convergència Democràtica, que d'alguna manera compensava el fracàs de Miquel Roca a la resta de l'Estat. I comportaren també la substitució d'Antoni Gutiérrez com a secretari general del PSUC, càrrec que recaigué en Rafael Ribó, la primera feina del qual fou la preparació de la celebració del 50 aniversari de la fundació del partit.

L'estiu de 1986 fou pròdig en incendis forestals, el més espectacular dels quals fou el de Montserrat, que a finals d'agost deixà la muntanya pràcticament pelada. Durant uns dies fou, sens dubte, la primera notícia de tots els mitjans de comunicació i el tema del dia de totes les converses.

Per l'octubre, Barcelona fou proclamada oficialment seu dels jocs olímpics de 1992 i, a finals d'any, el ple de l'Audiència Territorial de Barcelona es pronuncià en contra de la inclusió del president de la Generalitat, Jordi Pujol, en el sumari instruït contra els ex-dirigents de Banca Catalana.

L'incendi de Montserrat deixa la muntanya pràcticament pelada.

Barcelona fou proclamada oficialment seu dels jocs olímpics de 1992.

Pocs mesos abans, el govern de l'Estat havia fet cessar el fiscal general de l'Estat, autor de la presentació de la querella.

director Ricard Torrents i Bertrana. El director de l'Escola, Dr. Salvador Reguant i Serra, pronuncià el discurs inaugural «La Universitat a la comarca».

150 alumnes, distribuïts en tres grups, dos al matí i un a la tarda, i 17 professors començaven les activitats de l'Escola, ubicada en unes dependències del Col·legi de Sant Miquel.

Als vespres hi havia 10 cursos monogràfics oberts als alumnes de l'Escola i als mestres de la comarca. Cal destacar els de Reciclatge de català.

ca, una sala d'actes, biblioteca, oficines de secretaria i administració pròpies, separades totalment de les del Col·legi de Sant Miquel. Començaren aquest curs un total de 276 alumnes i els professors eren 39.

La Memòria inaugural, llegida per Ricard Torrents, feia un balanç dels dos cursos anteriors i destacava el fet que durant l'any 1979 havien aparegut els llibres de l'Editorial EUMO, creada per l'Escola per respondre a les inquietuds que ja havien manifestat durant el primer curs la direcció, els professors i els mestres de l'Escola d'estiu. Els llibres eren: *Geologia d'Osona*, de Pere Busquets, Antoni Domínguez i Miquel Vilaplana; *Test de llengua NC-79*, de Josep Tió, i la Primera llibreta *d'exercicis autocorrectius*, de Josep Tió, Assumpta Fargas i Oriol Guasch. El mateix Josep Tió llegí la lliçó inaugural «l'Ensenyament del català als no catalanoparlants, un problema només del'Escola?».

També per l'octubre de 1979 es constituïa el Patronat de l'Escola d'una manera estable: en formaven part dos representants de la Universitat, dos de l'Ajuntament de Vic, dos de la direcció, un del professorat, un de l'alumnat, un del bisbat, un del col·legi de Sant Miquel i un de la Generalitat.

ESCOLA ANY 1977

El dia 4 de març el BOE publica un reial decret pel qual es crea l'Escola Universitària no estatal del professorat d'EGB «Jaume Balmes» de Vic, adscrita a la Universitat de Barcelona, el titular de la qual és el Patronat del Col·legi de Sant Miquel. Quedaven closes les negociacions per a la creació de l'Escola que, amb el suport de diverses persones i entitats, havien durat set anys.

El 20 de juliol quedava constituït el Patronat de l'Escola, i el 29 de setembre, la Junta de govern i la comissió de Reglament.

Finalment, el 4 d'octubre s'inaugura l'escola a la Sala de la Columna de l'Ajuntament de Vic. La Memòria inaugural, que versava sobre les gestions que havien portat a la creació de l'Escola i sobre l'organització del curs que començava, fou llegida pel sots-

ANY 1978

Amb el segon curs s'implantaren les especialitats, que quedaren així: Ciències, Ciències Socials, Filologia i Preescolar.

Començaren també les pràctiques dels alumnes a les escoles. El nombre d'escoles tutores fou de 42.

El nombre total d'alumnes fou de 188, i el de professors, 24.

ANY 1979

La implantació del tercer curs va comportar l'ampliació i l'adequació de nous espais. L'Escola disposava de cinc aules normals, un taller de plàstica, un de dinàmi-

ANY 1980

Pel juny, acabaren els estudis els alumnes de la primera promoció i un total de 103 obtingueren el títol de mestres en l'especialitat corresponent.

Per l'octubre, es matricularen a l'escola un total de 271 alumnes i la lliçó inaugural del curs 1980-81 anà a càrrec del professor Miquel Tresserres, que parlà sobre «La formació del mestre, entre la Universitat i la comarca».

A finals d'any es signà el conveni entre l'Escola i la Universitat, que especificava la col·laboració que hi havia d'haver entre les dues entitats.

Durant l'any 1980 l'Editorial EUMO va publicar vuit llibres més i va fer noves edicions d'alguns que ja s'havien exhaurit.

Es creen els Ajuts a la Recerca per als professors de l'Escola Universitària Balmes per tal de fomentar els treballs de recerca i d'adequar els títols acadèmics del professorat a les exigències del nivell universitari.

ANY 1981

Els dies 8, 9 i 10 d'abril es va celebrar a l'escola el «I Sympòsium sobre l'ensenyament del català a no-catalanoparlants», organitzat pel Departament de Filologia. S'hi van inscriure unes mil dues-centes persones, s'hi van presentar 59 comunicacions, hi va haver 2 ponències i 3 taules rodones, a més d'altres activitats complementàries. Va ser un acte de considerable transcendència en el món de l'ensenyament del nostre país.

L'Escola va obtenir un dels premis Baldiri Rexach per «l'actuació de la nostra escola dins el camp de la formació dels mestres, una peça cabdal i urgent en la normalització lingüística de les escoles».

Les edicions d'EUMO es consoliden i, a partir d'abril, l'Editorial va ser integrada totalment a l'Escola, tant la direcció com la gestió.

L'Ajuntament i el Patronat de l'Escola es comprometen a buscar, en un període de dos anys, un nou emplaçament de l'Escola en vista de la necessitat d'espai per al bon desenvolupament de les activitats escolars.

Es constata que pràcticament el 100% dels alumnes de la primera promoció i un 70% de la segona treballen ja a les escoles.

Varen acabar els estudis 54 alumnes.

Per l'octubre, es matricularen un total de 330 alumnes i el nombre de professors era de 40.

El 23 d'octubre llegí la lliçó inaugural la professora Imma Ollich sobre el tema «Cap a una història local».

ANY 1982

Els dies 31 de març, 1 i 2 d'abril es van celebrar a l'Escola les «Cinquenes Jornades d'Història de l'Educació als Països Catalans». Hi va haver uns quatre-cents inscrits, 50 comunicacions i tres Conferències plenàries que varen abordar, des d'una perspectiva històrica, la situació educativa d'arreu dels països catalans. En aquestes cinquenes Jornades es va constituir la Societat d'Història de l'Educació als Paï-

sos Catalans. Les jornades eren organitzades per l'Escola i hi van participar activament diversos professors.

L'Escola participà activament en el Seminari de les Escoles de mestres, coordinat per la Direcció General d'Ensenyament Universitari. S'hi presentà la ponència «La Formació del mestre arrelada al medi».

L'Ajuntament de Vic va acordar de destinar les dependències de l'antiga fàbrica HIVISA per a la nova instal·lació de l'Escola.

L'Escola col·laborà també en l'organització de l'Escola d'Estiu d'Osona.

Al servei dels professors es van continuar concedint els ajuts a la recerca i es creà un Centre de Documentació, obert també a tots els mestres de la comarca, a fi de fer possible la constant recerca pedagògica i coordinar els esforços que es van fent des de diferents llocs. El Centre de Documentació vol servir d'estímul també per a l'elaboració de treballs que puguin ser utilitzats per tots els ensenyants.

Els alumnes de l'Escola realitzaren diversos viatges: a la Catalunya Nord, a Castelló, a Bolonya i a la Vall de Bohí.

El dia 1 de juny el professor de

la universitat de Rochester, de Nova York, Stanley M. Sapon, pronuncià una conferència-col·loqui sobre el tema «Problemes de bilingüisme en l'ensenyament». En el mateix acte el Dr. Joan Solà, professor de la Universitat de Barcelona, presentà les *Actes del 1r. Simposium sobre l'ensenyament del català a no-catalanoparlants* i el llibre *L'ensenyament del català als no-catalanoparlants*, de Josep Tió, i editats per EUMO.

EUMO continuà amb el ritme de publicacions (publicà nou llibres i féu cinc reimpressions). A finals d'any es presentà una nova col·lecció literària, «Reduccions», amb coedició amb EDIPOIES.

Acabaren els estudis 87 alumnes. A la tardor el nombre total de matriculats va ser de 348.

El dia 7 d'octubre la professora Pepa Òdena llegí la lliçó inaugural «La primera infància: la formació del mestre». Hi assistí l'Honorable Conseller d'Ensenyament de la Generalitat, Sr. Joan Guitart.

Per primera vegada es lliuren els títols oficials de mestre a la primera promoció. El lliurament, el féu la Sra. Sara Blasi, Directora General d'Ensenyament Primari.

ANY 1983

61 alumnes assisteixen al Curs de Pedagogia Terapèutica que es realitza a l'Escola com a estudis de Post-Grau i responent a la necessitat de formació d'especialistes en Educació Especial.

S'estableix una col·laboració amb l'ICE de la Universitat de Barcelona en les activitats de Formació permanent del professorat, que es concreta en la realització de 12 cursets, 5 seminaris i la creació de dos grups de treball. A l'Escola també hi hagué el Grup de Pràctiques de la Generalitat per tal de participar en una millora de les pràctiques dels alumnes de les Escoles de mestres. El treball d'aquest grup repercutí en la reestructuració de les pràctiques de la nostra Escola Universitària.

Es concediren quatre ajuts a la recerca per als professors de l'Escola.

Durant els dies 26, 27 i 28 d'abril tingué lloc la presentació i debat sobre «La llei del català» amb el suport de l'Ajuntament de Vic i del Col·legi d'Advocats.

L'edició de llibres va anar esdevenint una activitat de volum

creixent. EUMO s'amplià en un local més gran i adquirí un equip complet de fotocomposició. Apareixen també les primeres realitzacions d'EUMO PRODUCCIONS ÀUDIO-VISUALS. EUMO arribà a 50 títols i el llibre *Pont/1 a 100.000* exemplars.

El Departament de Filologia, conjuntament amb el Seminari de Llengua i Literatura catalana de l'Institut «Jaume Callís», organitzen una estada de nois castellanoparlants de l'Hospitalet a Vic. La coordinació anà a càrrec de la Conselleria de Cultura de l'Ajuntament de Vic. Per la seva banda, els alumnes de Filologia viatjaren a Euskadi on feren diverses visites. A Eskoriatza mantingueren una entrevista amb la majoria de professors d'Escoles universitàries d'Euskadi.

Van acabar els estudis 96 alumnes i el nou curs començà amb una matrícula total de 351 alumnes i amb 39 professors.

La inauguració del curs tingué lloc el dia 26 d'octubre i el professor Josep M. Agustí pronuncià la lliçó inaugural «El moment de l'ordinador en l'ensenyament de la matemàtica»

ANY 1984

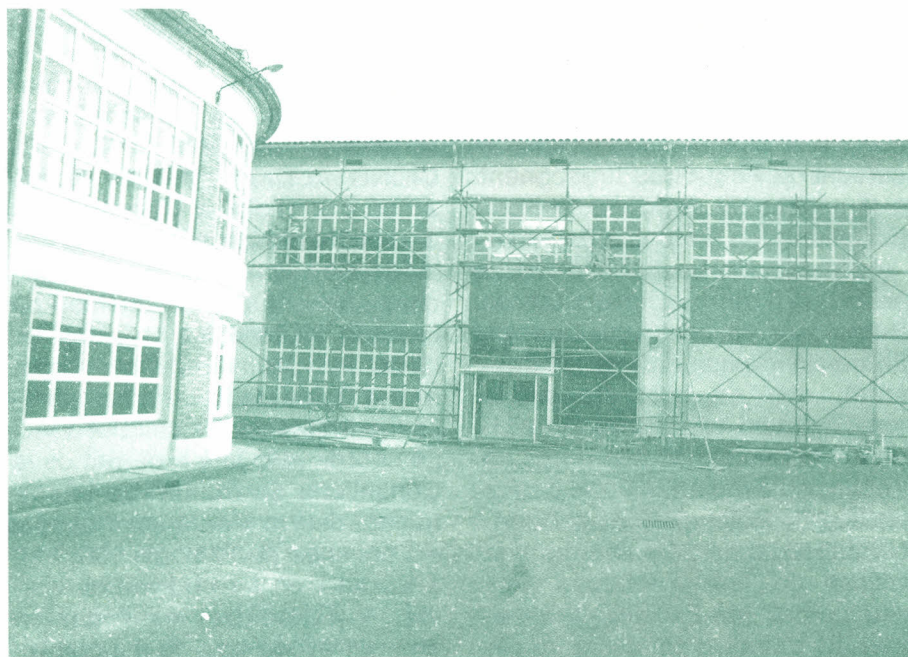
El fet més destacat de 1984 és el trasllat de l'Escola als nous locals de l'antiga fàbrica HIVISA.

El dia 3 d'abril la Direcció de l'Escola és informada que per al curs següent ha de deixar les instal·lacions del col·legi de Sant Miquel. La Direcció comunica la impossibilitat de trobar uns locals idonis i recomana una reunió urgent del Patronat de l'Escola. El dia 3 de maig el Patronat acorda acceptar el canvi de locals sense passar per una solució provisional i accelerar el projecte d'HIVISA. El 21 de juny té lloc la signatura del document en què els propietaris de la fàbrica HIVISA anticipen a l'Ajuntament la cessió de la nau central i de les oficines per tal que l'Escola pugui començar-hi el curs vinent. El 2 de juliol comen-

Els alumnes de tercer de socials visiten el Monestir d'Aranzazu guiats per Xabier Agaña.

Obres d'adaptació de la fabrica HIVISA per traslladar-hi l'Escola.

cen les obres d'adaptació i durant el mateix mes s'acorda ampliar-les per poder fer el trasllat d'EU-MO. El dia 5 d'octubre se celebra l'acabament de les obres del primer pis i el dia 8 comencen les classes. Pel desembre hi ha la inauguració oficial de l'Escola Nova i del curs 1984-85, presidida per l'honorable Conseller d'Ensenyament de la Generalitat, Sr. Joan Guitart. Ricard Torrents llegí la memòria «Passat i present de l'Escola Universitària Balmes i Segimon Serrallonga pronuncià la lliçó inaugural «Llegir els clàssics amb Riba».

Amb motiu de la inauguració de la nova escola tingueren també lloc diversos actes: les conferències «Amb ulls de nen», a càrrec de Francesco Tonucci, professor de la Universitat de Roma, i «L'Ensenyament de les Ciències Socials», a càrrec de Pierre Vilar, professor de La Sorbona de París. Hi hagué també una representació teatral de l'obra «Darrer comunicat sobre textos de J. V. Foix», a càrrec del grup Vermell X 4 Teatre, sota la direcció de Jordi Sarrate i hi assistí el mateix poeta J. V. Foix.

S'havien matriculat aquest curs 344 alumnes i els professors eren 37.

Amb motiu de les eleccions al Parlament de Catalunya, per l'abril hi hagué un debat sobre «Els partits polítics i l'ensenyament», en el qual participaren membres dels diferents partits i coalicions, i fou coordinat pel Departament de Ciències de l'Educació. També representants de diversos partits polítics van tenir un col·loqui so-

J. V. Foix

bre la Llei Orgànica del Dret a l'Educació (LODE).

El dia 15 de juny es lliuraren els títols de la segona promoció.

Per l'abril, alumnes de l'Escola viatjaren a Torí i a Bolonya per conèixer l'experiència pedagògica a Preescolar.

L'Escola organitza, per primera vegada, una colla de cursets per a mestres tutors dels alumnes de l'Escola que fan pràctiques. S'organitzen set cursets i hi participen setanta mestres tutors.

La Direcció General d'Ensenyament Universitari sol·licità la col·laboració de l'Escola per realitzar l'experiència FOPI al Berguedà. Demanaven 21 alumnes per assistir a 17 escoles en el cicle inicial durant el curs 1984-1985. L'Escola accedí a la petició.

Durant l'any 1984 EUMO edità 14 llibres nous, entre ells, els primers números de la col·lecció «Textos Pedagògics», en col·laboració amb la Diputació de Barcelona, i féu també altres reimpressions.

Van acabar els estudis 117 alumnes.

ANY 1985

23 alumnes de segon curs han fet les pràctiques d'ensenyament en escoles del Berguedà participant en l'experiència FOPI. Cada dilluns s'hi traslladaven en un autocar que sortia de Vic a dos quarts de set del matí i tornava al vespre a dos quarts de vuit, acompanyats del professor tutor de l'Escola. A final de curs presentaren una memòria valorativa de les activitats realitzades. Consideraven més positiu el fet de realitzar les pràctiques durant tot el curs. Altres sis estudiants feren una experiència semblant a sis escoles rurals de la comarca.

Com l'any anterior, l'Escola va organitzar cursets per als mestres tutors dels alumnes. Un total de 65 mestres van participar en els 10 cursets que l'Escola ofería.

Alumnes de l'Escola de Magisteri d'Eskoriatza visiten la nostra

Escola per l'abril; passen una setmana a Vic fent intercanvis culturals amb els alumnes de Ciències Socials.

Van acabar els estudis 94 alumnes.

La Coordinadora d'Escoles Bressol de la comarca té els primers contactes amb l'Escola per tractar aspectes que els incumbeixen.

En la col·lecció «Textos Pedagògics», que EUMO edita conjuntament amb la Diputació de Barcelona, apareixen tres volums més, el darrer dels quals té una importància especial: *Emili*, de J. J. Rousseau. EUMO treu al mercat 15 llibres més i es comença una nova col·lecció, «Interseccions», que és assessorada pel Departament de Ciències de l'Educació.

Per l'octubre es van matricular 334 alumnes. El nombre de professors era de 38.

L'acte inaugural fou presidit per l'alcalde de Vic i la lliçó inaugural anà a càrrec del professor Joaquim Maideu amb el títol «Que no oblidem la música amb tantes cançons».

A partir d'aquest curs, totes les especialitats del pla d'estudis s'imparteixen en horari de matí. Les tardes es reserven per a cursets especials i, sobretot, per als cursos de Post-Grau, que també comencen aquest curs.

El Departament de Ciències de l'Educació estrena nova estructuració de les assignatures. Els alumnes de primer començaran un Taller d'Iniciació a la Globalització i a la Realitat Educativa (TIGRE). Els alumnes han d'assitir a classe també els dilluns a la tarda i tenen unes activitats pràctiques amb visites a escoles, que els fan verificar els ensenyaments teòrics de les assignatures de pedagogia i psicologia.

A principis d'any es constituí la Fundació Universitària Balmes, que passà a ésser el nou titular de l'Escola i d'EUMO. La Fundació queda inscrita al Registre de Fundacions Privades de la Generalitat i es constituí el Patronat.

El 12 de desembre, amb l'assistència del Conseller d'Ensenyament, Sr. Joan Guitart, es constituí la Fundació Pública per a l'Ensenyament Universitari a Vic. D'aquesta manera quedaven completats tots els estaments institucionals que han de fer realitat la recuperació dels estudis universitaris a Vic.

Apareix, pel desembre, el primer número de Miramarges, Butlletí de l'Escola Universitària Balmes.

ANY 1986

El Departament de Ciències organitza el «1r. Sympòsium sobre l'ensenyament de les Ciències Naturals». Amb 554 inscrits es celebrà a l'Escola els dies 12-15 de març i tenia com a objectiu de posar les bases d'unes trobades periòdiques d'ensenyants de Ciències Naturals per intercanviar opinions i estar al dia de les noves tendències i materials de treball relacionats amb el tema. El 2n. Sympòsium s'ha de celebrar a Tarragona l'any 1988.

D'altra banda, i amb motiu del centenari de la publicació de *Canigó*, els dies 2, 3, 4 i 5 d'abril tingué lloc el «Col·loqui sobre Verdguer», organitzat per l'Escola en col·laboració amb els Departaments de Llengua i Literatura

catalanes de les Facultats de Filologia de la Universitat de Barcelona i de la Universitat Autònoma. Hi assistiren 150 persones i s'hi presentaren 35 ponències. L'acte de cloenda es va fer a Barcelona, a l'Institut d'Estudis Catalans.

L'Escola signa uns convenis amb el Centre d'Estudis Socials d'Osona (CESO), el Centre d'Investigacions Arqueològiques d'Osona (CIAO) i el Grup de Recerca Folklòrica d'Osona. Aquests centres d'estudis s'acullen a la infraestructura de l'Escola i col·laboren en activitats dels Departaments.

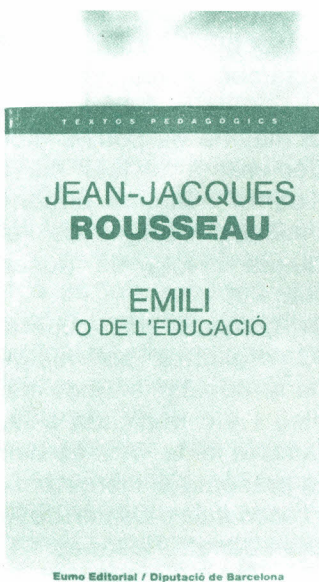
Del 10 al 16 de març els alumnes de Ciències Socials, viatgen a Eskoriatza, retornant la visita que els bascs van fer l'any passat a Vic. I del 10 al 21 de març, els alumnes de tercer de Preescolar van a Hongria per conèixer la realitat musical d'aquell país.

Amb motiu del 2n. Congrés Internacional de la Llengua Catalana, el filòleg hongarès Déri Balázs pronuncià, el 8 de maig, una conferència sobre «Relacions catalano-hongareses de l'Edat Mitjana fins avui». Aquest filòleg i el seu company Faluba Kálmán havien rebut els nostres alumnes a Budapest.

El 23 de maig es lliuraren els títols als alumnes de la quarta promoció i el nombre d'alumnes que acabaren els estudis aquest any fou de 100.

L'editorial EUMO rep el trofeu «Osonencs de l'any» que concedeix el setmanari AUSONA, i durant l'any 1986, publica 25 llibres nous. EUMO PRODUCCIONS ÀUDIO-VISUALS engrandeix el fons amb una colla de gravacions i enregistra una colla de vídeos per la Videoteca de l'Ajuntament de Vic. Prepara per a 1987 un seminari experimental de TV que organitzarà la Fundació Universitària Balmes i FRATEL de Folgueroles.

La Fundació Universitària va fent gestions per a la creació d'una Escola d'Estudis Empresa-

Equipaments d'Eumo Produccions Àudio-Visuals.

rials. Durant l'any 1986 només s'obté l'aprovació de la Universitat de Barcelona.

Els professors Joaquim Albarreda i Núria Quadrada s'acullen a la realització de Trimestre Sabàtic que l'Escola ofereix als professors a partir d'aquest any.

L'Escola va organitzar 11 cursos per als mestres tutors dels alumnes de pràctiques i hi van assistir 75 mestres.

El dia 12 de novembre hi hagué la inauguració oficial del nou curs amb la presència del Rector de la Universitat de Barcelona, Dr. Josep M. Bricall. La lliçó inaugural «L'Educació per a la salut o la millora de la qualitat de vida» va anar a càrrec del professor Miquel Casadevall. Es matriculen un total de 317 alumnes.

COMARCA ANY 1977

El dia 11 de febrer se celebra a Vic el primer miting polític després de la dictadura de Franco, organitzat per Convergència Democrà-

tica de Catalunya, i hi participa Jordi Pujol. Aquests mitings es multiplicaran a tots els pobles de la comarca amb motiu de les primeres eleccions que se celebren el 15 de juny. A Osona guanyà el Pacte Democràtic per Catalunya, encapçalat per Jordi Pujol, Ramon Trias Fargas i Josep Verde i Aldea, i Miquel Coll i Alentorn fou el candidat al Senat més votat.

D'altra banda, és l'Assemblea de Catalunya la que organitza més actes a la comarca en suport de la campanya «Volem l'Estatut».

En l'àmbit cultural són diverses les realitzacions a tota la comarca: AULA organitza un cicle de quatre conferències i diverses representacions teatrals de literatura anglesa. Es presenta a Vic la publicació «Butlletí de l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Vic». Es constitueix l'entitat «Amics dels Museus» adherida al Patronat d'Estudis Osonencs, que aquest any celebra el 25è aniversari i convoca les beques d'estudi «Mn. Gudiol» i «Plana de Vic».

Pel març es presenta la revista de poesia «Reduccions», l'única que hi ha a Catalunya, i per l'abril surt el primer número.

El 4 de juny es realitza a

Folgueroles l'homenatge a Verdguer amb motiu del 75è. aniversari de la mort i del centenari de l'*Atlàntida*. Les Festes populars de cultura Pompeu Fabra, organitzades per la Delegació comarcal d'Òmnium Cultural, se celebren el 8 i 9 de setembre i són també un homenatge a Verdguer.

Els lingüistes de l'àmbit de la llengua del Congrés de Cultura Catalana exposen, pel setembre, els resultats dels treballs d'investigació sobre l'estat actual del català. A Vic se celebra un cicle sobre Narrativa catalana amb l'assistència de nombrosos escriptors catalans.

Les entitats Consultori de Psiquiatria Infantil, Equip de Psicologia educativa i Centre d'Audició i Llenguatge s'uneixen i constitueixen el Centre Mèdic Psicopedagògic comarcal.

Pel desembre hi ha una exposició al passeig de Vic sobre el procés antic de cultiu del blat a la Plana.

ANY 1978

La comarca d'Osona té un nou mitjà d'informació: neix El 9 Nou, setmanari independent de la comarca d'Osona, portat per un grup de periodistes joves que aviat assolirà un gran èxit. Més tard esdevindrà bisetmanari i abraçarà també la comarca del Ripollès. D'altra banda, un grup d'escriptors, també joves, reprenen la publicació de la revista «El Clot».

La majoria de pobles d'Osona es decideix a revisar els noms dels carrers: alguns tornen a la denominació d'abans de l'època franquista i tots es posen en Català.

La comissió de cultura del PSUC organitza pel maig una setmana popular a Roda de Ter, Manlleu i Vic dedicada a Martí i Pol, amb el lema «Ara és demà».

Es presenta el llibre *Aproximació a l'economia d'Osona*, de Xavier Şegura i Josefa Rosanas.

S'organitza un cicle de debats sobre la Pesta Porcina Africana. A

la comarca es presenten dos sindicats de pagesos: «Joves agricultors» i «Unió de pagesos». Però a les eleccions a Cambres Agràries es registra un 70% d'abstenció. Guanyen el Sindicat de Ramaders, Joves Agricultors i els independents.

La intoxicació per causes desconegudes d'una família de Manlleu commou la comarca. Moren el pare i la filla gran i la mare i la filla petita queden en estat d'invalidesa permanent.

Un grup de mestres organitza la primera Escola d'Estiu d'Osona.

Durant l'any es produeixen vagues en diversos sectors industrials: en el sector del metall secundaren la vaga un 87% dels treballadors de la comarca. També anaren a la vaga els mestres d'EGB dels centres estatals i hi hagué un malestar entre els professors de català perquè no tenien contracte laboral.

La majoria d'Associacions de veïns de la comarca ha legalitzat els estatuts i ha augmentat les tasques.

Els parlamentaris encarregats d'elaborar l'Estatut d'Autonomia es reuneixen al Parador de Sau per redactar-lo. El 6 de desembre se celebra el referèndum constitucional. A Osona el Sí obté un 87%, el No un 4%, i l'abstenció puja al 28,2 %.

ANY 1979

Segons un informe de la Junta d'energia nuclear, a Osona, entre la zona de les Guillerries, el Collsacabra i Olot, hi ha dues mil tones d'Uraní. La reacció no es fa esperar i a diversos pobles de la comarca es fan trobades antinuclears amb una gran assistència. Les protestes són generals i arriben dels ajuntaments, partits polítics i altres entitats.

Els pagesos organitzen una colla d'actes de protesta contra la política agrària del govern, i el 7 de febrer els mestres de català de les escoles estatals decideixen anar a la vaga a causa dels greus

problemes laborals i dels entrebancs que el català rep del Ministeri d'Educació.

A Osona, Convergència Democràtica de Catalunya guanya les eleccions generals celebrades el dia 1 de març, i a finals d'any Osona diu Sí a l'Estatut d'Autonomia redactat a Sau.

M. Àngels Anglada, de Vic, guanya el premi «Josep Pla» amb la novel·la *Les Closes*, i el també vigatà i professor de l'Escola Universitària, Josep Vernis, inaugura a la ciutat de Torí una exposició de pintura i disseny.

A molts racons d'Osona arriben els recitals de música, clàssica o moderna. A Vic fan recitals Joan Manuel Serrat i Lluís Llach.

Pel novembre comença a Manlleu un curs de cultura catalana organitzat per la Conselleria de cultura de l'Ajuntament, que té una durada de 60 hores.

ANY 1980

Tres escriptors osonencs obtenen premis: Núria Albó obté el «Vila d'Arenys de Mar» per la novel·la *Desencís*, i Emili Teixidor i Segimon Serrallonga obtenen el premi de la crítica «Serra d'Or». El primer pels llibres de contes, i el segon per poesia.

El mestre Josep Romeu i l'escola Andersen, de Vic, també son guardonats. Ara es tracta del premi «Baldiri Rexach» per la tasca de catalanització.

Continuen a Osona els recitals de cançó catalana i també són nombroses les representacions teatrals.

Es consoliden diverses publicacions locals: «Manlleu», «Torelló», «Taradell», «L'Espiga», «La Veu de Tona», «La Tosca», etc.

S'inaugura a Vic, a l'hospital, un dispensari d'alcoholisme i toxicomànies. S'amplia la xarxa d'electricitat i telèfon a diversos llocs de la comarca.

Dos osonencs ocupen les pàgines dels diaris que parlen del món del motor: Antoni Arcarons és doble campió d'Espanya de moto-

cross en les categories de 250 i 500 cc. I Antoni Zanini guanya el Rally d'Europa.

El 4 d'octubre s'inicien els tràmits per l'obertura de l'Escola d'Arts i Oficis, i el 4 de desembre el Consell de Ministres aprova la creació de l'Escola Universitària d'Infermeria d'Osona, adscrita a la Universitat Autònoma, i que substitueix l'Escola d'Ajudants Tècnics Sanitaris.

Tres empreses tèxtils de la comarca, del grup «Gossypium», passen a ser patrimoni de l'Estat, i d'altres empreses fan suspensió de pagaments o reducció de plantilla. Tot plegat crea una certa tensió en els ambients laborals de la comarca. D'altra banda, continuen les mobilitzacions antiurani. A Vic es fa una trobada massiva de protesta pel gener, i després sembla que el conflicte s'apaivaga.

Les Associacions de veïns de la comarca formen una coordinadora, i en les eleccions al Parlament de Catalunya, celebrades el 20 de març, la coalició Convergència i Unió guanya a Osona.

ANY 1981

Arriba fortament a la comarca la preocupació per la normalització del català. Més de 400 entitats participen a Vic en un acte per la normalització de la llengua, celebrat pel març. Abans, el 28 de gener, s'havien reunit trenta regidors de cultura i ensenyament per debatre la nova situació creada amb els traspassos de l'ensenyament.

L'Escola Universitària Balmes obté el premi Baldiri Rexach per la tasca de catalanització. També diversos osonencs són notícia en el camp de les publicacions: Núria Albó presenta les seves novel·les. El poeta Miquel Martí i Pol publica l'obra *L'àmbit de tots els àmbits*, i l'historiador Joaquim Albareda l'obra *La industrialització a la Plana de Vic*. D'altra banda, el manlleuenc Jacint Sala obté el premi de poesia «Enric Gall».

El dia 10 de juny s'inaugura oficialment l'Escola d'Arts i Oficis de Vic, i el mateix més de juny es presenta l'Escola Universitària d'Infermeria d'Osona.

El teatre «Cirvianum», de Torelló, passa a ser municipal i, a finals d'any, la publicació El 9 Nou rep el premi «Tassis-Torrent» de premsa comarcal.

En el camp laboral destaca el predomini d'UGT a Osona en els resultats de les eleccions sindicals. Es constitueix la Coordinadora de treballadors en atur de Vic i en algunes empreses de la comarca s'implanta el «quart torn».

Mor assassinat l'industrial Joan Vila i Carbonell. En un principi es pensa en mòbils polítics, però les investigacions policiaques descobreixen que es tracta de motius familiars. La seva esposa es farà cèlebre a les pàgines dels diaris.

La construcció d'un camp de tir a Gurb, provoca una forta polèmica.

La companyia nord-americana Chevron abandona el consorci sotscribit amb les parts espanyoles per a l'explotació de l'urani de les Guillerries. D'altra banda, augmenta considerablement el nivell de contaminació dels rius de la comarca.

S'obre a Vic una oficina gestora per als mestres, dependent dels Serveis Territorials d'Ensenyament de la Generalitat. I també a Vic, per l'octubre, es constitueix l'Associació catalana de Municipis, que presideix Ramon Montaña, alcalde de Vic. El president de la Generalitat, Jordi Pujol, visita la comarca per presidir un acte d'homenatge a Bach de Roda.

ANY 1982

Durant l'any es produeixen diversos crims que criden l'atenció dels osonencs: un sastre assassina una clienta, a Vilanova de Sau hi ha un infanticidi, maten un treballador d'una gasolinera i a l'abocador d'escombraries de

Sant Hipòlit troben un home mort dins un sac.

S'aproven els estatuts de la Mancomunitat de municipis de la comarca d'Osona.

S'instal·la a Vic l'Equip d'Assessorament Psico-pedagògic (EAP) que la Generalitat ha creat per al servei de totes les escoles estatals de la comarca.

UGT celebra diversos congressos a la comarca, mentre que CCOO denuncia el creixement de l'atur i opina que les empreses redueixen personal per prevenció i no pas per necessitat. En el camp de la Ramaderia es crea l'Associació Frisona d'Osona per al seguiment del procés de sanejament a la comarca.

Les revistes literàries «El Clot» i «Reduccions» reben una subvenció de la Generalitat. Apareix la revista «Estímul», dedicada als jubilats d'Osona, i es consoliden diversos concursos: literaris, de pintura, fotografia, etc. L'escriptor Joan Pinyol presenta el llibre *La sobirania nacional*. La Universitat de Barcelona fa un homenatge al poeta Miquel Martí i Pol.

Al cingle Vermell de Vilanova de Sau es troba l'esquelet d'un home prehistòric, d'uns 11.500 anys. A Montesquiú es fa una trobada internacional d'experts en parcs naturals i a Vic se celebra l'XI Simposi de Prehistòria i Arqueologia Peninsular.

L'Institut del teatre de Vic crea el Centre «Taller d'Expressió», obert a la ciutat de Vic i a les escoles, i l'Ajuntament de Vic organitza un cicle de Música del Renaixement que té una acollida molt bona.

ANY 1983

Finalitzen les obres de la construcció de la Residència Sanitària de Vic i sorgeix la polèmica per l'obertura i gestió. Els uns són partidaris que la gestió vagi a càrrec de l'ICSA, i els altres la voldrien donar a l'Hospital de la Santa Creu. Les discrepàncies

també sorgeixen amb motiu de la construcció d'un escorxadador comarcal que substitueixi els escorxadadors municipals. Esdevé també polèmic el tema de l'actuació policial: segons algunes versions, la policia continua maltractant els detinguts.

S'implanten a Osona les Agrupacions de Defensa Sanitària (ADS) per lluitar contra la pesta porcina africana i per la sanitat en general del sector. També s'impulsen els grups de sanejament en el sector boví.

La nit de la revetlla de Sant Joan es produeix un brutal assassinat d'una noia de 20 anys a la Mambra d'Orís.

El 31 de juliol es declara un gran incendi forestal que destruí unes 2.000 hectàrees de bosc dels termes municipals de Tardell, Seva, Sant Julià de Vilatorrada i Viladrau.

El poeta Miquel Martí i Pol continua rebent homenatges i diversos premis. El grup de teatre osonenc «La Gàbia» estrena a Vic l'obra *Laura a la Ciutat dels Sants*.

El Dr. Josep M. Guix i Ferreres va ser nomenat bisbe de Vic el 21 de juny, i el 4 de setembre prengué possessió de la seu i començà el pontificat.

ANY 1984

En un atracament a una joieria de Manlleu es produeix un tiroteig entre l'amo i els atracadors, dos dels quals resulten morts.

A causa del dèficit, el govern de Madrid fa saber la possible supressió de la línia de tren Barcelona-Puigcerda, que travessa la comarca. Els municipis afectats es mobilitzen i, finalment, es decideix mantenir la línia.

Osona aconsegueix de tenir un centre de planificació familiar.

Les escoles d'orientació cristiana de Vic, que imparteixen ensenyament mitjà, s'uneixen per fer un únic BUP, conegut amb el nom de Super-Bup. Després de llargues negociacions, la unió es

fa entre els col·legis Sant Miquel, Pare Coll i Seminari. El nou BUP s'impartirà en els locals del col·legi de Sant Miquel, cosa que obligarà l'Escola Universitària a marxar-ne. A les escoles d'Osona hi ha un malestar a causa de l'assignació de mestres castellano-parlants.

Es publica el llibre *Història d'Osona*. L'obra, de quatre historiadors osonencs, està cridada a tenir una ressonància molt important i és una gran aportació a la historiografia de la comarca.

ANY 1985

El jutge de Vic va fer detenir, pel juny, quatre persones de la secció civil del jutjat acusades d'haver comès delictes d'usura i de suborn.

Botigues i veïns del centre de Vic estan en desacord amb el projecte de l'Ajuntament de remodelació de la plaça del mercadal per fer-ne una zona de vianants. Els botiguers reclamen un aparcament subterrani.

Sant Pere de Torelló i Sant Vicenç de Torelló visqueren amb estupor un cas de parricidi. Al dipòsit municipal de detinguts de Vic va morir una noia de Torelló a

causa d'un incendi que ella mateixa havia provocat per cridar l'atenció; el pare de la noia denuncià el caporal de la policia municipal que estava de servei, el qual fou processat per presumpte delictes d'imprudència temerària amb resultat de mort.

A Tona 1985 fou un any mogut: d'una banda, la forta sequera de l'estiu agreujà el problema del subministrament d'aigua; de l'altra, una crisi municipal acabà amb la dimissió de l'alcalde.

El sector agrícola es comença de preocupar per les conseqüències de l'ingrés a la CEE. Els ramaders són els primers interessats a aconseguir un bon nivell sanitari.

Roda de Ter fa un gran homenatge al seu poeta Miquel Martí i Pol. Es posa en marxa el Museu municipal de Manlleu després de superar els principals problemes de consolidació de l'infraestructura. El grup de teatre «la Gàbia», de Vic, presenta dos muntatges nous: *Tot esperant Godot* i *El berenar dels generals*.

ANY 1986

Un fort temporal de neu, a finals de gener, deixa incomunicats sense llum i aigua per uns quants dies tots els pobles de la comarca. Alguns, com Torelló, pateixen aquesta situació per una temporada excessivament llarga. La visita de les principals autoritats de la Generalitat és ocasió de manifestar les queixes amb un to més aviat crescut.

La Residència Sanitària de Vic comença d'oferir alguns serveis enmig d'una gran polèmica.

Dues noies, una de Folgueroles, són trobades mortes en un bosc de Brissac, prop de Montpeller. Les noies feien una ruta de vacances. Les primeres notícies de la mort arriben al cap d'un mes d'haver començat el viatge i quan les gestions que havien fet les famílies per tenir notícies de les noies havien resultat del tot infructuoses. Un nou crim commo-

gué tota la comarca: la nit del 10 de novembre fou assassinat un home a la Rambla de Vic; l'assassí se suïcidà poc després. L'acte fou qualificat de crim passional.

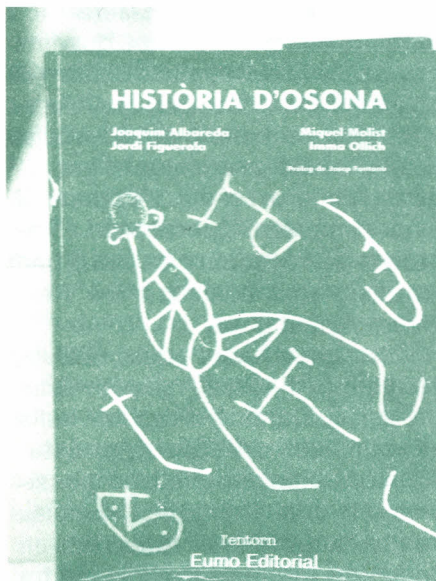
Les emissores de ràdio comercials Ràdio Guia i Osona Ràdio han estat clausurades perquè emeten sense llicència.

Excel·lent temporada de bolets pel que fa a la quantitat, però la ignorància n'ha fet ingerir de verinosos i, a la comarca, hi ha hagut dos morts i s'han produït nombroses intoxicacions. Els pagesos han quedat desconcertats amb l'ingrés d'Espanya a la Comunitat Europea. D'altra banda, les fires ramaderes tradicionals, revitalitzades d'uns anys ençà, s'esforcen a demostrar la qualitat de la ramaderia a casa nostra.

La Generalitat, la Diputació de Barcelona i l'Ajuntament de Vic han arribat a un acord que permet de crear el Centre Dramàtic d'Osona.

INTERNACIONAL ANY 1977

El respecte dels drets humans fou una de les preocupacions internacionals de l'any 1977. Així, la comissió de Drets Humans de l'ONU acusà Israel de practicar la tortura i el pillatge de la propietat arqueològica i cultural en els territoris àrabs ocupats. El Congrés dels Estats Units s'oposà a donar assistència a governs que violaven regularment els drets humans reconeguts internacionalment. El consell de Seguretat de les Nacions Unides votà per unanimitat deixar d'enviar armes a Sud-Àfrica com a represàlia per les accions del govern contra grups oposats a l'apartheid. Més de 400 intel·lectuals txecs firma-

ren el manifest «Estatut 77» contra la repressió dels drets humans. El Congrés de Rhodèsia aprovà l'esmena de la llei de possessió de terres que permetia als negres de comprar terres en àrees agrícoles i urbanes que abans eren reservades als blancs. D'altra banda, continuaren els conflictes relacionats amb el respecte dels drets humans i de les democràcies dels pobles: al Brasil, un seguit de reformes polítiques reforçaven el govern militar i feien pràcticament impossible que el Moviment Democràtic pogués assolir el poder.

Tropes israelianes penetraren al sud del Líban per recolzar les forces cristianes en lluita contra els guerrillers palestins.

A Nicaragua, el Front Sandinista d'Alliberament Nacional continuà la lluita contra la dictadura del general Somoza atacant guarnicions militars i funcionaris del govern.

La cursa espacial veié com era llançada cap a Júpiter i Saturn la nau Voyager II en un vol que podria arribar fins a Urà i Neptú i amb una duració de més de 10 anys.

ANY 1978

La democràcia ocupà també les pàgines dels diaris. Perú, Bolívia i Equador celebraven eleccions. Al Perú feia 10 anys que no votaven. A Bolívia i a l'Equador, les eleccions eren presidencials, però a Bolívia, al cap de tretze dies un militar es revoltava i agafava el control del govern. Per la seva part, el Front Sandinista d'Alliberament Nacional continuà la lluita contra el règim de Somoza. Pel març fou assassinat el cap de la Guàrdia nacional, i per l'agost vint-i-cinc guerrillers s'apoderaren del Palau Nacional de Managua.

El dirigent demòcrata-cristià italià Aldo Moro és assassinat pel grup terrorista «Brigate Rosse», al cap d'un mes llarg de segrest. Els assassins abandonaren el cadà-

ver a dins d'un cotxe al centre de la ciutat de Roma.

Egipte i Israel signen a Camp David el tractat de pau que hauria de ser el començament de tota la pacificació de l'Orient Mitjà, però la Lliga Àrab no està d'acord amb aquest tractat. D'altra banda, l'exèrcit israelià atacà, pel març, les bases guerrilleres de la OLP al Líban.

A l'Iran s'intensifica la crisi política, quan milers de treballadors es declaren en vaga i redueixen en un 30% la producció de petroli.

Per l'octubre és elegit Papa el polonès Karol Wojtyła, que agafarà el nom de Joan Pau II. Feia més de 400 anys que no hi havia un papa no italià. El seu antecessor, Joan Pau I, fou trobat mort a la seva cambra després d'un mes de pontificat.

Pel juliol nasqué a Londres la primera nena probeta.

ANY 1979

La crisi política de l'Iran arriba al desenllaç final. El dia 1 de febrer torna al país l'ayatollah Khomeini després d'un exili de 15 anys. Vol prendre el poder i proclamar la república islàmica. Al cap d'una setmana, assoleix l'objectiu després de durs enfrontaments entre els seus partidaris i els del xa Reza Pahlevi.

Els ministres d'afers exteriors i els delegats de la OLP imposen el boicot econòmic total a Egipte, perquè ha signat la pau amb Israel.

També a Nicaragua la crisi política arribà al final: a l'estiu, el president Anastasio Somoza presenta la renúncia i s'exilia a Miami juntament amb els seus col·laboradors més íntims. Daniel Ortega, membre de la Junta Sandinista, anuncia els objectius de la Junta Revolucionària: restaurar plenament la vida normal, estimular l'economia i definir la funció específica del govern revolucionari.

Els Estats Units i l'URSS sig-

nen el tractat de limitació d'armes estratègiques SALT II, pel juny; però pel novembre l'OTAN acorda la instal·lació de missils d'abast mitjà a Europa.

L'any acaba amb la intervenció soviètica a l'Afganistan on és substituït el president. El nou cap de l'Estat declara que «el poble d'Afganistan ha estat alliberat del sagnant aparell d'Hafizullah Amin i els seus ajudants, els agents de l'imperialisme americà». El president nord-americà comunica que la intervenció pot tenir repercussions en les relacions bilaterals dels dos països.

ANY 1980

Només de començar l'any, el president Carter pren algunes mesures com a represàlia per la invasió soviètica a l'Afganistan. El Consell de Seguretat de l'ONU condemna la invasió i exigeix la retirada immediata de les tropes soviètiques. Les protestes per la invasió arriben fins a la participació en els Jocs Olímpics de Moscou que se celebren pel juliol, malgrat el boicot declarat pels EEUU.

Greus disturbis al Salvador durant el mes de març. El dia 6 la Junta de Govern proposa la reforma agrària amb l'expropiació de 240.000 hectàrees que seran repartides entre les famílies que fins ara les havien treballat. El dia 17, 150 estudiants ocupen la Universitat amb un balanç de 50 morts. El dia 24 és assassinat l'arquebisbe Romero, i el dia 30, durant el funeral, moren 30 persones i nombroses són ferides, a causa d'una agressió amb bombes i foc d'armes automàtiques.

Els governants dels EEUU, Alemanya Federal, Japó, Gran Bretanya, Canadà, França i Itàlia es reuneixen a Venècia per estudiar totes les alternatives possibles a la crisi energètica mundial. També durant l'estiu tenen lloc un seguit de vagues a Polònia contra el govern comunista.

L'ex-president de Nicaragua,

Anastasio Somoza, és assassinat al Paraguai, on vivia exiliat des de 1979.

El 22 de setembre esclata la guerra entre Iran i Irak a conseqüència de les disputes frontereres. Jordània declara obertament el recolzament a Irak, mentre el coronel libi, Muamar El-Gaddafi, es posa al costat d'Iran.

Pel novembre, Ronald Reagan, candidat republicà, derrota el president Jimmy Carter en les eleccions presidencials nord-americanes.

Un gran terratrèmol causa nombrosos danys al sud d'Itàlia; un mes abans, un altre havia afectat el sud de Mèxic.

El 8 de desembre és assassinat l'ex-membre dels Beatles John Lennon, i el líder del partit social-demòcrata, José Napoleón Duarte, és nomenat president del Salvador.

ANY 1981

Grècia es converteix en el desè país membre de la Comunitat Econòmica Europea.

Les tensions entre el govern polonès i el sindicat independent Solidarnosc van en augment: s'estableix l'horari setmanal de 40 hores, es reconeix el dret a la propietat de la terra, es fan diversos canvis en els òrgans directius del partit; però a finals d'any el govern decreta l'estat d'emergència i l'aplicació de la llei marcial que limita els drets civils i suspèn les activitats i la independència del sindicat.

El mandat del nou president nord-americà es comença de fer sentir en la projecció armada cap a l'exterior: pel març l'administració Reagan amplia l'ajuda militar al Salvador enviant-hi vuit assessors de l'exèrcit. Per l'abril s'anuncia que Aràbia Saudí podrà adquirir totes les armes que calgui als EEUU i per l'agost Reagan autoritza el lliurament d'avions F-16 i F-15 a Israel. Una setmana abans, havia decidit d'iniciar la fabricació immediata de la bomba

de neutrons. I pel juny s'havia anunciat la venda d'armes a Xina.

Any d'atemptats: el dia 30 de març surt il·lès el president Ronald Reagan. El 13 de maig, en sofreix un de més greu el papa Joan Pau II a la mateixa plaça de Sant Pere del Vaticà, i el dia 6 d'octubre morí el president egipci Anuar El-Sadat mentre presidia una parada militar: els trets provenien de les mateixes forces que desfilaven al seu davant.

El Secretari d'Estat nord-americà anuncià pel maig que el govern tenia ganes d'iniciar converses amb l'URSS sobre la reducció de míssils nuclears d'abast mitjà a Europa.

Fracassen les gestions d'una comissió de l'Assemblea Islàmica per deturar la guerra entre Iran i Irak.

ANY 1982

La Cambra dels Lords britànica dona al Canadà un «status» de total independència. Pel desembre de l'any anterior, el Senat del Canadà havia aprovat el projecte de reforma de la Constitució per poder completar aquesta inde-

pendència. Gran Bretanya ocuparà el centre de l'atenció mundial durant la primera meitat de l'any a causa de l'afer de la guerra de les Malvines. A principis d'abril l'exèrcit argentí envai les illes. El dia 9 de maig la flota militar britànica començà el setge de les illes amb bombardeigs i destrucció d'un pesquer, i el 14 de juny les tropes britàniques conquerien novament la capital de les illes. La guerra representà el cop de gràcia mortal per a la Junta militar argentina, ja prou minada des de l'interior. Des de fa cinc anys que un grup de dones, conegut amb el nom de «Madres de la Plaza de Mayo», es manifesta cada dia pacíficament demanant el retorn dels desapareguts.

El general Jaruzelski aixecà la llei marcial després que el Parlament polonès elaborés una llei que prohibia totes les organitzacions laborals incloent-hi el sindicat independent Solidarnosc. Foren posats en llibertat uns 1.300 detinguts.

A l'Orient mitjà Israel envai el Líban amb el propòsit de destruir els punts forts de l'Organització per a l'Alliberament de Palestina, i

El 30 de març, Reagan va ésser objecte d'un atemptat.

pel setembre la Lliga Àrab anunciava un pla de pau per a l'Orient mitjà que reconeixia implícitament l'Estat d'Israel i pretenia, també, la creació d'un Estat lliure palestí. Milícies falangistes cristianes penetraren als campaments palestins de Beirut occidental i mataren centenars de refugiats utilitzant armes atòmiques.

Ronald Reagan expressà, pel novembre, la necessitat de construir cent projectils de càrrega nuclear M-X per tal de «compensar el possible avantatge de l'URSS sobre occident»

Comença l'escalada del dòlar. El dia 4 d'octubre assoleix el valor més alt en relació amb la moneda de França, Itàlia i Noruega, i la fluctuació més alta dels darrers cinc anys contra el ien japonès i la lliura britànica.

ANY 1983

Els Estats Units i l'URSS reprenen a Ginebra les negociacions per al desarmament. Però l'OTAN decideix instal·lar a Europa cohets d'abast mitjà dels EEUU, i els mateixos Estats Units arriben a un acord amb Grècia que permet de mantenir-hi les bases militars durant cinc anys més. Pel març concedeixen un augment de l'ajuda militar al Salvador i per l'octubre tropes americanes envaeixen l'illa de Granada, que acabava de crear un consell militar revolucionari.

Edén Pastora, comandant sandinista, es posa al davant de l'Aliança Democràtica que reprèn la lluita guerrillera contra el govern de Managua, i a Xile comencen les jornades de protesta contra el règim del general Pinochet.

La NASA continua avançant en els programes especials i el transbordador Challenger posa en òrbita dos satèl·lits.

Lech Walesa, fundador del sindicat independent Solidarnosc, obté el premi Nobel de la Pau.

Els Estats Units notifiquen a la UNESCO la seva intenció de reti-

rar-se d'aquest organisme, el qual acusen d'estar polititzat.

L'Organització dels Països exportadors de petroli acordà, pel febrer, rebaixar-ne per primera vegada el preu, i els governants dels països de la CEE no es posen d'acord sobre un pla de reforma financera per evitar la fallida econòmica de l'organització.

ANY 1984

Estats Units i Xina firmaren, per l'abril, acords sobre intercanvis científics i culturals, de cooperació econòmica i de desenvolupament nuclear i, per l'octubre, Xina anuncia reformes econòmiques que introduiran la força del mercat capitalista en l'economia urbana i reduiran el control oficial trencant, així, el model soviètic d'economia planificada des del centre.

Continuen els disturbis a Afganistan provocats per la invasió soviètica. L'URSS ataca les tropes patriòtiques i fa proves amb noves armes, entre d'altres, l'anomenat «foc líquid».

Pel juny hi ha grans disturbis a l'Índia. Moren 300 persones quan les forces de seguretat ataquen militants de la secta religiosa sikh. Més tard, per l'octubre, mor assassinada la primera ministra Indira Gandhi. Dos soldats sikhs, membres de la seva guàrdia personal, en són els responsables.

També moria assassinat el cap de l'oposició filipina Benigno Aquino quan acabava de baixar de l'avió que l'havia portat novament al país. Sembla que els culpables foren dinou membres de les forces militars.

Per primera vegada, a Sud-Àfrica els votants mestissos i asiàtics poden elegir representants en dues càmeres del nou Parlament.

Pel setembre els onze països iberoamericans que tenen el deute extern més crescut es reuneixen per tal d'establir punts de coincidència i de reclamar conjuntament unes millors condicions de

pagament. Per l'octubre el grup de països anomenat de Contadora comença els treballs per elaborar un projecte de pau per a Amèrica Central.

Pel novembre Daniel Ortega proclama la victòria del Front Sandinista d'Alliberació Nacional en les primeres eleccions celebrades després de l'enderrocament del govern Somoza. Set partits de l'oposició havien quedat al marge d'aquestes eleccions.

Ronald Reagan és elegit per a un segon mandat, com a president dels Estats Units.

ANY 1985

Tancredo Neves, líder de l'oposició militar brasilera, esdevé el primer president civil del país al cap de vint-i-un anys de dictadura.

El 10 de març mor el president de l'URSS Konstantin V. Txernenko i li succeeix el segon ministre del partit comunista Mikhail S. Gorbachev.

El democristià Francesco Cossiga és el nou president de la República Italiana, en substitució del socialista Sandro Pertini.

Comença a Buenos Aires el judici contra els caps de la dictadura militar acusats de crims contra els drets humans. Més tard, per l'octubre, el president Raúl Alfonsín hagué de decretar l'estat de setge en un intent de frenar la involució.

A la cimera dels set països més industrialitzats, França renuncia al projecte que proposa Ronald Reagan, conegut amb el nom de «Guerra de les Galaxies». Pel novembre Reagan i Gorbachev s'entrevisten a Ginebra després de diversos anys de guerra freda entre els dos Estats.

Un cotxe bomba provoca la mort de quaranta adults i dotze infants a la zona cristiana de Beirut, el dia 22 de maig. I el 14 de juny dos xihites segresten un avió de la TWA amb 145 passatgers. Els darrers passatgers són alliberats el dia 30 després d'ob-

tenir el compromís que Israel alliberarà diversos centenars de presos xihites.

Una bomba col·locada pels serveis secrets francesos enfonsa el vaixell ecologista Rainkow Wanior a Nova Zelanda, el dia 11 de juliol. Més tard, la descoberta de la implicació del govern francès provocà la dimissió del ministre de defensa.

L'ONU condemna el règim racista de Sud-Àfrica i demana sancions. La repressió provoca centenars de morts. Durant els funerals, als quals assisteixen més de 50.000 negres, moren penjats dos blancs.

Un gran terratrèmol sacseja, a finals de setembre, la ciutat de Mèxic. Moren més de 3.000 persones i nombrosos edificis queden totalment destruïts. El 14 de novembre l'erupció del volcà colombià Nevado del Ruiz causa vint-i-cinc mil morts.

El dia 6 de novembre guerrillers del M-19 assalten el Palau de Justícia de Bogotà. La reconquesta del Palau per part de l'exèrcit acabà amb la mort de 100 persones.

Els primers ministres d'Irlanda i Gran Bretanya signen un acord per a la pacificació de l'Ulster. Irlanda tindrà dret a veu, però no a vot.

Un milió de xilens demana el 22 de novembre el final de la dictadura del general Pinochet. És la concentració més gran de protesta des del cop d'estat.

ANY 1986

Pel gener, Ronald Reagan anuncia sancions econòmiques contra el règim de Líbia, al qual acusa de ser l'instigador del terrorisme internacional, i demana a Europa que s'uneixi al boicot. A finals de març i a principis d'abril, avions de la sisena flota nord-americana ataquen les bases de míssils de Líbia i bombardegen Trípoli i Bengasi. Com a represàlia a la col·laboració britànica, grups de recolzament al règim libi maten

a Beirut tres ciutadans britànics segrestats.

La nau especial «Challenger» es desintegra a l'aire pocs segons després d'enlairar-se. D'altra banda, es produeix una fuga radioactiva de la central nuclear soviètica de Chernobil. Hi ha dos morts i una forta radioactivitat que causa un gran perill. També la fuga de gasos tòxics del volcà submergit al llac Nios, al nord-est del Camerún, provoca una desgràcia: actua com si fos una bomba de neutrons i mata tots els éssers vius en un radi de deu quilòmetres. Les primeres víctimes són unes 1.500 persones. Moren milers de peixos al Rin a causa d'un incendi que va destruir un magatzem a Schweizerhall, Suïssa, i que va contaminar el riu.

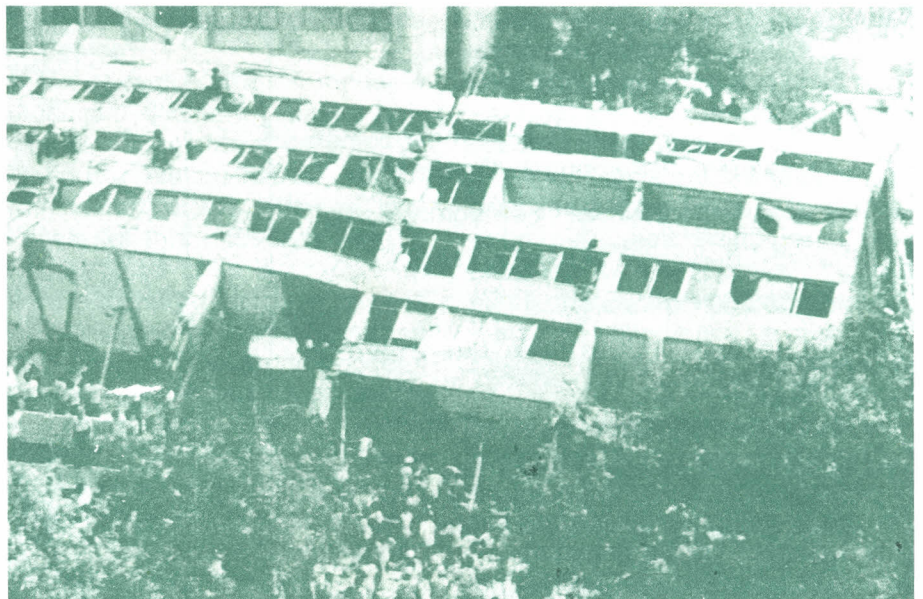
A Haití comencen unes violentes jornades contra la dictadura de Jean-Claude Duvalier, que acabaran amb l'enderrocament del dictador. A Filipines, Corazón Aquino, vídua del líder de l'oposició assassinat, proclama el seu triomf electoral i denuncia el frau del president Ferdinand Marcos. El dictador abandona el país el dia 25 de febrer.

Malgrat la polèmica sobre el seu passat nazi, Kurt Waldheim, ex-secretari general de les Nacions Unides, és elegit president d'Àustria. En les eleccions legislatives, la dreta francesa obté la majoria i pot formar govern: comença, així, la «cohabitació».

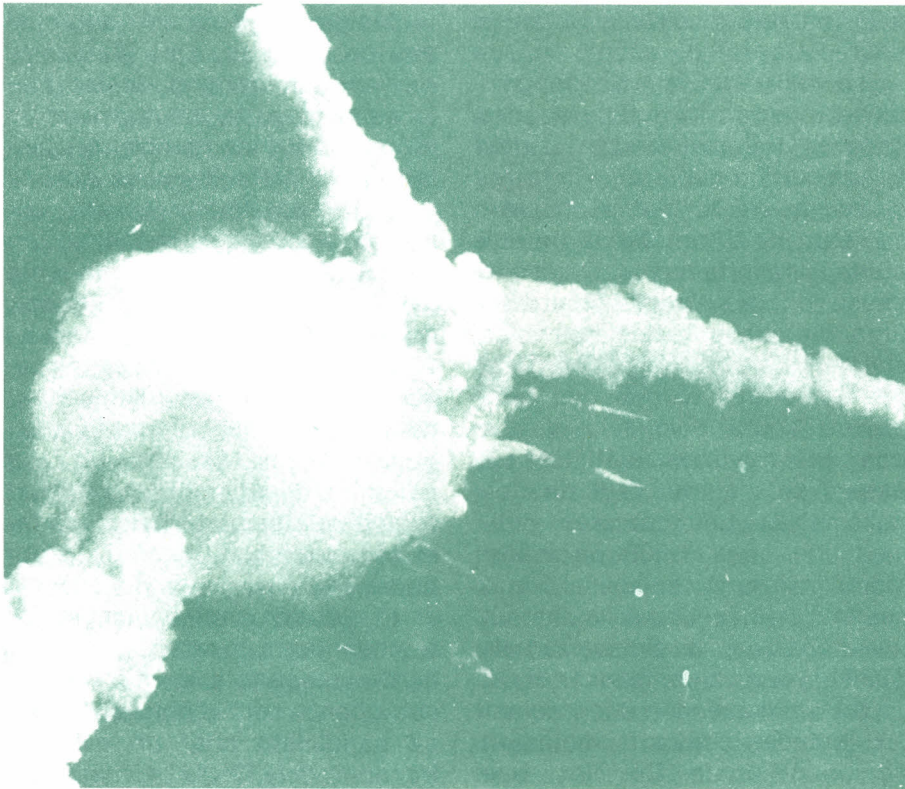
Els tres integrants de la junta militar argentina, el general Leopoldo Galtieri, l'almirall Jorge Anaya i el brigadier Basilio Lauri Doco, són condemnats perquè desendenaren, el 2 d'abril de 1982, la guerra de les Malvines. El 7 de setembre el general Pinochet surt il·lès d'un atemptat frustrat contra el seu automòbil i decreta l'estat de setge.

El 26 de juny la cambra de representants autoritza l'ajuda nord-americana a la «contra» nicaragüenca i el 7 d'octubre l'exèrcit sandinista abat un avió de transport dels EEUU i en capturen un tripulant. Pel novembre dos fets fan trontollar Ronald Reagan: el partit demòcrata assoleix el control del senat dels EEUU i es descobreix una venda il·legal d'armes a Iran, l'import de la qual va a la «contra» nicaragüenca. S'obre una investigació sobre el fet

Un edifici enderrocat pel terratrèmol a ciutat de Mèxic. Setembre 85.

L'explosió del transbordador especial Challenger va suposar un gran contratemps en el programa espacial nord-americà.

que serà conegut amb el nom de «Irangate».

A París, pel juny se celebra la segona conferència internacional sobre la síndrome d'immunodeficiència (SIDA) en la qual els especialistes mostren la seva preocupació per la progressió de la malaltia.

L'any acaba amb les mobilitzacions estudiantils a França, que obliguen el govern de Jacques Chirac a retirar el projecte de llei de reforma universitària. Durant les mobilitzacions hi hagué grans disturbis als carrers de París i va morir un estudiant.

Núria Coma
M. Dolors Vallbona

Gran Via Llibres

LLIBRES CATALANS, S.A.

Gran Via de les Corts Catalanes, 671
Tels. 2452302/03/04
08013 Barcelona

- 1.200 m² d'exposenda i magatzem dedicats a l'autosubministrament de llibres.
- Ubicació molt cèntrica i ben comunicada.
- Especial dedicació al llibre en català.
- Més de 250 editorials.
- Més de 35.000 títols, dels quals més de 15.000 gaudeixen d'exposició frontal.
- 14 stands monogràfics per a Editorials.
- Xarxa comercial que cobreix tots els Països Catalans i que es complementa amb Delegacions (també amb exposenda) a Girona, València i Lleida.

Associació de mestres «Rosa Sensat» 1965-1987 memòria i renovació

La feina ben feta de cada dia; el servei a tot nen, a la llengua, al país; l'obertura a les noves necessitats, a les persones i a les institucions, són els mòbils que ens impulsen, dins la Federació de Moviments de Renovació Pedagògica de Catalunya.

• Cursos teòrics i pràctics	• Serveis d'assessorament pedagògic, sociològic i de política educativa
• Seminaris	• Biblioteca
• Grups de treball	• Arxiu Pedagògic i Històric
• Estudis personals	
• Publicacions de llibres i revistes	

Còrsega, 271, pral.
08008 Barcelona
Tel. 237 07 01

L'ESCOLA I EL MOVIMENT CULTURAL I EDUCATIU A LA COMARCA

Els Departaments de l'Escola fan un balanç d'una dècada de les seves activitats i de la repercussió que han tingut en els ambients culturals de la comarca.

Departament de Filologia

Les pautes que han marcat l'actuació del Departament de Filologia de l'Escola Universitària de Mestres han variat molt en aquests deu anys, tant des del punt de vista de les activitats específiques de formació inicial dels futurs mestres com des del punt de vista de les activitats que signifiquen una projecció més enllà de l'Escola.

Tot i que no és l'objectiu d'aquestes ratlles fer història, sinó donar una simple panoràmica d'urgència, cal recordar alguns elements que ara ens queden allunyats en el temps. I cal recordar d'una manera especial que el domini de la llengua catalana que tenien els qui ingressaven a l'escola deu anys enrere era, en conjunt, deficient. Malgrat alguns casos aïllats, malgrat els esforços d'algunes institucions, malgrat la solidesa de la consciència lingüística existent a la comarca, el pes de la persecució franquista havia impedit el domini de la llengua en l'aspecte normatiu i havia fet estralls en l'ús dels diversos registres lingüístics i en el coneixement de la literatura i de la cultura genuïna en general. Si bé hi havia alguns alumnes que havien fet gran part de la seva escolaritat anterior en català, predominaven els que només havien

fet alguna assignatura de català o en català i no hi faltaven els que entraven en contacte per primera vegada amb el català escrit. No hi havia, a diferència de la resta d'Escoles Normals catalanes, alumnes que tinguessin dificultats greus a l'hora d'utilitzar el català parlat.

Davant d'aquesta situació, l'objectiu prioritari del Departament va ser el d'alfabetitzar els alumnes en la seva pròpia llengua, i fer-ho amb la màxima rapidesa possible. Érem conscients que era difícil de *normalitzar* en poc temps uns coneixements que haurien d'haver estat assumits al llarg de tota una escolaritat; però ens trobàvem davant d'uns alumnes que al cap de tres anys serien mestres, i que, per tant, no havien només d'*alfabetitzar-se* ells, sinó que alhora havien d'aprendre les tècniques didàctiques bàsiques per *alfabetitzar* els alumnes de les escoles de Bàsica.

Cal remarcar, d'altra banda, la necessitat que hi havia de renovar, de canviar les tècniques didàctiques: els cursos de català que havien fet els alumnes, que havíem fet tots nosaltres —en la clandestinitat o en la precarietat extra-escolar dels primers temps—, eren cursos destinats a adults, fets la majoria de vegades per gent entusiasta però sense preparació per a la docència. Calia que els nostres mestres poguessin ensenyar el català i en català amb unes tècniques adequades als alumnes-infants que tindrien al davant.

Ara bé, qualsevol preparació didàctica exigeix com a condició indispensable un coneixement sòlid de la matèria que s'ha d'ensenyar. Era evident que en tres cursos no podíem fer les dues coses: donar tots els coneixements que l'escolaritat normal hauria d'haver donat i preparar-los tècnicament per a ensenyar. Vam optar per un camí del mig, que potser no satisfecia del tot cap dels dos objectius, però que intentava treure el màxim partit de les nostres possibilitats. Aquest camí va ser plantejar les classes de manera que poguessin esdevenir un model didàctic, un model de classe diferent de les classes que havien tingut els alumnes fins aleshores. Això no era possible sempre, però sens dubte va ser una de les preocupacions constants dels professors del Departament.

A poc a poc aquesta situació ha anat evolucionant. Els alumnes que han entrat a l'Escola Universitària durant aquests deu anys han anat demostrant un coneixement de la llengua catalana cada curs una mica més sòlid. Val la pena de precisar que aquesta evolució ha estat i és molt lenta: no s'han complert les esperances que teníem que la normalització en la legislació lingüística a l'escola bàsica resoldria els problemes i comportaria una normalització lingüística en els ensenyaments posteriors i en tota la societat. Els futurs mestres continuen entrant a l'Escola Universitària amb un coneixement pobre i incomplet de la llengua, de manera que no

podem prescindir encara de fer algunes tasques de suplència per tal de consolidar el domini normatiu. De totes maneres, la programació del Departament destina ja una part del segon curs i tot el tercer a treballar els aspectes didàctics, i no renunciem a la possibilitat de tenir, a la curta o a la llarga, una programació totalment didàctica.

En aquest sentit, com en tants d'altres, l'Escola Universitària ha estat un reflex fidel de la societat on radica: si tots els alumnes saben parlar el català encara que no tots el parlin a casa, és perquè les característiques sociològiques de la comarca han propiciat aquesta integració lingüística; si cada cop hi ha un domini formal de la llengua més consolidat, és perquè la legislació ho propicia, perquè les institucions d'autogovern van penetrant en la societat i perquè els mestres van adquirint seguretat en l'ús de la llengua, confiança en les seves pròpies possibilitats i domini de les tècniques didàctiques escaients.

Podríem parlar, doncs, del peix que es mossega la cua: com més elevada la preparació amb què arriba un alumne de l'escola bàsica i de l'ensenyament mitjà, més possibilitats té de rebre una preparació aprofundida i professional com a mestre; i com més preparat un mestre, més possibilitats hi ha que els seus alumnes aconseguixin una formació correcta i integral. És també per això que el Departament de Filologia —i tota l'Escola Universitària— no pot prescindir del contacte amb els ensenyaments precedents ni pot renunciar a intervenir en totes aquelles instàncies que influeixin de prop o de lluny en el món educatiu: nens, mestres, cultura, Administració, etc. L'Escola Universitària ha d'estar atenta a la realitat educativa que l'envolta, ha de conèixer directament els seus problemes, ha de marcar unes línies de recerca i ha de treballar conjuntament amb mestres i amb altres sectors afins de la societat

per aportar-hi tots aquells recursos tècnics, científics i humans de què disposa.

En aquesta direcció de la projecció exterior, el Departament de Filologia ha intervingut sovint en activitats d'àmbit comarcal o, fins i tot, nacional. Activitat d'àmbit comarcal planificada a llarg termini ha estat el *Reciclatge de català*, organitzat pels ICEs i pel Departament d'Ensenyament, pel qual han passat la majoria dels mestres en actiu de la comarca; d'àmbit comarcal han estat els *Cursos de Literatura i Llengua*, oberts també a altres sectors intel·lectuals, que han tractat amb rigor i profunditat temes molt diversos i que han estat professats per reconeguts especialistes. També s'ha intervingut en altres activitats que, tot i ser més puntuals, no per això han estat menys importants. Ens referim a una multitud de cursos, cursets i seminaris per a mestres, fets al llarg del curs, en període de pràctiques, a l'Escola d'Estiu, en escoles, en indrets diversos de la comarca.

En alguns casos, les activitats promogudes pel Departament de Filologia han transcendit els límits estrictes de la comarca i han tingut ressò en tots els països de parla catalana. Podem destacar-

ne tres: *les publicacions fetes a l'Editorial EUMO* (sobretot en la col·lecció *Complements*) com a resultat de recerques i experimentacions fetes per professors del Departament sobre temes com l'ensenyament del català a no-catalanoparlants, l'ensenyament de l'ortografia, l'ús escolar dels diccionaris, el vocabulari essencial, la literatura infantil, etc.; *el 1r. Simposi sobre l'ensenyament del català a no-catalanoparlants*, celebrat el 1981 i que va aplegar uns

Instal·lacions de l'Editorial EUMO.

mil dos-cents professionals de l'ensenyament dels Països Catalans, i el *Col·loqui sobre Verdaguer*, celebrat el 1986 amb motiu del Centenari de Canigó i destinat a estudiosos i especialistes.

Aquestes ratlles, ho repetim, no són sinó una panoràmica d'urgència, una ullada sobre l'actuació del Departament durant aquests deu anys d'existència i una breu reflexió sobre una de les nostres principals preocupacions: la normalització lingüística. En els primers anys de la transició postfranquista es va comentar, i va semblar una exageració, que per normalitzar lingüísticament el país caldria que passessin vint anys. N'han passat ja més de deu. Ens hem de preguntar, després d'analitzar les perspectives actuals: és possible que aquesta normalització es produeixi en els deu anys propers?

Departament de Ciències de l'Educació

L'Escola Universitària «Balmes» comença les seves activitats cent anys després del naixement de Joan Bardina, mestre i renovador del magisteri a la Catalunya d'inicis de segle. Més enllà d'aquesta feliç coincidència hi ha l'aspiració comuna de contribuir a la millora de l'educació mitjançant la millora de la formació dels mestres.

Fer balanç d'una dècada en matèria educativa suposa constatar un seguit de transformacions, tot i que moltes vegades la impressió inicial és que el sistema educatiu, i més específicament l'ecolar, continua essent una maquinària lenta i arrítmica que amb dificultats i amb retard malda per adaptar-se als canvis i transformacions socials. De fet, les grans finalitats i els reptes fonamentals de l'educació segueixen constants al llarg de dècades i dècades. «E pur si muove»... Certament, però, les transformacions s'han anat produint.

L'Escola Universitària neix en un moment en què es comencen a posar en sordina les crítiques radicals desescolaritzadores i autogestionàries a l'escola i s'entra en un període de més pragmatisme i de preocupació pel perfeccionament dels models didàctics en què no es posa en qüestió la institució escolar en si o la seva funció social. S'estudien aspectes més específics —amb implicacions socials, és clar— del procés d'ensenyament-aprenentatge: l'estructuració dels continguts, el «currículum», etc. Justament en el camp de la Psicologia de l'educació es van coneixent noves aportacions necessàries per respondre a fenòmens com la integració dels deficients a l'escola, el tractament de les diferències individuals, l'aprenentatge amb el suport de noves tecnologies per citar alguns dels temes que en aquests deu anys hem vist créixer en importància. Afortunadament el mestre d'avui té coneixença o pot accedir més fàcilment no solament a figures com Piaget, sinó que Vygostki, Bruner, Ausubel... passen a formar part del seu bagatge gràcies, entre altres coses, a una presència bibliogràfica més àmplia.

D'altra banda i a nivell nacional, la primera meitat de la dècada es caracteritza pel procés d'assumpció de les transferències per part del govern de la Generalitat. Es queden a Madrid les competències de l'alta inspecció i de l'expedició de títols, dos temes bàsics en tot sistema educatiu, i ací s'hereten estructures del règim anterior que encara no s'han modificat; per exemple, no hi ha una nova estructura territorial del sistema d'ensenyament.

En la segona meitat de la dècada hi ha un nombre important de mesures legislatives tant del Govern Central com de l'Autonòmic. Hi ha, però, una discontinuïtat legislativa que fa que hi hagi temes pendents com l'estructuració del nivell 0-6 anys i del Cicle Superior aturada, aquesta última,

per la futura reforma de l'ensenyament mitjà.

En aquests deu anys l'escola de Catalunya ha hagut d'afrontar la normalització lingüística, l'inici de la integració de deficients, una educació lligada a l'entorn, la modificació de continguts més propis de dècades anteriors que encara s'imparteixen a l'ensenyament bàsic i al mitjà, i ha hagut de donar resposta a demandes com l'educació per la salut, l'educació cívica..., la regulació de la participació de la comunitat en l'escola, etc. Per tot plegat, es manifesta un lleuger desconcert respecte de les funcions i la tasca que el mestre i l'escola han de realitzar, en part també perquè a nivell social continuen essent molt febles les estructures educatives no formals que farien que l'escola no hagués de ser l'única instància educativa fora de la família i els mass-media.

Cal assenyalar també el procés de transformació sofert per la Universitat amb les diverses lleis que ha emmarcat aquest procés. L'adequació a la societat tecnològica, l'homologació amb la universitat europea i la difícil transició des de l'àmbit de la formació al món del treball, són les fites que caldrà assolir. En l'àmbit específic de les Escoles Universitàries hem vist en aquests deu anys com s'ha reduït el mercat de treball del mestre; accentuar la vinculació a les facultats, les post-titulacions, la creació de noves especialitzacions, són estratègies que s'imposen per respondre a la nova situació creada.

Del seguit d'actuacions relacionades amb el Departament de Ciències de l'Educació de l'Escola —que podeu llegir en la Cronologia en aquest mateix número extraordinari— voldríem destacar la realització del curs de «Pedagogia Terapèutica», que va permetre d'obtenir el títol corresponent a una cinquantena de professionals de la comarca que feia temps que treballaven en l'àmbit de l'educació especial o diferen-

50

cial. Les «Jornades d'Història de l'Educació», que van suposar una empenta inicial per a la recerca històrica i sociològica en matèria educativa. Més recentment, i dintre del propi currículum de magisteri, destaquem la posada en marxa del projecte «Taller d'Iniciació a la Globalització i a la Realitat Educativa», una estratègia per dotar l'estudiant de primer, de recursos i coneixements de cara a tenir una visió global de l'ensenyament que pugui ser aprofundida en els cursos següents. És una proposta interdisciplinària, dintre de l'acotat pla d'estudis, que inclou cicles de cinema educatiu, tallers, visites a Instituts Municipals, a escoles rurals, estades a Escoles de la Natura, etc. Ha estat també important la constant renovació de les Pràctiques integrant diverses modalitats experimentades pels Departaments de l'Escola, i participant en el FOPI a la comarca del Berguedà. El Departament també manté de sempre diverses col·laboracions amb les Institucions municipals i comarcals, com ara la comissió de Salut Pública o el Seminari de Prevenció de Drogod dependències de L'Ajuntament de Vic. De la resta d'actuacions, cal assenyalar també activitats de formació permanent; a tall d'e-

xemple, el «Taller de Psicopedagogia», que es dugué a terme durant quatre cursos seguits.

Finalment volem assenyalar la presència constant de pedagogs i psicòlegs que han realitzat activitats a l'Escola, en forma de Conferències, seminaris o col·laboracions editorials. Només per citar-ne alguns, recordem el més recent, el pedagog polonès Bogdan Suchodolski, i també els pedagogs italians Tonucci, Sacchetto i Canevaro, el psicòleg mexicà-català Emilio Ribes Iñesta, l'historiador de l'educació Wilhm Freijof i una llista llarga de col·legues de casa nostra.

Pel que fa a l'estructura educativa a la comarca d'Osona, cal subratllar breument que aquests deu anys han suposat la millora de l'oferta per part de l'ensenyament públic*, la creació de serveis de territori com l'EAP i el CRP d'Osona, la consolidació d'un moviment de mestres d'abast comarcal, el reforçament de l'escola rural que en el moment de creació de l'Escola Universitària passava per l'època més crítica** i finalment remarcar el fet que avui, en

* De 246 aules el 1977 passem a 401 al moment present.

** El tancament d'escoles unitàries arriba a la màxima intensitat l'any 1976.

la majoria d'escoles de la comarca hi ha mestres que han sortit del nostre Centre.

Volem destacar, en aquesta síntesi, la legítima satisfacció que suposa l'existència de la col·lecció «Textos Pedagògics» perquè és una iniciativa de l'Editorial EUMO i perquè suposa una reivindicació de la pedagogia com a part important de la cultura d'un país.

No voldríem acabar sense donar una ullada al futur. En l'immediat s'albiren la posada en marxa de múltiples reformes curriculars i estructurals: esperem que no siguin les enèsimes reformes que gairebé no han reformat. Més a mig termini ens encarem decididament cap al 2000: els nostres alumnes seran els mestres de generacions nascudes després d'aquesta data real i simbòlica.

L'educació per la pau davant de l'amenaça nuclear, l'educació ecològica davant del risc de destrucció de l'entorn, l'educació tècnica que formi els infants com a dominadors de la tecnologia, l'educació que eviti la precoç «adul·tització» de l'infant com a principal client de la publicitat i del consumisme, una educació escolar integrada en els serveis culturals de la comunitat i un mestre amb el bagatge necessari per ser un agent, però no l'únic, d'aquesta educació millor, seran sens dubte temes de reflexió quan celebrem futurs aniversaris.

Departament de Ciències Socials

Fent un ràpid balanç de la incidència de l'Escola a la comarca durant aquests deu anys d'existència en el camp de les Ciències Socials, podem adonar-nos que ha estat notable en el sentit d'endegar iniciatives i de donar impuls a activitats de diferent caire. Aquesta presència s'ha manifestat en diferents àmbits d'actuació: des dels de divulgació cultural estricta fins als de recerca.

Pel que fa al primer nivell de difusió cultural, s'han organitzat cursos monogràfics i debats: sobre el Nacionalisme —curs 1983-84—, sobre la divisió Territorial —cursos 1983-84 i 1984-85—, sobre la Història de l'Educació als Països Catalans —1984-85—, sobre la LODE —1984-85—, així com diverses conferències de gran interès, entre d'altres, les d'Imma Ollich, «Cap a una nova història local» (lliçó inaugural del curs 1981-82), la presentació de la *Història d'Osona* a càrrec del professor Josep Fontana (abril 1984), les del prestigiós historiador Pierre Vilar «L'ensenyament de les Ciències Socials i «Nació, pàtria i estat des de la perspectiva d'un historiador» (desembre 1984), la del geògraf Enric Lluch «La divisió territorial de Catalunya: 1939-1983» (curs 1984-85), la del cònsol de Nicaragua, Moisès Arana, sobre «Nicaragua, avui» (curs 1984-85) i les de Rafael Grasa sobre «Educar per la pau» (cursos 1984-85 i 1985-86). També s'han organitzat les exposicions: «Nicaragua» (octubre 1985), «L'escola sota el franquisme» (novembre 1985) i «Per la Pau» (març 1987).

Cal esmentar també la celebració de les Venes Jornades d'Història de l'Educació als Països Catalans (curs 1981-82) i la publicació d'un volum de les seves Actes centrat en la Història de l'Educació a Osona, coordinat des de l'Escola.

Des d'un altre punt de vista, ha estat remarcable la labor del Centre de Documentació, creat el març de 1982, el qual aplega un fons d'informació relacionada amb l'educació en general i amb les diferents especialitats de Magisteri, al servei dels estudiants de l'Escola i dels mestres de la comarca (buidat de la premsa, recursos didàctics, beques, institucions, treballs d'alumnes...).

L'impuls a la recerca didàctica s'ha concentrat en la creació de diferents grups de treball de mes-

tres de la comarca assessorats per professors de l'Escola, els quals han comptat amb el suport econòmic, bé de la Generalitat, bé de l'ICE, que han elaborat materials de gran interès com la «Guia de recursos didàctics de la comarca d'Osona», «Les festes populars a l'escola», «el Museu del blat de El Colomer (Tona)», «El Museu del Pa (Tona)», així com els materials que prepara el Grup de mestres de Ciències Socials d'Osona sobre l'agricultura i la indústria.

Però, sens dubte que un dels terrenys en el qual l'Escola ha incidit més en l'àmbit de les Ciències Socials a Osona ha estat en el de les publicacions. Val a dir que en la seva jove trajectòria, EUMO ha proporcionat materials fonamentals adreçats tant als universitaris, estudiants i afeccionats a aquestes disciplines, com als mestres. Així la col·lecció «L'Entorn» ha cobert temes bàsics d'història, economia i folklore; «Apunts», amb treballs de mestres i alumnes, ha difós propostes didàctiques; també la col·lecció de Mapes ha omplert un buit important al país; finalment, la propera col·lecció «Història» publicarà títols de coneguts historiadors, catalans i estrangers, adreçats a universitaris i públic català en general.

D'altra banda, l'Escola, conscient de la necessitat de consolidar un nucli d'estudis universitaris a la ciutat de Vic, ha donat suport als centres d'estudis ja constituïts, Grup de Recerca Folklòrica d'Osona, Centre d'Investigacions Arqueològiques d'Osona i Centre d'Estudis Socials d'Osona, tots ells caracteritzats pel seu dinamisme, amb els quals ha signat convenis de col·laboració.

Finalment cal remarcar, l'organització des de l'escola del I Simposium sobre l'ensenyament de les Ciències Socials (abril 1988), la proposta del qual ha estat molt ben acollida en els ambients universitaris i docents.

Departament d'Expressions

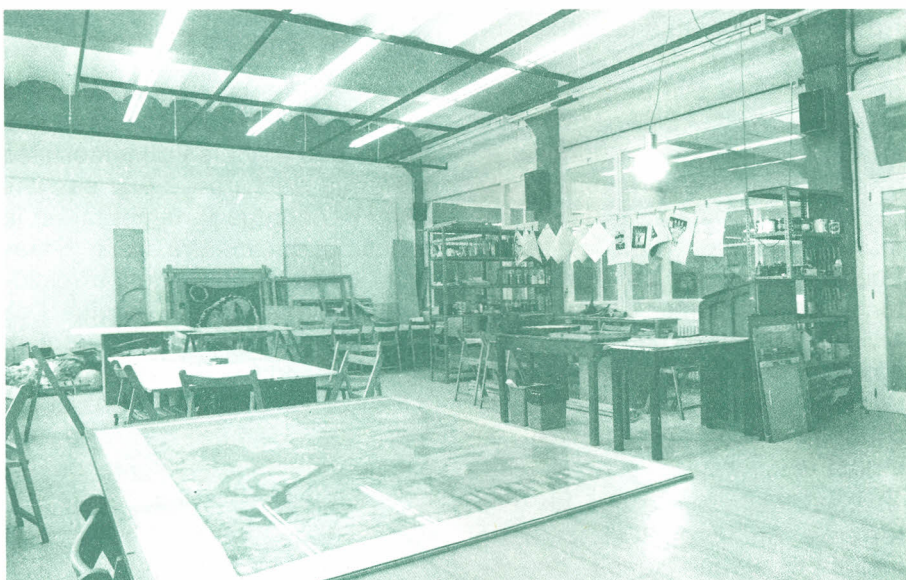
Des del primer moment de la creació de l'Escola Universitària, ara fa deu anys, es considerarà les matèries de l'àrea d'expressions com un bagatge fonamental en la formació del mestre. Així, juntament amb les matèries tradicionals de Plàstica i Música, es decidí de completar el currículum amb la introducció de les matèries d'Expressió corporal i, posteriorment, de la Imatge. Una vegada presa aquesta decisió, es constata que les aportacions del Departament d'Expressions a l'Escola i a la seva projecció han estat considerables. Així, cal assenyalar la realització de cursets per a la formació dels mestres, oberts també als alumnes de l'Escola.

Un altre capítol d'activitats, el conformarien l'organització i la col·laboració del Departament en actes d'incidència ciutadana com la «Mostra d'Art Actual dels Països Catalans», celebrada a la Sala d'Exposicions de la Galeria la Tralla i en locals de l'Institut del Teatre; i l'obra de teatre «Memòria general d'activitats», de Rodolf Cirera, en el marc del 1r. Simpòsium de l'ensenyament del català a no-catalanoparlants, l'any 1980-1981. Representació de l'obra «Bufa Planetes», de Pep Bou, a l'aula de dinàmica, el curs 1982-1983.

Cal també fer esment de les activitats que portà a terme el Cine-Club Escunbal 16, que realitzà 35 projeccions al llarg de quatre anys, els dos últims amb la col·laboració de Cine Club Vic i els serveis de Cultura de l'Ajuntament de Vic.

El curs 1980-1981 des del Departament sorgí la necessitat de la compra d'equips de vídeo tant per a l'aprenentatge de les tècniques d'imatge, com per a la realització de treballs per part dels alumnes. D'aquí s'esdevingué la necessitat de comptar en el Departament amb una persona especialitzada en tècniques de la imatge. Al mateix temps es pren-

gué la decisió d'adquirir material professional de vídeo, format 3/4 de polzada U-Màtic, per tal de poder produir material susceptible i amb possibilitat d'incidència comercial, per a la qual cosa es creà EUMO Produccions Audio-visuals. Fruit de la col·laboració entre la productora i el departament fou la realització de 8 cintes sobre tècniques de taller d'Expressions, emeses per TVE2, que n'adquirí els drets d'antena. També s'ha produït un seguit de material de suport per a diferents departaments, des de gravacions de vídeo, àudio-visuals, constitució d'un fons àudio-visual documental, etc... Però l'experiència més interessant per al ressò comarcal ha estat, sens dubte, el Seminari experimental de TV portat a terme enguany, en el qual el Departament d'Expressions hi ha estat implicat des del principi, conjuntament amb EUMO-Fratei, Patronat del Mercat del Ram i el bisetmanari El 9 Nou.

Finalment, cal remarcar que el Departament ha estat sempre partidari d'implicar en la dinàmica de les classes i les activitats la participació de professionals del món de la creació. Des de pintors com Albert Barreda i Jordi Cano, Rosa Torruella, gravadora, actors com Joan Anguera i Rosa Novell; ballarins com Joan Serra i Chris-

tian Pfeiffer; el mim Joan Sagalés, Carles Roig, realitzador de vídeo, etc...

Es tracta, per tant, de tot un ventall d'activitats per fer possible una formació oberta i integral dels mestres que s'ha de projectar en un ensenyament que contempli tots els aspectes instrumentals, tecnològics i creatius en la via d'una formació humanística compatible amb els avenços comunicatius i tecnològics.

Departament de Ciències

És de tots conegut que la Plana és un indret on literats i poetes, historiadors i arqueòlegs han trobat el caliu i les condicions òptimes per oferir a la contrada i al país una lectura realista, poètica a estones, del que som i de la manera com hem arribat a ser-ho.

Però no és aquest l'únic tòpic peculiar; com a moltes altres comarques del país, no manquen a la Plana i a la comarca d'Osona estudiosos amants de la terra i naturalistes de reconegut prestigi que vetllen per la supervivència dels nostres ocells i de la fauna en general. Hom no pot oblidar la llarga tradició d'estudis en biologia i geologia dels joves de la comarca potenciada per les connotacions geo-botàniques de la zona, la peculiar geomorfologia, la

diversificació de la vegetació, el característic microclima i les seves conseqüències que fan de la comarca un entorn ric i temptador per a l'estudi de les Ciències de la vida i de la terra.

L'evolució del sector primari agrícola-ramader, característic de la comarca, cap a una major industrialització, així com la forta embranzida observada en els darrers anys en les indústries derivades del sector, com ara l'alimentària i la tecnologia de la pell, motiven que la Química, com a ciència de la transformació i la conservació dels materials, sigui també present en el nostre panorama quotidià, a més a més de la forta repercussió que aquesta rama de la ciència té en tota la problemàtica de la contaminació dels rius i de l'atmosfera.

Una Escola de Mestres de caire territorial cal que sigui la caixa de ressonància de les inquietuds d'un col·lectiu d'ensenyants tant per assegurar l'objectiva interpretació dels fenòmens de l'entorn com per difondre les innovacions en el camp pedagògic, científic i tecnològic; per això cal formar mestres amb una gran capacitat per observar, dotats de molta informació o amb possibilitats d'aconseguir-ne, amb un sentit crític desenvolupat, coneixedors d'unes metodologies de treball que possibilitaran als futurs mestres la integració de la realitat canviant a la pròpia tasca docent.

Sense oblidar els continguts propis de les disciplines de l'àrea de Ciències, hom presenta l'ensenyament de les ciències naturals i experimentals totalment arrelat al medi, simultanejant els treballs de camp i de laboratori amb el treball a l'aula.

Un recurs excel·lent per assolir la metodologia per a l'estudi de l'entorn, aprofundint alhora en el coneixement del medi propi, és la participació en estades diverses en l'Escola de la Natura de La Vola. L'Escola de Mestres manté una col·laboració estreta amb l'Escola de la Vola tant pel que fa

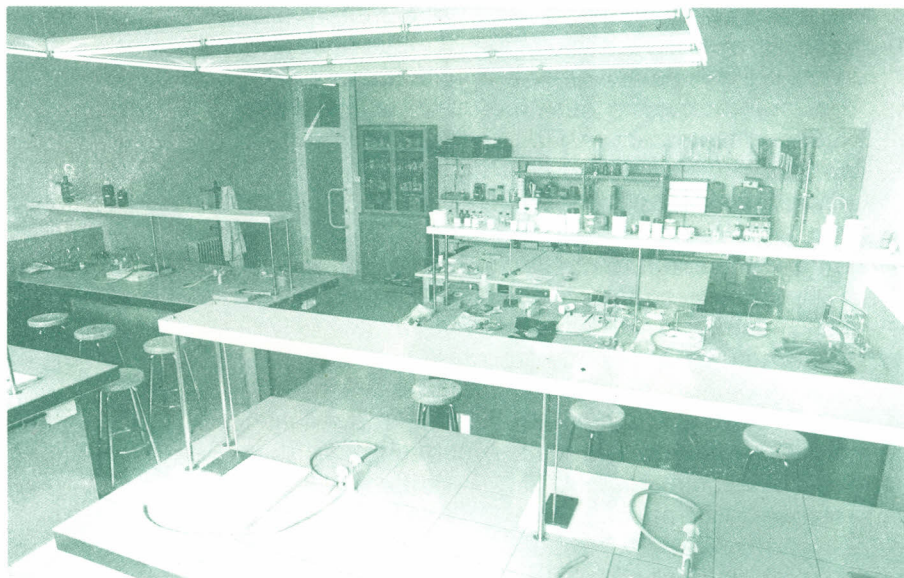

a la docència de l'entorn com a les múltiples activitats de divulgació, com són exposicions: el racó del naturalista, els nostres bolets (mostra obligada de cada tardor), les papallones, etc. Aquest estudi del medi no es restringeix a l'entorn immediat, també es realitzen altres sortides per conèixer el país tot aplicant la mateixa metodologia de treball.

En altres àmbits, l'Escola de Mestres ha actuat de nucli de connexió amb altres centres de formació de mestres, intercanviant visites i experiències amb les Escoles de Girona i de Tarragona i també amb professionals de l'àrea de Ciències de la Universitat de Barcelona.

Des del Departament de Ciències l'Escola ha col·laborat en la formació permanent del professorat d'EGB, d'una manera directa organitzant cursos per a mestres tutors de pràctiques i implantant cursos monogràfics específics per a mestres novells. Ha format part de la comissió organitzadora de l'Escola d'Estiu d'Osona i de l'Escola d'Hivern. El Departament de Ciències ha participat activament en el Pla de Formació Permanent Institucional (FOPI) del Berguedà coordinant el Seminari de Ciències i el corresponent post-FOPI. L'any passat el Departament va assumir l'organització del primer Simposi sobre l'ensenyament de les Ciències Naturals celebrat amb gran èxit de participació.

També el Departament s'ha responsabilitzat de la introducció de la informàtica a l'escola. A partir del curs 1984-85, tots els alumnes surten amb uns coneixements bàsics sobre la informàtica i les seves repercussions en l'ensenyament elemental. I en aquests moments hi ha experiències pilot d'ensenyament d'altres matèries (llengua catalana, matemàtiques) amb el suport de l'ordinador. Avui l'Escola té els recursos humans i materials necessaris per mantenir-se en primera línia pel que fa a la recerca i

experimentació de recursos informàtics aplicats a l'ensenyament.

Departament de Preescolar

El Departament de Preescolar ha tingut en compte, des dels seus inicis, la etapa 0-6 anys com un tot específic, però complet. Actualment estem en condicions d'afirmar que molts dels antics alumnes d'aquesta especialitat són mestres d'Escola Bressol o de Parvularis o de C. Inicial, etc. Molts d'aquests mestres col·laboren amb L'Escola Universitària en els diferents seminaris, assistint a cursets o conferències que programem. Són deu anys de vigència del Departament, uns 280 mestres de preescolar. Analitzem-ho.

La formació dels alumnes

El Departament de Preescolar sempre ha procurat que a nivell de programacions hi hagués la compaginació de la teoria i la pràctica. D'aquesta manera, al costat d'assignatures de base teòrica hi han conviscut, i hi conviuen, matèries la realització de les quals necessita suport pràctic i visites a Escoles Bressol de la comarca i de fora de la comarca, elaboració de programacions a les diferents àrees que després es porta a la pràctica amb nens de parvulari o

de Cicle Inicial (han realitzat aquesta experiència diferents assignatures: Experiències, Matemàtiques, Llengua, Plàstica...); conferències adreçades als alumnes, però emmarcades a dins d'algunes assignatures concretes. Som conscients que encara tenim buits que s'han d'omplir, però s'ha vetllat perquè la formació dels alumnes sigui el més àmplia i qualitativa possible i que contèngui totes les matèries del currículum: des de la formació musical fins a l'organització de l'escola, des dels lactants fins als nens de 6-7 anys. En aquest sentit lamentem que a nivell social i estructural els organismes de gestió educativa encara tinguin un tema pendent: l'estructuració educativa de l'etapa 0-6 anys. Això, vulguem o no, té ressò en el nostre Departament i en tota l'Escola Universitària. S'ha procurat incidir també en els corrents educatius més destacables, en les experiències més vives, en les actituds més renovadores, procurant no oblidar-ne cap. Un altre aspecte de la formació dels alumnes és el fet que sempre s'ha procurat un coneixement ampli de la situació dels fets educatius en la nostra comarca. Aquest coneixement implica treballar intensament amb escoles de tota mena: des de les escoles petites (rurals) a les de nens deficientes. Aquestes

últimes tenen un tractament especial, encara que no tan extens com voldríem, d'ençà que el nostre Departament, conjuntament amb el Departament de Filologia, hi esmerça un bon nombre de sessions cada any a principi de curs, a través d'un curset sobre els disminuïts auditius i els deficients mentals (s'ocupen d'aquests cursets professors de les escoles CRALL i ESTEL, de Vic).

Ja fa molts anys, és a dir, ja és tradició del nostre Departament, que es realitza un viatge meitat turístic, meitat formatiu, enllà, a Europa. Nosaltres creiem que aquest aspecte cau dins de la formació dels alumnes, ja que creiem que constitueix una font de coneixements d'allò que és a fora de la nostra realitat més propera. Així, s'han realitzat estades a Itàlia (en diverses ocasions) per veure el funcionament dels Parvularis de Reggio Emilia i Bolonya; darrerament ens hem aventurat a conèixer altres països: l'educació musical a Hongria (Institut de Pedagogia musical Kôdaly); les gran metodologies, dites històriques (Freinet, Decroly i Montessori), això vol dir París, Brussel·les i Àmsterdam. Aquestes estades sempre han obert nous horitzons, sempre han motivat la il·lusió i l'interès dels nostres alumnes.

El Departament i les institucions

Ha sigut tasca del Departament de Preescolar la col·laboració en la preparació d'Escoles d'Estiu, junt amb altres grups de la comarca.

La presència del Departament també s'ha donat en altres casos: Rosa Sensat, Generalitat, tractant temes que interessin a totes les Normals del país.

També hi ha hagut relació amb els col·lectius d'Escoles Bressol, sobretot de la nostra comarca. En aquest sentit, volem destacar l'inici del Pla Especial, el curs 1986-1987, que nosaltres considerem històric, ja que es tracta de dotar de carrera Universitària un col·lectiu (els mestres d'Escoles Bressol) marginat de les institucions educatives. Volem recordar que, anys enrere, el Departament ja formava part de la Comissió que discutia com i de quina manera calia idoneïtzar aquest col·lectiu.

No voldríem oblidar tampoc la col·laboració del Departament de Preescolar amb els Centres de Recursos de Vic i Ripoll, sobretot a través de cursets a càrrec de membres del Departament de Preescolar.

Cal esmentar també la col·laboració amb l'Escola Professional de Ripoll on cada curs se'n

sol·licita per animar les alumnes de Jardineria a estudiar Magisteri.

Relació amb els Parvularis i Escoles Bressol de la comarca

Des del curs 1981-82, comptem amb unes experiències singulars: els seminaris globalitzats. Hi ha hagut durant aquesta colla d'anys assignatures agrupades (Matemàtiques i Experiències, Llengua i Plàstica, etc.) que han mantingut una estreta col·laboració pel fet que es tracta de globalitzar-les i portar l'experiència a les classes de Parvulari i de Cicle Inicial de la comarca un matí o una tarda cada setmana. Com a contrapartida, els mestres d'aquestes escoles assisteixen a l'Escola Universitària a un Seminari de seguiment i valoració d'aquestes experiències. La periodicitat d'aquests seminaris és quinzenal. En aquest sentit, el contacte del Departament i els mestres és directe i acull, cada curs, més d'una dotzena de mestres de diferents escoles.

Un altre tipus de vinculació amb les escoles de la comarca, el constitueixen els diferents cursets que el Departament ofereix durant el període de pràctiques (gener-febrer) dels alumnes de 3r. curs. Les matèries d'aquests cursets han estat diverses: Literatura infantil, Música, Els racons a Parvulari, etc., entre altres.

També durant el curs s'han impartit Seminaris i cursets, els temes dels quals són molt diversos, però en general s'ha tingut en compte no oblidar l'etapa 0-3 anys. Puntualment hi ha hagut conferències sobre diversos temes, aprofitant la sortida d'un llibre, la visita d'algun professor estranger, etc.

Una altra mena de contacte directe, el formen l'assistència de mestres de la comarca al viatge pedagògic esmentat abans. Cal dir que sempre es reserven unes 10 places que cobreixen els mestres de la comarca.

El curs 1984-85 es fa una

trobada d'Escoles Bressol per tractar aspectes genèrics de formació i problemàtica de les titulacions. Aquestes trobades tenen especial ressonància en l'actualitat, per tal de motivar els membres d'aquesta coordinadora per obtenir la titulació de parvulistes a través del Pla Especial.

No voldriem oblidar tampoc el muntatge de sessions més aviat expositives: Pedagogia de l'Espectacle (curs 1985-86), mostra de material Montessori, entre altres.

Aportacions que ha fet el departament de Preescolar a la comarca

Durant tots aquests anys, què

creiem que el Departament ha aportat a la comarca? Sens dubte, el Dep. de Preescolar ha incidit en les escoles i parvularis de la comarca, sobretot, en el camp de la didàctica, és a dir, creiem que hem ajudat a augmentar la qualitat dels recursos didàctics, de l'elaboració de materials, de portar a terme, i sense por, projectes globalitzats, racons, etc. D'una banda, això s'ha fet per influència de les promocions que anaven sortint de l'Escola Universitària i que anaven treballant a diferents escoles de la comarca. De l'altra, hi ha el contacte directe amb els mestres de Parvulari i Cicle Inicial, que ha afavorit aquesta millora en el camp de la didàctica.

Una altra de les aportacions és la que s'ha fet a nivell d'Escola Bressol. Molts ex-alumnes de l'escola treballen en Escoles Bressol de la comarca. Mancada com està actualment l'Escola Bressol de recolzament institucional, és evident que el fet que des de l'Escola Universitària es consideri una etapa fonamental la de 0-6 anys, té ressonàncies en el conjunt de la comarca. És en aquest sentit que s'ha format el Pla Especial, per incidir educativament en l'etapa 0-4 anys.

Finalment, volem assenyalar l'elaboració de materials a nivell editorial: «El material escolar» (Cèlia Artiga), «El Càlcul mental i la calculadora» (M. A. Canals).

EL 9 NOU
Publicació independent de les comarques d'Osona i del Ripollès

la notícia al dia

Plaça Francesc Macià, 4, entresòl
Tel. (93) 885 39 64 / VIC

C. Progrés, 16. Apartat de Correus, 116
Tel. (972) 70 22 67 / RIPOLL

B

Edicions del Bullent
Sendra Distribuïdor

Amb l'Escola Universitària
de Mestres Balmes en el seu
desè aniversari.

C. Fèlix Rodríguez de la Fuente, 14
Tel. 366 45 85 / 46014 VALÈNCIA

RICARD TORRENTS:

«L'Escola de Mestres era l'única escletxa de recuperació dels estudis universitaris a Vic».

des de la direcció de l'Escola Universitària Balmes s'ha convertit en l'indiscutible «manager» de la cultura osonenca. Fidel als orígens, i amb un nas que enumera el futur, no para de rumiar projectes. Molts tiren endavant i ell sempre hi és present, al davant o al darrere.

Vesteix amb elegància italiana i no sé pas d'on ha après l'ofici de la diplomàcia que fa que hi hagi consens arreu. És respectat gairebé per tothom i és l'home cridat per al rectorat de la futura Universitat de Miramarges, aquest «campus» que s'estén entre la via del tren Barcelona-Puigcerdà i la carretera de Gurb.

En un dels nostres escenaris privilegiats, la fonda de Tavèrnoles, amb un ull a l'absis romànic de la capella i l'altre al plat de costelles de xai, s'inicia aquesta llarga conversa.

Itinerari personal

— **Algun record personal d'escola, de la teva infantesa a Folgueroles.**

Recordo un mestre que es deia González; era un mestre de la Generalitat, represaliat, que en aquells anys de la postguerra va tornar a l'escola. Era un home interessat per la llengua; ens havia d'ensenyar el castellà però també estava molt interessat pel català i el francès. És un dels millors records que tinc de la meua escola infantil.

Vaig passar la infantesa fins als 10 anys a Folgueroles; des-

Ell ho celebra per partida doble: desè aniversari de l'escola i perquè fa cinquanta anys que va néixer a Folgueroles, en plena guerra civil.

Com d'altres intel·lectuals de la Plana, va passar pel Seminari.

Combina la seva estima per la comarca i els seus poetes amb la passió pels clàssics i la cultura alemanya contemporània. Probablement seria un bon polític, però ell, des de fa temps, ha apostat per la pedagogia i per la cultura. I

prés me'n vaig anar a la Gleba, al Seminari Menor, on patiem fred i en gran part també gana. Al cap de tres cursos, el Seminari va passar a Vic, a l'edifici construït pel bisbe Perelló, amic personal de Franco. Al Seminari de Vic hi sóc des dels 13 anys fins als 22. Deu anys al Seminari de Vic.

— **Què representava el Seminari de Vic en aquells moments?**

Ara de gran m'adono que en la misèria cultural del país el Seminari era un petit oasi d'una certa cultura rigorosa. Hi havia la tradició del Seminari i al meu temps s'hi va encendre la flama de la poesia i de la literatura a través d'un grup de poetes com l'Antoni Pous, en Segimon Serrallonga, en Josep Junyent; fou un grup apadrinat per Carles Riba i el seu cercle. En aquell grup de seminaristes que feien versos hi van veure una mena de flama de la Renaixença del XIX de l'Esbart.

— **Després del Seminari de Vic marxés cap a Roma i Alemanya. Què suposa per a tu?**

Havia fet un parell d'incursions a França, ja coneixia París, però l'any 1958 l'estada a Roma va representar la descoberta d'Europa, de la democràcia, del cosmopolitisme i també de l'estudi rigorós a la universitat. A Roma hi vaig estudiar quatre anys, amb els jesuïtes. També hi vaig sofrir o vaig provocar en mi mateix una forta transformació intel·lectual; la vida a Vic era excessivament tancada, tot i que teníem lectures i contactes, però no tenia res a veure amb el que era Roma, les possibilitats de viatjar... També hi vaig descobrir l'art, sobretot l'art antic i l'art del Renaixement. També em vaig interessar molt pel cinema; hi tenia possibilitats de veure tot el que es feia a Europa, que aquí difícilment arribava. Això era a finals dels 50 i a començaments dels 60.

— **Després comença la teva aventura alemanya.**

Llavors vaig passar a Alemanya, a Tübingen. Primer vaig aprendre alemany; m'estava en un col·legi de batxillerat prop del llac de Constança. L'aprenentatge de l'alemany va representar una mena de nou naixement, a partir del qual tenia accés a la cultura germànica; tot això va representar per a mi un gran progrés. I a Tübingen, d'altra banda, era inevitable que em fascínés el Romanticisme, la generació romàntica, una de les més riques i fecundes d'Europa: Hölderlin, Hegel, Schelling. Però al mateix temps eren els anys en què s'hi gestava tot el que després va ser el Maig del 68. Les universitats alemanyes anaven més avançades, de manera que l'explosió dels moviments estudiantils s'hi va produir uns anys abans, cap al 65. Això em va representar un altre viratge intel·lectual en els meus interessos; en aquells moments també vaig creure en la revolució i en el progrés indefinit... A Tübingen, per exemple, vaig assistir a classes d'Ernst Bloch, el filòsof marxista i existencialista, que havia teoritzat sobre la utopia i sobre l'esperança; el primer seminari que vaig fer amb ell em va decepcionar de moment, perquè parlava de la universitat alemanya i el tema no em semblava de gaire interès per a mi. En canvi, va ser una gran sorpresa perquè d'entrada ja ens va fer llegir els grans teoritzadors de la universitat: Herder, Humboldt, Shelling, els creadors de la universitat moderna.

— **A més d'estudiar et malganyes la vida d'alguna manera**

Vaig començar a fer algunes traduccions; la primera traducció va ser un text de Marcuse, escrit en els anys trenta, quan era a Frankfurt, abans d'exiliar-se. Una part es publicà en una revista que dirigia l'Antoni Pous a Igualada.

Després va sortir a Edicions 62. També hi vaig començar de traduir Kafka, la *Carta al pare*. Però sobretot hi vaig estudiar filosofia i literatura. Vaig abandonar la meua primera incursió en el món de l'erudició, que era el dels estudis bíblics que havia fet a Roma. De tornada a Vic, això ho vaig liquidar traduïnt per a la Fundació Bíblica Catalana, creada per Cambó, dos llibres de l'antic testament, *L'Eclesiastès* i *Els Proverbis*, i un del nou testament, el *Quart Evangeli*. Vaig poder triar aquests llibres, que eren els que m'interessaven més i vaig fruit molt en la traducció, sobretot en *L'Eclesiastès*, un llibre, diguem, filosòfic, d'un cert escepticisme, d'una gran maduresa intel·lectual, escrit uns quants segles abans de Crist. I el *Quart Evangeli* era el preferit del teòleg existencialista Bultmann, que llavors tenia un gran predicament, i que sostenia que la figura de Jesús de L'Evangeli de Joan és la figura d'un mestre gnòstic preocupat pel coneixement de la veritat, un coneixement que dona accés a la salvació.

— **Què és el que t'atrau de la cultura alemanya contemporània?**

La cultura alemanya contemporània té dos traumes: d'una banda, el nazisme i la guerra; l'altre és la divisió en dos estats. Això produeix el que, amb un títol de Freud, se'n podria dir «el malestar de la cultura alemanya». És una cultura que, a una banda i a l'altra de les fronteres d'estat, es conserva molt arrelada al seu passat, tan ric, de pensament filosòfic, però no solament de pensament sinó també d'art, música, pintura... Alemanya és al centre d'Europa i, per tant, rep influències d'un cantó i de l'altre, de tota mena. El que m'atrau del món germànic és l'esqueixament romàntic. M'hauria interessat igualment endinsar-me en el món anglosaxó però no vaig tenir-ne ocasió. Tinc preferències per al-

guns autors, pels romàntics; ara mateix tradueixo algunes coses de Schlegel.

— **Actualment, encara hi mantens un contacte constant?**

Hi vaig sovint, hi tinc amics, hi mantinc relacions, llegeixo, no solament llibres sinó premsa i segueixo el moviment intel·lectual dels alemanys. Quan l'any 1968 en vaig tornar, vaig intentar d'instal·lar-me com a intel·lectual lliure; era la meva il·lusió però no va ser possible. Va ser l'època en què vaig enllestir algunes traduccions d'aquestes, però eren traduccions que en aquell temps no tenien a penes compensació econòmica, pagaven el paper i poca cosa més. Aleshores vaig agafar unes classes de 2n. ensenyament al col·legi de Sant Miquel.

— **El 1970 et nomenen director del col·legi de Sant Miquel i, al cap de set anys, et destitueixen. Com va ser tot això?**

Potser va ser un error nomenar-me director, o potser l'error va ser meu d'acceptar-ho. Vist a distància penso que de tota manera, d'aquest error en va sortir l'encert de crear l'Escola Universitària de Mestres Balmes.

Foren uns anys difícils. Jo, temperamentalment, no tinc condicions per tractar amb adolescents. Em sentia incapaç i impotent d'ajudar-los. Potser era per la meua adolescència que em semblava que ningú m'havia pogut ajudar o bé per influències literàries, de llibres que hem llegit tots i que hem vist com l'adolescència no es deixa tractar, no es deixa ajudar. Després hi havia el tracte amb els pares, molt pesat en una escola privada. Hi havia els condicionaments polítics de l'època; l'any 70 érem en ple franquisme i encara hi havia duresa. A la primera manifestació antifrancquista d'aquí, que va ser en ocasió dels processos de Burgos, varen detenir un professor de

l'escola, en Pep Vernis, i, és clar, ja m'hi varen implicar a mi i al col·legi de Sant Miquel. Posteriorment, a l'Assemblea de Catalunya varen detenir en Segimon Serralonga. Els franquistes d'aquí ens assenyalaven. La jerarquia eclesiàstica va passar de la plena confiança a la reticència fins al total desacord. Tot això creava, doncs, un clima molt tens. Si faig balanç del meu pas per Sant Miquel, hi veig tres coses positives: hi vaig introduir un aire més professional, perquè la situació laboral i acadèmica de molts professors estava malament. Hi vaig introduir l'ensenyament del català, i en la mesura que era possible, l'ensenyament en català. La tercera va ser l'expansió del col·legi al Seminari, que en aquells moments era buit i que va representar no solament una solució per al mateix col·legi, sinó també per al Seminari.

El projecte, en néixer l'Escola Universitària, era que es continués ocupant el Seminari amb alumnes de Sant Miquel i que l'edifici de Sant Miquel quedés per a l'Escola Universitària. En un primer moment va ser acceptat, però va ser tallat en sec. Aleshores vaig fer-me destituir simplement per significar que estava en desacord amb la nova trajectòria que prendria l'escola. Jo n'estava cansat, i si no m'haguessin destituït, hauria plegat.

L'Escola Balmes ahir i avui

— **Explica'ns el naixement del projecte de l'Escola Balmes**

En realitat, la idea que tenia jo era de recuperar estudis universitaris a Vic. L'única escletxa oberta que hi havia era la d'una Escola Universitària de Mestres, i va ser per aquí on vàrem dirigir els esforços. Com que aquí havia existit una escola de Magisteri (escola de l'església que havia acabat l'any 70), les autoritats acadèmiques no s'hi varen oposar

i vàrem iniciar l'expedient, que va durar cinc anys. Érem un nucli de professors de Sant Miquel i el Dr. Reguant, de la Universitat de Barcelona. En un primer moment hi havia hagut el director de l'escola antiga, el doctor Camil Riera, i alguns pares d'alumnes vinculats amb el patronat de Sant Miquel. Però en general hi havia molt escepticisme. Recordo que un prohòm va dir la frase «Que vestirem un sant però en deixàriem desvestit un altre». L'escola, a la fi, ja mort en Franco, va ser autoritzada, a la primavera de 1977, i aquell mateix any va començar el primer curs 77-78.

— **L'Escola ha complert 10 anys. Els mateixos que tu com a director executiu. Un primer balanç ràpid.**

Ha significat, en primer lloc, la primera recuperació d'estudis universitaris a Vic, suprimits amb el decret de Nova Planta. I encara que durant el segle XIX el Seminari havia fet una suplència d'estudis superiors, en realitat no hi havien tornat fins l'any 77. En segon lloc, va representar acostar la Universitat a gent jove que veia en els estudis de Magisteri el seu futur professional. No solament els estudiants sinó també professors d'aquí que s'anaven incorporant a l'escola i que alguns d'ells tenien experiències en altres escoles de mestres però la majoria no. En tercer lloc, la creació d'un centre universitari amb projecció nacional, però situat en un territori d'una certa personalitat com és Osona, amb el Ripollès, el Berguedà... Si comparo el moment del 77 amb el 87 hi veig aquest canvi. En aquests moments hi ha molta més quietud; més acceptació de la situació, potser en aquells moments la situació política també generava més expectatives i, per tant, més inquietuds, es volia reformar l'escola, s'esperava l'autonomia i les institucions autonòmiques que representarien, no una revolució, però sí una renova-

ció profunda de tot el sistema educatiu del país. En aquesta renovació, les escoles de mestres havien de ser una peça essencial, havien de ser el motor. Recordo que en aquells moments l'escola de mestres de Sant Cugat estava també en plena eufòria i nosaltres ens la miràvem amb molta atenció. Va ser molt important el fet que alguns professors de Sant Cugat vinguessin a l'Escola Universitària «Balmes», com en Josep Tió, l'Assumpta Fargas.

— **En aquest període 77-87, destacaries algun canvi a l'escola?**

Si, hi ha hagut un canvi en l'alumnat i un canvi en el professorat. En l'alumnat, perquè les primeres promocions formaven part d'una generació encara sotraguejada per tota l'agonia del franquisme i l'herència del maig del 68; a partir del 80-81 va entrar una nova generació d'estudiants més conformistes, més formalistes, més interessats pel seu currículum personal, més individualistes, sense neguits salvadors i reformadors. Actualment encara estem en aquesta fase, però hi ha alguns signes que indiquen de donem el tomb. Els canvis, diguem generacionals, no són tan freqüents, sinó que per inèrcia arrosseguen uns quants anys.

— **I en el professorat?**

Hi ha un professorat molt més professionalitzat; en els primers anys, per la força de les coses hi predominava el voluntarisme, l'amaterisme i l'experimentalisme. En aquests moments s'han solidificat les coses i, d'altra banda, com que en la reforma de plans d'estudis hem topat amb tants inconvenients, amb tantes propostes i totes han acabat en res, hi ha com un cert replegament. El professorat no és aventurer com era en aquells moments, hi ha un cert escepticisme. Naturalment, hi ha la dialèctica estudiant-professor; si l'estudiant és d'una

Edifici de Sant Miquel on hi havia l'Escola Universitària.

manera el professor també i a l'inrevés.

— **En aquests anys, recordes algun moment difícil i dur?**

El moment més dur va ser l'any 84 quan se'ns va comunicar, el mes d'abril, que a l'octubre l'Escola Universitària no podia continuar a l'edifici de Sant Miquel. Hi va haver tensió amb les autoritats, amb el col·legi de Sant Miquel, entre els professors... hi havia professors que eren del col·legi i simultàniament eren professors de l'Escola. Després es va resoldre molt positivament, ja que es va fer el salt a l'actual edifici de l'Escola. Però en aquells moments em vaig adonar que ningú, fora de nosaltres mateixos, donava cap mena d'importància ni cap mena de valor al que havíem estat fent fins llavors a l'Escola. Perquè si costava tan poc d'esborrar-la o de posar-la en perill de desaparèixer volia dir que l'Escola no havia representat cap mena d'aportació en la mentalitat dels polítics i de les forces vives, perquè no va sortir ningú a defensar que allò no es podia fer d'aquella manera. No era solament el fet, sinó el proce-

diment. Era com esclafar una formiga que et passa pel davant i que et sembla que et fa nosa.

— **Una vivència positiva, especialment emotiva?**

Va ser en el moment en què la primera promoció va venir a recollir el títol oficial de mestre. Vàrem fer una estadística i resultava que el 90% d'aquella promoció estava ja treballant a l'escola. Això representava per a tothom una satisfacció, ja que una de les coses que se'ns havia dit sovint era per què servia aquella escola; llavors, doncs, en aquells moments eren més d'un centenar de mestres que s'incorporaven al sistema educatiu d'aquell moment. Això per a nosaltres va ser una satisfacció molt forta.

— **Els alumnes es queixen sovint que l'ensenyament és car. Per què això?**

Objectivament és així, és car i jo no hi veig solució almenys immediata. Abans em semblava que sí, que això tindria solució, o bé per la integració de l'Escola a la Universitat, total o parcial, la

qual cosa representaria que la Universitat assumís els costos de professorat, o bé per la via de subvenció. Si l'Escola de mestres de Vic està complint una funció en el sistema educatiu de Catalunya, no és just que estigui abandonada econòmicament a les seves pròpies forces. Ho sentim com una injustícia. I tinguem en compte que no solament l'Escola no està subvencionada, sinó que ha de pagar encara uns diners, una mena de tribut a la Universitat.

— Dius que no hi veus cap mena de solució?

Cal tenir en compte que podria ser més barat, això sí, però renunciant a una infraestructura que ja tenim i que ens sembla indispensable. Per exemple l'organització que tenim per departaments, la dedicació del professorat, la *ratio* alumne-professor, el sistema de material fungible que també paga l'escola. Si tot això es redueix, podríem fer un ensenyament més barat. No hi ha cap altra Escola —cosa que ja hem estudiat— de mestres a Catalunya que disposi de la infraestructura de què disposen aquí els estudiants i els professors. Infraestructura admi-

nistrativa de secretaria, de biblioteca, de serveis. És clar, és una Escola petita que podria funcionar amb el doble d'estudiants que té. Jo no hi veig solució perquè no podem fer un ensenyament més barat, i mentre no tinguem una aportació de diner públic, han de continuar pagant els estudiants. Ens aconsolem dient: els estudiants si no estudien aquí, hauran d'anar a estudiar a Barcelona i els sortirà tant o més car. Però això ja sabem que no ens ha de satisfer. Intentem crear un fons de beques i potser per aquesta via puguem pal·liar això. Ha començat l'Ajuntament de Vic donant tres milions de pessetes per beques per al curs vinent i ha continuat el de Manlleu amb mig milió; si això fos un exemple seguit per altres Ajuntaments de la comarca, que també tenen estudiants aquí, i per altres Institucions, això constituïria una via. A Anglaterra hi ha escoles de mestres on no es poden matricular els estudiants si prèviament no tenen una beca; també paguen, però primerament han de tenir una beca i sense beca no s'hi pot estudiar. Aquesta beca, doncs, la dóna l'Estat o la dóna el municipi, el comtat o una institució cultural. Ara, nosaltres aquí a Vic estem

condemnat a això. D'una banda, la universitat pública aquí no hi vol arribar o no hi pot arribar, de l'altra, les autoritats acadèmiques i, fins i tot, les autoritats de l'administració de la Generalitat ens estimulen a continuar aquesta via que hem iniciat, a la qual nosaltres ens hem trobat abocats per força; però hi ha aquesta contradicció: ens estimulen a continuar però, al mateix temps, no tenen capacitat —diuen— per ajudar econòmicament a tirar endavant aquest projecte d'estudis universitaris ni ben bé privats ni ben bé públics segons la dicotomia habitual. Pensa que l'editorial EUMO ha constituït fins ara el suport financer de les inversions de l'Escola.

— Una altra de les crítiques de l'alumnat fa referència a la contradicció entre el predicament teòric de l'Escola Activa per part dels professors i l'ús de procediments tradicionals a l'hora de fer les classes, avaluar, organitzar el pla d'estudis, els horaris... Et sembla una crítica justa?

Sí, em sembla justa en la mesura que ens estimula a nosaltres a revisar els nostres mètodes. El que hi voldria afegir és que els estudiants es troben en nivell universitari, i el nivell universitari en què estan té unes altres exigències. Nosaltres no podem fer una escola de mestres simulant una escola de nens, perquè això no passa per aquí. L'exigència d'un estudiant universitari passa per uns altres camins. Segurament que tenen raó i es podrien canviar algunes coses, però en realitat, tal com està muntat el sistema, els exàmens, els treballs, algunes classes magistrals... formen part del sistema, i no són essencialment uns mitjans dolents, sinó que tenen un cantó bo i un cantó dolent. Jo també faré una crítica dels estudiants, en termes generals, i és que volen fer massa coses alhora. Volen estudiar una carrera, en teoria i en la pràctica,

Secretaria de l'Escola.

molts volen treballar; ja sé que alguns ho han de fer perquè s'han de guanyar la vida, però n'hi ha d'altres que no, i a més a més també volen viure, hi tenen tot el dret, volen fer vacances i caps de setmana... Però em sembla que s'ha de conjuminar més això, donant preferència a l'ocupació primera d'un estudiant que és estudiar i dedicar-se als estudis que ha emprès. I ha d'estudiar tot l'any, i fer lectures, contactes, visites d'estudi, culturals, de cinema, lectura de diaris, revistes, exposicions... tot això forma part de la vida de l'estudiant.

— **És complicat el tema de l'avaluació?**

El tema de l'avaluació és complicadíssim. Es va passar una època en què pel sol fet d'estar matriculat la gent es considerava amb el dret d'aprovar. I molts professors varen claudicar. Un dels deures primers dels professors és avaluar i avaluar és un acte discriminatiu, forma part, una mica, de la feina del jutge. El com segurament és revisable, però en moltes matèries no s'ha trobat, ni aquí ni a fora, ni en aquest segle ni en el segle passat, cap altre sistema que l'examen.

— **Dibuixa amb una pinzellada la teva Escola de Mestres utòpica o ideal.**

En primer lloc seria una escola que tingués uns estudis de quatre cursos o potser cinc. Una escola lligada amb la pràctica docent en períodes alternatius de pràctica i de revisió i estudi a l'escola. Hi hauria una part d'estudi del que és la pedagogia, del que són les didàctiques, del que és la psicologia, del que és el món de l'educació. Es tracta d'un coneixement indispensable per a un professional de l'ensenyament. Hi hauria també una part molt important de contacte directe amb el món de l'escola.

Una escola de mestres per a mi ideal no pot tenir gaire més de 500 estudiants. Ha d'estar vinculada amb un territori escolar, no perquè es creïn endogàmies — perquè una escola ha de formar no solament mestres per al propi país, o encara menys per a la pròpia comarca, sinó que ha de formar mestres tan universals i polivalents com sigui possible—, sinó perquè mentre estan aprenent, mentre aquests mestres estan en període d'aprenentatge, si que és indispensable que estiguin molt en contacte amb la realitat escolar. I això només és possible fent escoles petites i radicades en un medi abastable, que els professors de l'escola el coneixin, hi estiguin vinculats i que els estudiants puguin aprofitar aquesta permeabilitat.

Idees i sentiments

— **Somnies sovint, despert? Et consideres una persona idealista?**

Sóc una persona somniadora però a vegades tímida, perquè no goso manifestar els meus somnis; sovint per excessiva autocrítica renuncio als somnis i em quedo amb el somnieig; llavors caic en el pragmatisme. Hi ha moltes qüestions que penso que s'han de prendre com la pluja; si plou, no en traiem res de protestar, val més estendre el paraigua i aguantar-ho.

— **La vida t'ha ensenyat bastant a adaptar-te a les circumstàncies de la realitat.**

Si. Penso que mantinc el meu orgull, el meu món d'idees, el meu reducte inconformista, però en l'actualitat quan veig que hi ha coses, hi ha persones i projectes que depenen de mi, aleshores sóc molt més modest en les meves exigències.

— **No t'agrada gaire definir-te ideològicament. Ets un artista del consens; sempre que pots evites l'enfrontament i tractes que abans es defineixin els altres...**

Sí, deu ser per temperament, no sóc exteriorment combatiu, igual que no m'agrada gaire la polèmica exterior.

— **Ha estat sempre així?**

Sí. Una de les coses que sempre m'ha molestat és que la gent aixequi la veu i en la polèmica és quan es produeix més l'aixecament de veu, és a dir, l'apassionament que fa que llavors les raons i els arguments quedin postergats, quedin en segon terme. El que no renuncio mai és a demostrar o intentar de demostrar, o fins i tot a convèncer, si estic jo mateix molt convençut. Potser espero un altre moment, o potser faig un revolt, però no hi renuncio. Dono voltes a les coses. A vegades em passa que una cosa que jo tinc molt assolida, llavors resulta que per un inconvenient x no es pot realitzar, i s'hi ha de renunciar.

— **On et situes políticament?**

Políticament em situo a l'esquerra, però una esquerra que no existeix, a la meua mesura; sóc molt indisciplinat per militar en una formació política.

— **Existia abans aquesta esquerra?**

No, no ha existit mai. Per a mi és una esquerra nacionalista, però no veig que hagi... El meu vot sempre ha estat el mateix, molt clar, però no ha quallat aquí a Catalunya; penso que un dia ho farà, penso que la tendència de vegades latent, però de vegades patent, és cap a formes més justes d'organitzar la societat i no estic d'acord en com està organitzada actualment; continua havent-hi rics molt rics i pobres molt

62

pobres i amb això no hi puc estar d'acord.

— **Estàs d'acord amb la política que es fa avui aquí?**

No, gens. Ni bàsicament ni per procediments. La política que es fa aquí potser és l'única que es pot fer i sempre han dit que la política era l'art del possible. Però em sembla que també ha faltat coratge en els líders i, és clar, en els seguidors dels líders potser se'ls ha tractat amb excessiva burocràcia.

— **Alguna vegada t'han proposat ser alcalde? Ho acceptaries?**

No, no m'ho han proposat mai ni tampoc ho acceptaria. Per les raons anteriors i perquè la política local té poc interès. No sóc un home de lluita política quotidiana, com el que representa un càrrec d'alcalde. Que pot ser molt enriquidor, però es necessita un tem-

perament polític adequat. Sempre m'ha semblat, d'altra banda, que en emprendre l'aventura dels estudis universitaris era indispensable mantenir-me al marge de la política municipal i fins i tot de la política militant en un partit.

— **Parla dels teus vicis, passions, obsessions, neguits quotidians...**

Els meus vicis són..., el meu vici principal potser és l'excessiva curiositat, curiositat intel·lectual i també curiositat de persones. Això em porta a una certa dispersió. M'agrada començar coses, i em costa continuar-les, i em costa acabar-les. El vici o passió, segons com es digui, és escriure. Però en realitat, tampoc duc a terme obra extensa o obra sistemàtica, sinó que em quedo amb petites coses. Em falta constància, potència, fins i tot penso que és una qüestió de resistència física. Quan escric m'ho passo molt bé una estona i, després, em canso. Aleshores, doncs, és un

turment mantenir-me quiet davant de la màquina d'escriure i em poso a fumar excessivament fins que arriba un moment que el cap se m'enterboleix i ho abandono.

— **Algun hobby al temps lliure, a part de llegir, escriure, a part dels literaris estrictes?**

Caminar. M'agrada molt també el teatre i el cinema, però purament com a espectador. Al teatre gairebé mai no m'hi avorreixo, encara que sigui un teatre que potser no m'agrada o no hi estic d'acord, però no m'hi avorreixo mai. En cinema, quan he triat una pel·lícula, rarament no l'aguanto. M'agrada el llenguatge cinematogràfic.

— **I caminar, quina és l'última caminada llarga que has fet?**

L'última caminada llarga que he fet és Sant Martí del Canigó. Potser és poc llarga, és mitjana.

— **Vic-Osona; Barcelona; l'Empordà. Què representa cadascun d'aquests indrets del teu triangle residencial?**

Són tres punts on, en tots tres, m'hi trobo molt bé, cadascun amb activitats diferents. A Vic hi ha la meva feina i la meva projecció professional, compartida amb Barcelona. A Barcelona no solament hi tinc la família, sinó que a Barcelona també m'hi estic però mantenint contactes, treballant-hi, d'alguna manera, ja sigui per a l'Editorial, ja sigui per a l'Escola; mantinc contactes amb la Universitat, amb les autoritats, amb escriptors, amb editors. I, finalment, l'Empordà és com a segona residència per passar-hi dies de calma. Idealment, desitjaria que a l'Empordà hi pogués passar més temps, però en realitat deu ser que no ho vull, tampoc, perquè moltes vegades ho podria fer. Ara, això de mantenir un peu a Vic i un peu a Barcelona, em permet de sentir-me molt bé a Catalunya. No

he sentit mai, en cap moment, aquesta mena de tensió que ara sembla que s'hagi produït entre això que en diuen Barcelona i comarques; per a mi la meua ciutat de sempre, ja des de petit, ha estat Barcelona, no solament com a capital de Catalunya, sinó la meua ciutat; i sempre m'hi he trobat molt bé. Jo vaig descobrir la gran ciutat a Roma, però Barcelona per a mi també és un lloc de vida magnífic i maquíssim. Si m'hagués d'estar a Barcelona sempre, tampoc no tindria cap problema. Perquè sempre m'ha semblat que això era secundari, i si la meua feina és a Vic és perquè penso que a Vic s'havia de fer això; però si les coses haguessin anat per un altre cantó m'hagués posat a treballar on fos.

Més enllà de l'escola o la gestació d'una empresa comarcal, universitària i cultural

— **El teu paper de director executiu de l'Escola et va estret, i també la idea d'Escola de Mestres on solament s'ensenya i s'aprèn. Així, l'Escola Universitària «Balmes», al llarg dels anys, ha esdevingut alguna cosa més que una escola...**

Sí, ja he dit que l'Escola de Mestres va néixer perquè era l'única esclatxa de recuperació dels estudis universitaris a Vic. Entre els meus somnis hi ha Vic amb una petita universitat. Si deu anys enrere érem dues o tres persones els únics que pensàvem en una Escola de mestres, en aquests moments potser també som dos o tres que hi pensem. Em sembla, però, que no és un somni purament utòpic pensar que, d'aquí a deu anys més, a Vic hi pot haver una petita universitat. Petita en el sentit de nombre de carreres i en el sentit de pocs estudiants. Per tant, doncs, l'Escola de mestres ha tingut una projecció més enllà de si mateixa, que li ha donat, d'una banda, l'Editorial i, de l'altra, les activitats que ha orga-

nitzat. Penso, però, que això no és res que hagi de ser extraordinari; això és el que hauria de ser, qualsevol centre universitari, a Vic, a Barcelona o allà on fos. Si ens omplim la boca de dir que la universitat s'ha d'acostar a la societat, i que entre universitat i societat no hi pot haver les barres que hi ha, hem d'arribar a la conclusió que la universitat ha de ser un factor dinamitzador de la vida cultural i social. Jo penso que en aquest país encara hi ha molt a fer en el sentit de preguntar-se quina és la funció que ha de tenir la universitat, de cara a fora. De cara a dins deu ser més fàcil de definir, però de cara a fora penso que no s'han explotat prou les possibilitats.

— **Possiblement, per les iniciatives que desplega i la gent que mobilitza, l'Escola sigui la primera empresa cultural de la comarca.**

Sí, probablement, és clar, aquí som uns setanta treballadors. Entre la gent que treballa a l'Escola, a l'Editorial, als àudio-visuals. Això porta un volum de moviment i d'activitat considerable. Com a empresa ens hi hem trobat obligats. Jo no sé si com a empresa funcionem bé, segurament que és una empresa molt poc ortodoxa, podria funcionar més bé, en l'aspecte empresarial, en l'aspecte gerencial. Però pel fet de ser una empresa «sui generis» no té com a finalitat el lucre o el benefici; això fa que també els objectius siguin uns altres i els procediments també.

Tornant a la universitat, jo insistiria que la universitat s'ha de fragmentar en centres a la mesura humana, dirigibles i controlables. Quan pensem en un col·lectiu de 80.000 estudiants, com és el de la Universitat de Barcelona, i no sé quants milers de professors, a mi em sembla que ni el millor equip rectoral del món pot ser capaç de treballar d'una manera, diriem, normal. Sí, estem molt lluny dels

models anglesos o dels models alemanys, però hi ha els models italians que potser ens són més pròxims i que van cap aquí: ciutats petites i ciutats mitjanes que tenen universitat; algunes carreres, no totes, però algunes. En aquests moments, per a mi la quantitat és enemiga de la qualitat de l'ensenyament. La universitat, les universitats que coneixem, són com una mena de monstre que vol acollir totes les carreres, tots els centres, tots els estudis que es van creant; tots van confluint cap a aquest mateix organisme, que queda completament desbordat. Fins i tot en el moment que s'han pogut crear centres universitaris, integrats a la universitat, com són Tarragona, Lleida o Girona, encara s'ha seguit aquest model; són, en realitat, sucursals i delegacions de les universitats de Barcelona. No tenen, però, l'autonomia pròpia que els pertocaria. Caldria parlar de la Universitat de Girona i la Universitat de Tarragona i fer d'aquest conjunt la Universitat de Catalunya. Però el que no pot ser és que es vagin acumulant, es vagin engruixint aquestes macrouniversitats de Barcelona. De fet, això coincideix amb tota la tendència econòmica i demogràfica, és a dir, som un país, en aquest sentit, monstruós un gran cap i un cos petit. El gran cap és una macrocefàlia aberrant.

— **M'imagino que, per sobre de tot, estimes l'EUMO com un dels teus fills primogènits. Títols en català. I l'aventura de la TV comarcal? Com ha estat aquesta experiència pilot? Continuarà?**

El balanç és positiu. Potser per a d'altra gent que hi ha participat no ho és tant, de positiu.

— **Positiu per a qui o per què?**

Positiu per la gent que des de l'Escola hi ha participat i positiu també per l'audiència que ha tingut. De fet, totes les experièn-

Instal·lacions de l'Editorial EUMO.

cies que s'havien fet fins ara de televisió a Osona eren encara molt modestes; la nostra experiència ha aixecat el sostre força més amunt; d'aquí en endavant, si algú vol fer televisió ho haurà de fer millor del que hem fet, i això ja ens sembla positiu.

— **I la continuïtat. Com veus la seva continuïtat lligada a una Escola Universitària?**

La continuïtat, la veuria per una llicència de cadena municipal, amb concessió a una institució com pot ser l'Escola Universitària, si és que l'Escola Universitària és l'organisme adequat. Ara, no solament l'Escola Universitària, jo penso que hi hauria d'haver gent del món de la informació, indispensablement. A una Fundació Universitària potser no li pertoca de ple; però, per aquestes qüestions de suplència que dèiem, potser aquí a Vic pot ser una institució adequada.

— **No hi ha el risc que aquesta amplitud i diversitat d'ofertes culturals pugui desdibuixar una mica la funció originària d'atenció pedagògica a la formació inicial dels alumnes...? No penses que**

se'n detecten ja alguns símptomes?

Segurament que hi ha aquest perill. Es tracta d'observar amb rigor i disciplina la divisió del treball. Si aquí hi ha uns professors que es poden dedicar a això, que s'hi dediquin i ja està.

— **Moltes vegades, potser, hi ha massa exigència dels professors, en diversificar les seves tasques.**

Sí, certament. Però jo em vaig convencent que l'hegemonia de la cultura de la imatge obliga que la gent de l'ensenyament o la gent preocupada per la cultura entrem en la cultura de la imatge. I entrar-hi ho dic en el mateix sentit d'entrar en el món dels llibres. Sempre la universitat, totes les universitats, consumeixen llibres, però, és clar, una altra cosa és entrar en la producció de llibres, que és el que hem fet amb EUMO, i amb això exactament igual. No n'hi ha prou de consumir imatges, sinó que em penso que els intel·lectuals també hem d'entrar al món de la producció de la imatge. Això obre unes perspectives d'un gran abast per al futur de l'ensenyament. La disminució de la

lectura, la veiem en els estudiants; no solament hi ha el bombardeig informatiu de la imatge, sinó que hi ha, també, una mena de suplantació de la cultura escrita per la cultura de la imatge. I això afecta directament els processos cognitius i els processos d'aprenentatge. Els processos cognitius dels infants han de canviar a partir dels infants televisius. I penso que comencem a notar en els joves estudiants universitaris també un canvi de processos d'aprenentatge.

— **Com s'articula aquesta qüestió de la imatge dins el currículum del pla d'estudis? Perquè aquest és el repte.**

Sí, però no en tant que assignatura, sinó en tant que vehicle d'aprenentatge per a totes les assignatures. Vídeo didàctic, utilitzarem el vídeo a classe... Però no es tracta d'això, sinó de pensar amb imatge. És el que passa als escriptors en aquests moments. Els escriptors estan agafant tècniques narratives que prenen dels video-clips, del llenguatge cinematogràfic, del llenguatge televisiu. I això en l'aprenentatge penso que porta a canvis profunds. Nosaltres estem habituats a dir: «Feu una redacció». Ara haurem de dir: «Feu un reportatge de vídeo i comenceu pel guió», el món de la imatge ens envaeix. Ho constato ja mirant redaccions d'estudiants de 2n. curs d'aquí l'escola.

No ens hi podem girar d'esquena. I penso que si tenim l'oportunitat d'entrar-hi, no l'hem de deixar passar. És que la Fundació Universitària Balmes ha de fer televisió? No!, Per què? És que la Fundació Universitària Balmes pot promoure que hi hagi professors que experimentin, que mirin de fer avançar l'experimentació en aquest terreny? Això penso que sí. Si en tenim els mitjans. Si tardem gaire ja serà impossible. La tecnologia es va sofisticant tant, que no estarà a l'abast de

ningú com nosaltres; i si en aquest moment hi ha parts d'aquesta tecnologia que estan al nostre abast, em penso que ho hem d'explotar al màxim.

— **No acceptaries ser alcalde de Vic, però sí rector del Patronat Universitari, del «campus de Miramarges». Parla'ns de com serà el futur immediat, amb la incorporació dels Estudis Empresarials, l'Escola d'Infermeria...**

Cal que sigui un petit centre universitari, amb uns estudis mínimament diversificats. Penso que en els propers anys, l'any vinent començarà Empresarials, possiblement l'any 90, hi poden haver dues o tres carreres més. Es tractaria d'una oferta de sis o set o vuit carreres, coordinades per la

Fundació Universitària. D'això, és clar, no se'n pot dir Universitat, però el nom no fa la cosa. A Girona han recuperat el nom antic d'Estudi General.

— **La utopia final...**

La meva utopia final és una petita universitat. No pas segons el model que tenim actualment, sinó segons un model nou.

Ja estic d'acord que hi hagi aquesta unió entre privat i públic; amb el que no estic d'acord és que el sector públic xucli i se'n dessinteressi.

La meva utopia final és que a Catalunya hi hagi lloc perquè una ciutat petita o mitjana com Vic tingui una petita universitat. Que pot anar molt bé, no solament per a la gent de la comarca, sinó per a

gent de fora que els interessi un àmbit com aquest per estudiar. S'ha d'introduir, també, a Catalunya, el que es fa tant a les universitats de fora; no hi ha cap estudiant que faci tota la carrera a la mateixa universitat, sinó que fan cursos en universitats diferents. I això que estudiants del lloc que sigui facin un curs a una petita universitat els pot anar bé, pot ser interessant. No solament per a ells, sinó per a la mateixa universitat. Que hi hagi tota aquesta intercomunicació que ens és indispensable en el món actual. És a dir, una universitat de Vic amb 3.000 o 4.000 estudiants, una universitat ben dotada de professorat, de biblioteques i, d'altra banda, ben comunicada també amb la resta de Catalunya.

Quan li parlem del futur, es mostra optimista. És cert que malgrat que la majoria de nens ja tenen l'ensenyament del català i molts mestres ja estan reciclats, la llengua continua tenint una pressió forta del castellà. Però la generalització del plantejament d'immersió, que és el nom que es dóna quan la llengua d'aprenentatge és el català i la de casa el castellà, és molt esperançador. Els nens que fan tot l'aprenentatge en català al final de la primera etapa de Bàsica tenen un domini de la llengua molt superior als que han acabat vuitè de Bàsica i només han fet la llengua com a assignatura; i és que en aquest cas la llengua dominant continua essent el castellà. Aquest plantejament d'immersió és molt positiu tot i que presenta perills evidents si les escoles s'ho agafen a la lleugera o si els mestres no es preparen, si no elaboren o escullen materials adequats, si no fan un tractament específic. Això pot provocar un problema en la mesura que es generalitzi. La qüestió és la següent: normalment, els plantejaments experimentals, com que són portats per gent entusiasta, gent idealista, i en el

cas de la llengua gent patriota, solen tenir una altra dinàmica, les coses solen funcionar. Quan les coses les fa gent que no és idealista, ni entusiasta ni patriota, però que si més no té un plantejament professional, les coses poden funcionar més o menys bé; ara bé en la mesura que la tasca l'hagi d'agafar gent que no tingui plantejaments ideològics ni preparació professional, i si encara a més a més hi és «anti», doncs la cosa pot ser preocupant. Però esperem que això, que certament passa, sigui en una mínima part. De tota manera, és molt important el plantejament d'immersió perquè aleshores la llengua és pertot arreu, en totes les àrees i especialitats. Els resultats de la immersió han fet canviar moltes conductes, moltes actituds; quan els mestres han vist que els nens parlen força bé el català, que els nens han après de llegir i d'escriure en català igual com ho haurien fet en castellà, que han après igualment bé a sumar i a restar, aleshores aquests mestres s'han tranquil·litzat. No oblidem que les coses no es fan en quatre dies, i parlar amb segure-

tat una llengua que no és la que has après a casa costa, de la mateixa manera que costa d'escriure bé a la pissarra sense fer faltes d'ortografia quan n'has hagut d'aprendre de gran i com has pogut. Ha de passar temps, però ara estem en un bon moment. I això és important perquè aquesta gent que han fet el plantejament d'immersió han començat la casa pels fonaments, han hagut de convèncer els pares i s'han hagut de barallar amb els claustres de mestres; i ho han fet amb il·lusió i a més, ho han fet sense recursos. Això vol dir que aquests mestres han tingut preocupació pedagògica i que, per tant, aquestes escoles, al mateix temps que feien una renovació de plantejament lingüístic també han hagut de fer una renovació pedagògica. És molt important que aquests dos aspectes, catalanització i renovació pedagògica, hagin anat junts. Més enllà d'això, si es fa bé, no crec que l'escola hagi de fer gaire res més per a la catalanització del país. La resta ja depèn d'altres institucions i de nosaltres mateixos, de tots nosaltres.

emegé indústries gràfiques, sa

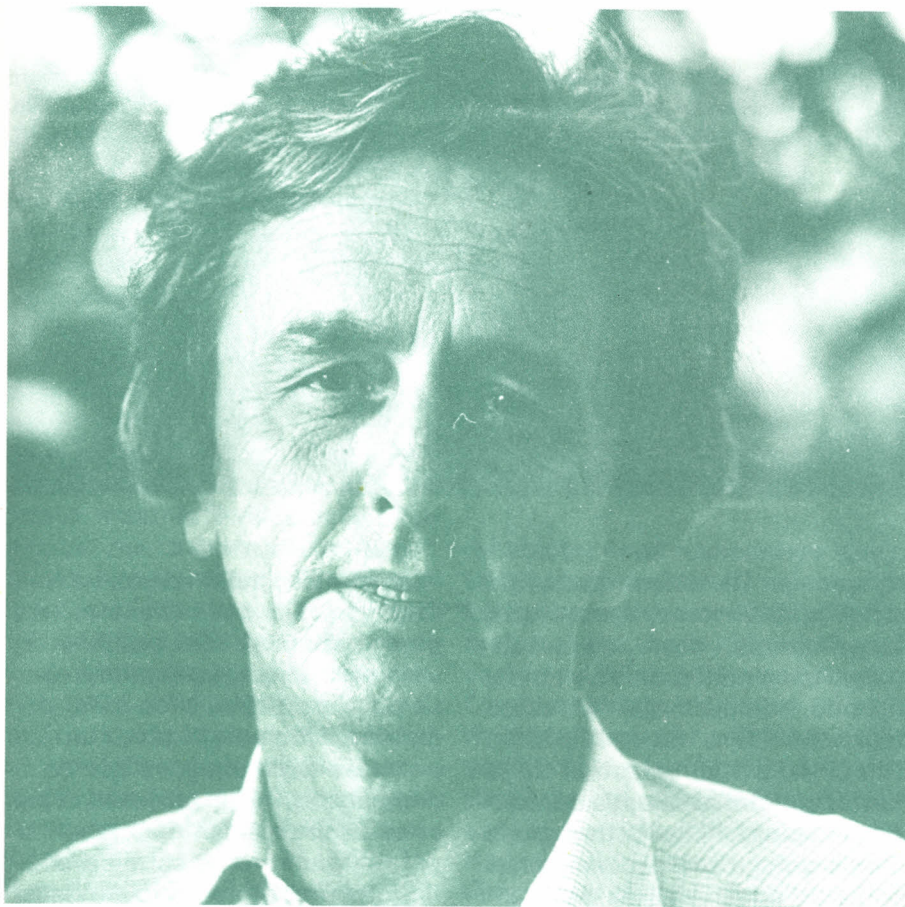
londres, 98
interior passatge particular
tel. (93) 200 81 23
08036 barcelona

AL SERVEI DE
LES PUBLICACIONS
DE L'ESCOLA
UNIVERSITÀRIA
DE MESTRES BALMES

MANEL ANGLADA:

«Els edificis industrials ofereixen una fabulosa coincidència d'espais amb un centre docent».

Manel Anglada i Bayés, arquitecte des de 1954, va ser l'encarregat de rehabilitar els edificis de l'antiga fàbrica Hivisa per a l'Escola Universitària Balmes. No era la primera vegada que rehabilitava edificis per a activitats escolars. La tesi doctoral, de l'any 1960, la va fer sobre una edificació experimental escolar. A Vic mateix va fer l'edifici de l'actual Acadèmia Maurici Isern i havia rehabilitat una part del Seminari per al col·legi de Sant Miquel, quan n'era director

Ricard Torrents. Són obres seves també l'escola Vilarnau de Sant Sadurn d'Anoia i l'escola Montgut de Vilafranca del Penedès. Té altres obres a Vic, com l'ampliació de la Clínica «L'Aliança» i la casa Puig-Porret i el Portal de Sant Joan, al carrer Morgades. Amb Ricard Torrents l'uneix una vella i franca amistat que justament va fer possible la destinació dels edificis de la Hivisa per a l'Escola Universitària. **Efectivament, el tema de la futura ubicació de**

l'Escola Universitària, que aleshores era a l'edifici del col·legi de Sant Miquel, va sortir un dia mentre anàvem a passeig. A mi em va semblar que el lloc ideal era al sector de ponent després de la via del tren on el pla general d'ordenació preveu un passeig voltat de zones verdes i equipaments com si es tractés d'una prolongació del carrer Verdguer.

Però allò resultava utòpic perquè l'Escola, ja plenament consolidada el curs 1980-81, necessitava un nou emplaçament amb un termini breu. Sí. Allò podia ser molt bonic, però resultava impossible. En aquell temps jo estava confeccionant un pla parcial, anomenat de «La Torre dels frares», promogut per diversos particulars entre els quals hi havia els propietaris de l'antiga fàbrica Hivisa. Com que la legislació urbanística exigia una reserva de terrenys per a ús públic i equipaments, vaig veure clar que l'antiga Hivisa era el lloc ideal. L'Escola entrava de ple en els equipaments públics. Podíem aprofitar, doncs, els avantatges que ens conferia la legislació i una construcció magnífica que ja existia; si més no, una bona capsa. D'altra banda, l'Escola Universitària té una projecció d'àmbit comarcal. La Hivisa és pràcticament al costat de l'estació del tren. Aquí mateix hi haurà la futura estació d'autobusos. La situació no podia ser millor: suficientment lluny del centre urbà com per haver-hi la tranquil·litat que requereixen les activitats

docents, i al costat mateix de les estacions dels mitjans de transport.

Calia l'aprovació de l'Ajuntament i malgrat que aleshores Manel Anglada era regidor, no era tan senzill, perquè era a l'oposició i no era convenient que la idea sorgís de l'oposició. I fou el mateix Ricard Torrents qui va trobar la solució. **Sense dir-me res, en va parlar amb el delegat de cultura del govern municipal, que era de Convergència Democràtica. Després de visitar diversos llocs de la Ciutat, va deixar per al final l'edifici de la Hivisa. Al regidor de cultura li va caure bé i es va fer seva la idea d'aprofitar l'immoble.**

Això comportava descartar l'habilitació de qualsevol edifici històric. Aleshores es parlava de l'edifici dels Germans Maristes del carrer de Gurb. Feia poc que s'havia inaugurat l'Escola d'Arts i Oficis a l'antiga Casa de la Caritat amb uns resultats excel·lents. **Sóc del parer que l'Escola d'Arts i Oficis i el col·legi de Sant Tomàs de Riudeperes per a deficients, constitueixen unes veritables excepcions. La majoria d'edificis històrics, especialment els convents, resulten totalment ineptes per a la rehabilitació per a escoles, museus, oficines administratives. Els edificis industrials ofereixen una fabulosa coincidència d'espais amb un centre docent. Això va quedar clar en les instal·lacions de la Hivisa.**

Per la primavera de l'any 1984, el col·legi de Sant Miquel va comunicar a l'Escola Universitària que havia de desallotjar els locals que ocupava amb la màxima rapidesa. Com a solució, l'Ajuntament proposava que ocupés els espais cedits pel col·legi del Pare Coll. Però l'Escola Universitària es negà a canviar un lloc provisional per un altre de provisional, que podia significar la seva desaparició. I aleshores es va imposar definitivament la solució de la Hivisa. **El director de l'Escola em va presentar un estudi programàtic, elaborat pels professors, que**

comprenia 12 aules d'extensió variable, biblioteca, laboratoris, departaments, sales de plàstiques o usos múltiples, secretaria, direcció, administració i diverses dependències de l'Editorial EUMO. A l'edifici industrial de la Hivisa, construït els anys quaranta i cinquanta, hi havia tres grups diferenciats d'edificacions en el conjunt: l'administració de la indústria, el cos central que encabia els espais principals de maquinària i fabricació i les ramificacions que corresponien al grup de magatzems, acabats, ampliacions, etc. Aquesta organització dels espais junt amb la tipologia constructiva de l'edifici industrial basada en suports de pilars i de grans naus cobertes sobre encavallades permetia una versatilitat sense precedents. La part de la indústria destinada a l'administració es va rehabilitar per a la secretaria, direcció i administració de l'Escola i pràcticament no

va caldre cap modificació. La Nau Central tenia dues plantes, una gran capacitat de resistència, sostinguda només per pilars, sense parets mestres i fou ideal per distribuir lliurement els interiors per a les dependències que se'm demanaven en el projecte. Vaig considerar que la funcionalitat permetia una nova estètica interior que proporcionés una mostra càlida en els espais circulatoris. La intercalació d'un pati interior deixant l'estructura de jàsseres i encavallades vistes sobre el pati ha tingut un bon acolliment. També vaig procurar, estudiant-ho amb molta atenció, que els espais circulatoris no fossin únicament circulatoris, sinó que fossin també llocs d'espera o d'estada, però en un ambient càlid. Això es va aconseguir amb la construcció d'una nova escala central que articula dos espais i separa el vestíbul de la sala de contemplació del pati. Proporciona una

riquesa visual que necessitava la magnífica capsa que allotjava el cos central. El tercer grup, el dels magatzems, acabats, etc., anava destinat a les ramificacions de l'Escola Universitària, com ara les ampliacions i la instal·lació de noves escoles. Finalment vull remarcar que pel que fa a l'estètica dels exteriors no s'ha menyspreat, ni de bon tros, la tecnologia utilitzada els anys quaranta. S'han refet façanes, però sense desfigurar el caràcter de l'època i es conserven les finestres de l'antiga fàbrica, la mateixa forma.

De tota manera, no deixa de ser curiós que Vic, una ciutat que en principi sembla posseir molts edificis històrics, on predominen les institucions eclesiàstiques i culturals i on la indústria no ocupa pas un lloc de primer ordre, hagi destinat justament un edifici industrial desafectat a acollir un centre universitari. **Ja he dit que els edificis històrics no són adequats per la senzilla raó que la tipologia antiga d'estructura de parets mestres i de càrrega fa inviable les dimensions adequades que necessiten els espais docents.** L'esquema circulatori dels edificis històrics no respon a les exigències pedagògiques actuals. Així com altres aspectes molt complexos, que seria llarg de comentar, com ara els grans costos que comportaria la rehabilitació. La rehabilitació de la Casa Balmes, per exemple, té un pressupost inicial de 40 milions de pessetes i encara no ha quedat acabada ni és visitable, mentre que amb el mateix cost es va poder rehabilitar la Hivisa, i es va fer en tres mesos. D'altra banda, si això ha estat així com a conseqüència de la discutible crisi que ha portat el darrer període econòmic, podríem dir que de la necessitat n'hem fet virtut i que dels inconvenients de la crisi n'hem aprofitat, si més no, aquest avantatge. En efecte, rehabilitar la Hivisa per a centre universitari ha representat alguns avantatges. El primer seria el de

rehabilitar unes edificacions que, en el projecte inicial, havien de ser enderrocades per tal d'aprofitar-ne el sòl. Amb l'operació, en canvi, de l'Escola Universitària, l'Ajuntament de Vic pogué adquirir a bon preu els edificis i, així, augmentar el seu patrimoni. En segon lloc la rehabilitació d'un naus industrials de les característiques de la Hivisa representava uns costos molt inferiors als de la rehabilitació d'un edifici històric que comporta unes exigències estructurals i estètiques molt més rígides i, per tant, més costoses. En tercer lloc l'emplaçament d'aquests edificis reuneix els avantatges de proximitat del centre urbà i els de suficient llunyania per a la possible expansió futura dels estudis universitaris a Vic.

A Manel Anglada, sens dubte que li ha agradat de poder fer aquesta rehabilitació i, si calia, en faria d'altres. **I tant! Per exemple, ara a Vic tenim la Fàbrica del**

Sucre: té unes possibilitats extraordinàries i es recuperaria l'arquitectura modernista. Aquestes carcasses, capsas, que són les naus industrials, constitueixen un valor patrimonial quantios que en aquests moments no és aprofitat. Tenen una gran capacitat i proporcionen una versatilitat funcional extraordinària. També haig de dir que no totes les tipologies d'edificis industrials reuneixen les condicions. Per exemple, les naus cobertes amb dent de serra o altres, l'estructura de les quals va molt lligada amb la seva finalitat concreta i singular: la fabricació de manufactures determinades.

El curs que ve a la Hivisa, a més de l'Escola de Mestres, hi haurà l'Escola d'Infermeria i l'Escola d'Empresarials. En un futur podria haver-hi encara més Escoles. **La capacitat de cabuda de tot el conjunt és d'uns 3.000 alumnes. Però és més important la capacitat qualitativa que permet**

l'habitatge del porter i un altre que es pot destinar a convidats i forasters.

La Biblioteca i el bar són uns serveis comuns a les diverses Escoles Universitàries que poden haver-hi a Vic. La Biblioteca es projecta en dues plantes. La primera, formada per dos grans forats que agafaran llum zenital. Les parets són cegues per omplir de prestatgeries, llevat de la del final que donarà a un jardí que proporcionarà una prolongació de la perspectiva, vol ser una visual de descans. A sobre d'aquest pis hi haurà els «Compactus» amb una capacitat important. La biblioteca queda en un lloc bastant estratègic de circulacions i s'hi podrà accedir des de l'exterior sense necessitat de passar per l'Escola. Al costat mateix té una sala d'usos múltiples amb accés també directe des de l'exterior. Pel que fa al bar queda en l'articulació de la nau principal i les ampliacions. És també una situació estratègica per la confluència de les circulacions de totes les aules i dependències. Aquest bar permetrà que els alumnes forasters no hagin d'anar als restaurants i sortir del centre i pot ser també un lloc de trobada i reunió que facilitarà la comunicació i l'intercanvi.

72

diversos departaments, laboratoris, sala d'ordinadors, vídeos. A més, s'està en tractes d'adquirir una finca colindant on hi ha

una bona biblioteca amb «Compactus» que poden donar una cabuda de 30.000 llibres. Una Editorial, sala d'usos múltiples,

JOSEP M. BRICALL

Conversa sobre el present i futur de Vic com a ciutat universitària

Josep Maria Bricall i Masip és, des del mes de març de 1986, rector de la Universitat de Barcelona. Ell serà qui presideixi la inauguració del curs acadèmic d'enguany a Vic, que incorpora els estudis d'empresarials a l'ensenyament universitari de la ciutat. Per aquest motiu vam parlar amb ell sobre la realitat actual de la nostra Universitat i sobre el present i futur de Vic com a ciutat universitària.

— A què respon la creació de la nova Escola d'Estudis Empresarials a la ciutat de Vic?

Aquesta va ser precisament una de les primeres coses que em va parlar el doctor Reguant al poc temps de ser rector, i la veritat és que van coincidir un conjunt de circumstàncies. La primera era, —és certament— la idea de completar els estudis universitaris que hi ha a Vic. En segon lloc, i penso que aquesta és una idea interessant de retenir, és perquè ens trobàvem que una de les necessitats més importants de demanda, i per tant, d'oferta insatisfeta, eren els d'estudis empresarials. Això respon a una tradició de Catalunya, abans la gent estudiava comerç i ara l'equivalent és empresarials, és a dir, la sortida professional de la gent que treballa en l'empresa mitjana, sigui familiar o no. En aquest sentit ens va semblar que calia donar-hi suport. A partir d'aquí vam fer una reflexió. Així com hi ha una sèrie d'estudis que per la seva naturalesa és preferible concentrar-los en un centre universitari potent, com Barcelona, n'hi ha d'altres, com empresarials, que allò més important seria estendre'ls per tot Catalunya. Vic va ser un punt de partida, i ara això s'ha engegat a Lleida i properament es farà el mateix a Reus. Així, aquesta avinentesa de completar els estudis

de Vic ens va resoldre potser també la manera d'enfocar l'expansió de la Universitat de Barcelona.

— Forma part, doncs, d'un projecte descentralitzador de la Universitat?

Pot considerar-se com es vulgui. Expansió significa invertir estudis en diferents llocs territorials, i descentralització és dotar aquests estudis d'una certa autonomia. Atès que a Vic els estudis estan gestionats per una Fundació de caràcter municipal, la descentralització és per ella mateixa normal. El rol de la Universitat de Barcelona és d'inspecció i control exclusivament.

— La seva arribada al Rectorat va suposar el desencallament de la proposta vigatana, la seva realització pràctica. Això sembla indicar que l'actual equip de govern creu en les possibilitats de ciutats universitàries com Vic.

A mi no m'agrada fer volar coloms. L'antic alcalde de Vic, el senyor Montaña, qui amb el seu entusiasme va facilitar molt les coses, em va recordar en una ocasió unes paraules que jo havia dit a Vic quan vaig ser conseller de governació amb el president Terradellas. Ell m'havia parlat de l'expansió universitària de Vic, i jo i vaig respondre: «Atenció, perquè abans les ciutats mitjanes demanaven ponts sobre el riu i ara demanen Universitat». Per tant, jo em miro el tema amb una mica de prudència. Però de totes maneres convé pensar que allí on hi ha hagut estudis universitaris cal completar-los, amb dues visions. Primera, en funció de si en cada determinada zona està justificat de fer-ho, és a dir en funció de la demanda i els costos, i segona, per crear a les diferents ciutats una certa vocació, en funció de les necessitats globals de Catalu-

nya.

— Creu que Vic ha iniciat el camí correcte per veure satisfeta la seva vocació universitària?

Em sebla que sí. En aquest món mai no es pot dir què està bé, però jo considero que és molt raonable i encertat com a començament. Vic té a més la seva història, i el paper que va jugar el seu seminari, per exemple, va ser molt important.

— Quan comptarà Catalunya amb el seu mapa universitari?

Jo no sé si com a conseqüència del programa plurianual que preveu la Generalitat això es tocarà, però em sembla que és convenient dir-los que això no pot seguir així. A mi m'agradaria que es resolgués de forma sistemàtica, en un horitzó de deu anys, per exemple, què és el que convé construir a Catalunya. Tal vegada el debat de la quarta universitat sigui un punt de partida perquè això es pugui completar amb tota la seva extensió. És una bona oportunitat, que es pot perdre, perquè d'ocasions perdudes n'hi ha moltes. Convindria començar a pensar quines són les demandes i quines i on s'han de resoldre. Si no, cada universitat fa el seu mapa. Nosaltres tenim la nostra idea, però la delimitació i el rol de cada ciutat universitària és fonamental que s'aclareixi. És evident que governar és escollir, i escollir és molestar, inevitablement. Això és difícil, però la nostra feina és prendre decisions i intentar que siguin les més adients i justificades.

— Quin és el seu model universitari de Catalunya?

En aquests moments hi ha tres universitats, totes elles situades a Barcelona però amb branques en altres indrets de Catalunya. La

nostra en té a Lleida, Vic i Tarragona/Reus. Això es pot considerar un començament, i en algun moment es poden convertir aquests centres en ciutats universitàries autònomes. En aquest moments ja hi ha un sistema descentralitzador, plantejat en divisions. Tarragona i Lleida ja tenen un president i comencen a tenir autonomia. Però això es podria plantejar d'una altra manera, considerant l'oferta universitària en el seu conjunt. Potser es podrien organitzar els diferents centres en campus diferents, amb estructura pròpia. Això seria portar el mapa universitari a les seves màximes possibilitats, i jo en sóc partidari.

— A quin nivell pot situar-se la nostra universitat respecte les europees?

Amb els mitjans que tenim no podem tendir a cap model europeu. La Universitat de Barcelona no té ni els mitjans de l'espanyola, estem molt mal dotats. Si em parlieu del nivell de qualitat del professorat, aquest és considerable. Després de l'Autònoma de Madrid som la segona en publicacions de professors en mitjans internacionals. La realitat és l'existència d'una universitat de qualitat però amb mitjans molt reduïts, a nivell de Grècia. El percentatge de participació universitària en els pressupostos de l'Estat a Espanya és dels més petits d'Europa, crec que més baix que Portugal. El panorama és, doncs, espectacular. En aquest sentit aquest any hem fet un esforç de presència internacional, però el nostre drama són els mitjans. Seria molt trist que això se n'anés en orris com a conseqüència de la manca de mitjans, però aquesta ja no serà responsabilitat nostra.

— El seu gran maldecap segueixen sent els pressupostos...

La situació és molt preocupant, sincerament. No n'hi ha prou amb parlar, cal actuar. En aquests moments tenim dos grans problemes econòmics. Primer, no podem marcar les taxes econòmiques ni les subvencions, ja que vénen marcades pel govern, però hem de

controlar la despesa. El segon problema és la programació d'espais. Això comporta un malestar. Abans de finals d'any presentarem un projecte que hem estat elaborant. Es tracta d'un pla i un sistema de finançament, amb el màxim de modèstia, però atenent a necessitat reals. Potser sí que demanem molt, però mai no s'havia demanat tant com ara a la Universitat. Si en aquest moments resolguéssim el problema econòmic desapareixerien el 90% dels problemes que hi ha. Això és molt greu, perquè el problema, més que la manca de mitjans, és la manca de certesa sobre el futur.

Jo vaig donar una xifra a principi de curs. La nostra universitat necessita que s'augmenti la subvenció en un 50%, de manera que la mitja fos la mateixa que a l'Estat espanyol. No crec que això sigui demanar massa.

— La col·laboració amb empreses és una sortida de futur?

Els convenis de la nostra Universitat amb els sectors productius, empreses i Administració pública, és bàsica per a la investigació aplicada. La possibilitat que els estudiants puguin fer pràctiques en els últims anys de carrera és important. La Universitat té dues grans funcions, la de recerca i la d'ensenyament superior, i dos grans rols, una certa qualificació professional i la crítica, que la converteix en capdavantera en postular noves sortides a la societat. Tenint en compte això, la universitat no es pot girar d'esquena a la preparació de cara a les empreses i l'administració, perquè cal evitar que la universitat sigui una fàbrica d'aturats, i de moment s'està aconseguint, perquè en gran part la gent que acaba la carrera està trobant, amb més o menys temps, llocs de treball.

— Quin és el record que guarda d'un curs tan mogut a nivell de revolta estudiantil com el passat, i com s'ha plantejat el d'enguany?

En un dinar vaig comentar al propi ministre una cosa molt clara, i és que quan uns estudiants es reuneixen en assemblea i fan una

sèrie de propostes, allò pitjor és que tenen raó. És molt trist no poder donar solució a mancances tan importants, i jo comprenc la postura de l'alumnat. Tot i així, jo crec que ens en vam sortir bé dels problemes que hi va haver, ni tan sols hi hagué tantes vagues com es desprenia d'algunes informacions. La subvenció és baixa i jo entenc totes les queixes, perquè sóc el primer a patir aquestes mancances. Aquest curs hi ha la voluntat de resoldre algunes coses plantejades tot i que la situació segueix essent difícil.

— Com valora la participació de l'Ajuntament en els Estudis Universitaris de Vic?

Ha estat molt estimulant, i interessant econòmicament, ja que l'Ajuntament ha pogut sufragar unes despeses amb el sistema d'adscripció com a escola que potser la Universitat no hagués pogut cobrir.

— A nivell d'estudiants, a Vic els dos grans problemes segueixen essent les taxes que cal pagar i l'assignació de places d'ingrés.

Aquests dos problemes no em corresponen a mi. El tema de la preinscripció és un tema general a tot Catalunya i jo crec que és necessari pensar seriosament en la seva substitució. Sobre el tema de les taxes la resposta correspon al Estudis Universitaris de Vic i no a la Universitat de Barcelona, que té únicament les taxes acadèmiques de matriculació.

— Quina creu que és la figura del rector per a l'estudiant?

Jo espero que l'estudiant sigui comprensiu, perquè sé que he de prendre decisions que no deuen agradar, malgrat que la meua intenció és sempre la de no fer mal a ningú. L'avantatge és que els estudiants són els que tenen menys interessos immediats, i per tant són més serens en el seu judici. Jo veig l'alumnat com a client, i a través de les seves queixes i demandes conec les necessitats. He de dir també que el comportament dels estudiants ha estat sempre molt correcte i d'una gran vàlua per a aquesta casa.

ELS EX-ALUMNES DE L'ESCOLA

A partir d'una mostra escollida a l'atzar dels antics alumnes de cada una de les promocions sortides de l'Escola Universitària i amb un percentatge del 25% d'enquestes contestades i enviades per correu a la redacció de Miramarges presentem qui són els ex-alumnes i què pensen, entre altres coses, del seu pas per l'Escola Universitària i de la professió de mestre:

1. On vas néixer

Comarca	
Osona	69,56%
Berguedà	8,70%
Ripollès	8,70%
Bages	4,35%
Vallès Oriental	4,35%
Barcelonès	4,35%

2. Any de naixement

1959	13,04%
1960	8,70%
1961	17,40%
1962	8,70%
1963	8,70%
1964	21,47%
1965	13,04%

3. Sexe

Masculí	8,70%
Femení	91,30%

4. Estat civil

Solter/a	65,22%
Casat/da	34,78%

5. Altres estudis a més del magisteri?

Estudis superiors en curs	21,74%
---------------------------	--------

6. Llegeixes algun diari?

Cada dia	26,09%
----------	--------

De tant en tant	69,54%
Només quan ha passat alguna cosa important	0%
Mai, o gairebé mai	4,35%

7. Quin?*

L'Avui	32,35%
El País	23,53%
La Vanguardia	17,65%

* Nota: l'enquesta es realitzà abans de l'aparició del «Diari de Barcelona».

8. Quin llibre estàs llegint actualment?

Per la gran diversitat que hi ha, els hem classificat en:	
Novel·la	56,52%
Assaig	43,48%

9. Senyala per ordre d'importància, de l'1 al 3, com i on passes el temps lliure:

Llegint	78,82%
Veient la TV	39,13%
Veient teatre o escoltant música	39,13%
Cinema	12,12%
En un bar, pub, discoteca	10,61%
Fent esport	4,55%
Excursionisme	4,55%
En entitats d'esplai	3,03%
Altres	10,61%

10. Sols mirar la TV?

Si. Més de 30 h. setmanals	0
Si. De 20 a 30 hores	0
Si. De 10 a 20 hores	17,39%
Si. No arriba a les 10 hores	60,87%
No	21,74%

11. Quin és el programa que més t'agrada?

Pel·lícules	30%
Telenotícies	17,24%
Vostè jutja	17,24%

(Altres programes citats han estat: Joc de Ciència, Trenta minuts, Curar-se en Salut).

12. Què penses de la concessió de les Olimpíades a Barcelona?

Hi estic d'acord	82,61%
Hi estic en desacord	8,70%
Indiferent	8,70%

13. Fomes part activament d'alguna associació o organització? Si és així, indica les finalitats principals d'aquesta o d'aquestes associacions.

No formo part de cap associació o entitat		32,26%
Artístico-cultural		22,58%
Cívica		9,68%
D'esplai		9,68%
Esportiva		9,68%
Religiosa		6,45%
D'ajuda social		3,23%
Política		3,23%
Professional, gremial, etc.		3,23%
Sindical		0

Mostra: 31

14. De quines de les següents coses disposes?

	propi	familiar o similar
Moto	4,08%	2,72%
Cotxe	5,44%	9,52%
Tocadiscos	4,76%	3,40%
Magnetòfon	7,48%	6,80%
Televisió	4,76%	9,52%
Ràdio	7,48%	8,16%

Video	3,40%	1,36%
Màquina fot.	10,20%	4,08%
Càmera filmar	0,68%	1,36%
Ordinador	4,08%	0,68%

15. Has provat mai de fumar un «porro»?

No n'he fumat mai	69,57%
N'he tastat alguna vegada	26,09%
De tant en tant	4,35%
Molt sovint	0%

16. Quin és el problema que més et preocupa en aquest moment?

Els més citats han estat per ordre:

L'atur i l'accés al món del treball.
La millora de la feina de mestre.
La cursa d'armaments.
L'evolució negativa del món actual.
El terrorisme.
La destrucció de la natura.

17. Si és que vas votar, quin partit o coalició vas votar en les últimes eleccions?

CiU	21,74%
Esquerra Unida	13,04%
Esquerra Republicana	13,04%
Nacionalistes d'Esquerra	8,70%
No contesten	30,43%

18. Què penses de l'ingrés d'Espanya a l'OTAN i la CEE?

	OTAN	CEE
D'acord	—	60,87%
Desacord	86,96%	13,04%
Indiferent	13,04%	26,09%

19. Què penses de la cursa d'armaments?

És un progrés de la tècnica	0%
Serveix per defensar la llibertat de la gent	0%
És una ximpleria	44,44%
Demostra que la nostra civilització està en decadència	55,56%

20. Quin record guardes de l'Escola Universitària?

Molt bo	43,48%
Bo	56,52%
Indiferent	0%
Desagradable	0%

21. Mantens algun contacte amb l'Escola Universitària?

Tinc relació amb algun professor en concret	20,51%
Estic al cas de totes les activitats	7,69%
He participat en alguns cursets per a mestres	23,08%
Col·laboro en les pràctiques dels estudiants	7,69%
Utilitzo alguns dels seus serveis (biblioteca, video...)	10,26%

No hi tinc cap contacte	15,38%
Altres	15,38%

22. Creus que els estudis que vas fer a l'Escola Universitària eren els adequats per a la formació d'un mestre?

Sí	30,43%
No	65,22%
No contesta	4,35%

23. Si és que no, en quines valoracions estàs d'acord?

Falten pràctiques d'ensenyament	50%
Falten assignatures de Ciències de l'educació	21,4%
Sobren assignatures de Ciències de l'educació	7,14%
Massa assignatures	7,14%
Falten assignatures de Ciències Humanes	7,14%
Falten assignatures de Ciències exactes	3,57%
Sobres pràctiques d'ensenyament	3,57%
Sobren assignatures de C. Humanes	0%
Sobren assignatures de C. Exactes	0%

24. Quines assignatures consideres més importants? (enumera'n tres)

Les més citades han estat:	
Pedagogia	23,53%
Pràctiques	19,12%
Psicologia	14,71%
Didàctiques	13,24%
Català	8,82%
Expressions	4,41%

25. Quines assignatures t'han resultat més interessants, a la pràctica? (Enumera'n tres)

Pedagogia	14,29%
Psicologia	11,11%
Català	11,11%
Pràctiques	9,52%
Didàctica	7,94%
Geografia	4,76%
Ciències Naturals	4,76%

26. Quina especialitat vas fer a l'Escola Universitària?

Ciències Socials	43,48%
Ciències	21,74%
Preescolar	17,40%

Filologia 17,40%

27. Quins mètodes de treball es feien servir a l'Escola Universitària? (Indica'n tres)

Els més citats han estat:

Treballs en equip 28,38%
Exposició oral del professor 22,97%
Treballs individuals 13,51%
Discussions en grup ... 13,51%
Pràctiques 8,11%
Anàlisi i discussió de textos 6,76%

28. Com valors cadascun d'aquests mètodes? (Puntua de 1 a 10). La mitjana obtinguda ha estat:

Treballs en equip 7,05
Pràctiques 6,43
Discussió en grup 6,33
Treballs individuals 6,24
Anàlisi i discussió de textos 6,10
Exposició oral del professor 5,67
Laboratori 5,38
Estudi de casos 5,33

Un 10% dels enquestats assenyalen que tots els mètodes són importants o que cada mètode és el més adequat en un moment determinat.

29. Per què et vas matricular a l'Escola Universitària Balmes?

Perquè volia ser mestre 48,57%
Perquè és una carrera a través de la qual es pot millorar la societat 34,29%
Perquè és una carrera curta 8,57%
Perquè m'agraden els nens 8,57%
Perquè era a prop de casa . 0%
Perquè és una carrera socialment ben considerada 0%
Perquè no sabia què fer ... 0%

30. Què et sembla que hauria de fer més l'Escola Universitària Balmes?

— Tenir més contacte amb ex-alumnes i amb l'Escola, sobretot donar a conèixer als alumnes les escoles rurals.
— Fomentar un ensenyament

més lligat amb la realitat del món educatiu.

— Plegar, ja som massa mestres.

— Donar més importància a l'assignatura d'hàbits i higiene.

— Jugar un paper més important en la cultura de la comarca.

— No ser tan teòrica i més pràctica.

— Més globalització.

— Més importància a les pràctiques i didàctiques.

— Acostar el futur mestre a la realitat escolar.

— Donar a conèixer més mètodes, recursos i diferents ideologies.

— Ser una escola de formació de mestres, i no únicament de transmissió de continguts.

— Potenciar més les activitats extraescolars: xerrades, conferències..

— Cursets

— Parlar més dels problemes reals.

— Fer programacions.

— Ensenyar com funciona una escola.

— Ensenyar recursos i plantejar possibles sortides o situacions diferents.

— Donar molta informació pedagògica-didàctica.

— Motivar els alumnes.

— Fer prendre consciència del món on es fiquen els alumnes.

— Aconseguir una política de subvencions que abaratis el cost de l'ensenyament.

31. Treballes de mestre?

Sí 69,57%
No 30,43%

32. Has assistit a alguna Escola d'Estiu?

Cada any 17,39%
Algun any 30,43%
No mai 52,17%

33. Si fas de mestre, on treballes?

Escola Pública 62,5%
Escola Privada 30,43%
Altres 6,2%

34. Treballes a:

C. Superior 28%
C. Inicial 24%
Parvulari 20%
C. Mitjà 16%
Unitària 4%
Aula/Escola especial 4%

35. L'Escola on treballes actualment és:

La primera 56,25%
La segona 12,5%
La tercera 18,75%

La quarta 12,5%

36. Quina relació tens amb els pares dels teus alumnes?

En general col·laboren amb la meva tasca 21,74%
Només ens veiem en les reunions generals 21,74%
No hi tinc cap relació .. 17,39%
Només ens veiem quan hi ha algun problema 13,04%
No contesta (els que no treballen) 26,09%

37. Quantes hores setmanals dediques a les tasques docents fora de l'escola? (contesten només els que treballen)

Més de 15 ..... 18,75%
De 10 a 15 ..... 31,25%
De 5 a 10 ..... 50%
Menys de 5 ..... 0%

38. Si treballes a l'Escola Pública, com hi has accedit?

Oposicions 50%
Substitucions 30%
Accés directe 10%
Contractació APA 10%

39. Tens algun càrrec a l'escola?

Sí 50%
No 50%

Representant al Consell

Escolar 25%
Coordinador de Cicle 25%
Direcció 12,5%
Secretaria 14,5%
Cap d'Estudis 12,5%
Altres 12,5%

40. Quines revistes de pedagogia llegeixes?

Cuadernos de Pedagogia 34,10%
Guix 29,55%
Perspectiva escolar ... 18,18%
Butlletí de Mestres 6,82%
Infància 2,27%
Escuela Española 2,27%
No contesta 6,82%

41. Cita per ordre els cinc problemes més greus que té l'escola a Catalunya (Són aquests i per ordre d'importància)

La manca de recursos econòmics 26,8%
La catalanització a l'escola 13,4%
L'excessiu nombre d'alumnes 7,46%
La integració dels deficients 7,46%
Les condicions de treball del centre (possibilitats de reciclatge, formació, manca de places, equipament de sots, consideració social) 5,9%
El lligam entre escola i entorn amb moltes programacions inadequades 4,47%
La millora de la societat a partir de l'escola 4,47%

42. Què penses de la teva tasca de mestre?

M'agrada molt 47,83%
M'agrada més del que em pensava 13,04%
N'estic cansat/ada 4,35%
Se m'ha fet rutinària 0%
No m'agrada 0%
Voldria canviar de feina ... 0%
No contesta (els que no treballen) 34,78%

43. Formes part d'algun grup de treball o seminari de recerca?

No 65,23%
Sí 21,74%
No contesta 13,04%

44. Què penses de la introducció de la Informàtica a l'Escola?

Convenient 91,30%
Indispensable 4,35%
No cal 0%
Perjudicial 0%
No contesta 4,35%

45. Què penses de la Integració dels nens deficients?

Convenient 65,22%
Indispensable 26,09%

No cal 0%
Perjudicial 0%

46. Hi ha qui opina:

Segons els casos 4,35%
Per a fer-ho malament no val la pena 4,35%

47. Què et sembla la política educativa de la Generalitat? Indica els motius de la teva resposta. Hi estic d'acord 34,78%

— Procura donar recursos per a una renovació pedagògica.

— Catalanització de les escoles.

— L'interès de cobrir tota la xarxa educativa per a mestres, ha augmentat molt la quantitat de mestres que exerceixen.

— Estan introduint reformes.

— Hi ha pedagogs que han fet programes excel·lents, llàstima que no es compleixin bé i els mestres no ho entenguem bé.

Hi estic en desacord .. 34,78%

— Fracàs escolar.

— Falten més mestres i millor qualitat d'ensenyament.

— Falta esperit de treball i col·laboració entre els professors.

— Ús de mètodes poc valorats.

— Es podria fer més del que es fa.

— No ha millorat massa l'escola pública.

— No s'adequa a les necessitats reals. No fa front al problema del material escolar.

— Manca finançament a l'escola pública.

Indiferent 17,40%

— Conec poc la política educativa

— No raona

No contesta 17,40%

RELACIÓ DEL PERSONAL

Professors i ex-professors

Agustí i Segarra, Josep M.	1978-1983	Matemàtiques
Albareda i Salomó, Joaquim	1981-	Història
Anglada i d'Abadal, Pilar	1979-1980	Didàctica Socials
Anguera i Picanyol, Joan	1977-1983	Dinàmica
Arisa i Casellas, Montserrat	1984-	Francès
Arnau i Querol, Joaquim	1978-1979	Socials
Ayats i Abeyà, M. Dolors	1983-	Psicologia
Balaguer i Montmany, Magdalena	1980-1984	H. de l'Art
Bauzà i Galmes, Bernat	1977-1980	Psicologia
Bernal i Creus, M. Carme	1984-	LLengua i Literatura
Blanch i Colat, Consol	1978-	Física i Química
Blasi i Vilaplana, Susanna	1985-	Pedagogia i Organització Escolar
Boixaderas i Saenz, Rosa	1979-1984	Didàctica llengua
Burgaya i Riera, Josep	1986-	Geografia
Buscart i Coromines, M. Teresa	1986-	Pedagogia i Organització Escolar
Busquets i Buezo, Pere	1979-1984	Seminaris
Cabacés i Alomà, Roser	1979-1981	Música
Canals i Cases, Ramon	1979-1983	Psicologia
Canals i Tolosa, M. Antònia	1979-	Matemàtiques
Cànoves i Valiente, Gemma	1984-	Geografia
Carbonell i Sebarroja, Jaume	1983-	Pedagogia
Carbonés i López, Jaume	1980-	Psicologia
Casadevall i Ginestet, Miquel	1983-	Fonaments biològics de l'educació
Casamitjana i Lloret, Jaume	1979-1981	Seminari Antropologia
Codina i Valls, Francesc	1981-	Llengua
Comas i Montgai, Manel-Dionís	1979-	Psicologia
Cotrina i Puig, Ramon	1977-1980	Socials
Daufi i Moreso, Providència	1978-	Plàstica
Fargas i Riera, Assumpta	1979-	Llengua
Feu i Vidal, M. Teresa	1979-	Didàctica Experiències
Fornols i Puigoriol, Josep	1977-	Llengua
López i Ruestes, Enric	1977-	Matemàtiques
Maideu i Puig, Joaquim	1977-	Música
Maideu i Puig, Teresina	1986-	Música
Miró i Vila, M. Teresa	1977-1981	Literatura
Montaner i Fontarnau, Josefina	1981-1986	Música
Muñoz i Creus, Miquel	1979-1980	Didàctiques
Novellas i Vivet, M. Carme	1980-1986	Psicologia
Òdena i Savè, Pepa	1978-1985	Pedagogia
Ollich i Castanyer, Immaculada	1979-1984	Història
Parris, Deborah	1984-	Anglès
Parris, Teresa	1981-1984	Anglès
Passola i Vidal, M. Lluïsa	1978-1981	Història
Pérez i Mas, Miquel	1982-	H. de l'Art
Pujol i Costa, Anna	1985-	Psicologia
Pujol i Maura, M. Antònia	1986-	Pedagogia
Quadrada i Damunt, Núria	1979-	Dinàmica
Ramírez i Roma, Josep	1984-	Matemàtiques

Reixach i Pla, Montserrat
 Reverter i Oton, Roser
 Rial i Carbonell, Ramon
 Riera i Cusi, Sebastià
 Roca i Prat, Andreu
 Roquer i Soler, Josep
 Rubio i Larramona, Carme
 Russinyol i Masramon, Mercè
 Serrallonga i Morer, Segimon
 Sitjà i Domènech, Ramon
 Solà i Gussinyer, Pere
 Tió i Casacuberta, Jaume
 Tió i Casacuberta, Josep
 Torrents i Bertrana, Mercè
 Torrents i Bertrana, Ricard
 Torrents i Buixó, Jacint
 Tort i Bardolet, Antoni
 Tort i Bardolet, Assumpta
 Tort i Callís, Montserrat
 Tresserras i Majó, Miquel
 Vernis i Burés, Josep
 Vila i Alsina, Assumpta
 Vila i Parareda, Joan
 Vilalta i Erra, Ramona
 Vinyamata i Camp, Eduard

1979-1984
 1982-1985
 1986-
 1983-
 1981-
 1980-1986
 1977-
 1977-1981
 1977-
 1978-
 1981-1983
 1977-1978
 1977-
 1977-
 1977-
 1983-
 1981-
 1980-1983
 1979-1980
 1977-1983
 1977-
 1977-1984
 1977-1984
 1978-1983
 1980-1981

Francès
 Didàctica de les Matemàtiques
 Didàctiques
 Ciències Naturals
 Religió
 Didàctiques
 Didàctica de la Literatura
 Psicologia
 Literatura
 Didàctiques
 Pedagogia
 Llengua
 Llengua
 Pedagogia
 Llengua
 Didàctica Ciències Socials
 Pedagogia
 Geografia
 Socials
 Pedagogia
 Plàstica
 Geografia
 Matemàtiques
 Ciències Naturals
 Seminaris

Eumo Editorial i Eumo Gràfic

Jordina Bartomeus
 Jordi Cano
 Ton Granero
 Viqui López
 Anna Parera
 Miquel Tuneu

Secretaria

Agnès Morató i Serra

Administració

Jaume Puntí
 Berta Sala

Consergeria

Ramon Garriga
 Florentino Pla

Alumnes col·laboradors

Dolors Agut i Serra
 Cecília Alcántara i Ribolleda
 Anna Andreu i Molina
 Sílvia Àvila i Plana
 Anna Bardolet i Cardús
 Josep Bas i Portet
 Josep Basco i Vidal

Joan Bassagaña i Planas
 Núria Bonet de Ferrer
 Àngels Canadell i Parareda
 Albert Cano i Cunill
 Dídac Càrdenas i Yebra
 Teresa Casacuberta i Vilardell
 Pau Casañas i Xuriach
 Mercè Casellas i Puig
 M. Teresa Ceballos i Torres
 Elisabet Ciuró i Font
 Sílvia Coll i Ripoll
 Núria Coma i Costa
 M. Alba Comasolivas i Codina
 Jordina Coromina i Subirats
 Dolors Costa i Portell
 Serafi Curriu i Boixader
 Carme Esquis i Serra
 M. Dolors Fajarnés i Rigat
 Jacint Farrés i Molist
 M. Carme Font i Fabregó
 Margarida Fontanet i Serra
 Mercè Gabarró i Codina
 Ester Gaja i González
 Josep Gallart i Bau
 Sílvia García i Guerrero
 M. Teresa García i Hermuzo
 M. Isabel Giró i Pino
 Joaquim López i Rocafiguera

Eugènia Macià i Porta
 Francesca Manubens i Hom
 Montserrat Maresma i Gual
 M. Àngels Martí i Feixas
 Lluís Massana i Roura
 Marta Mercader i Calvó
 Carme Molas i Codina
 M. Isabel Molina i Collell
 Mercè Ocaña i Subirana
 Dolors Oriol i Musoll
 Antoni Portell i Llorca
 Immaculada Puig i Costa
 Anna Reguant i Victori
 M. Carme Repetto i Cabral
 Cristina Roca i Cercons
 Núria Roca i Cunill
 Núria Roca i Riera
 Anna Maria Rodríguez i Costa
 Immaculada Sadurní i Rovira
 Lurdes Sánchez i Sánchez
 Dolors Sanglas i Serradell
 Immaculada Sayol i Carol
 Concepció Verdaguer i Cardona
 M. Isabel Viedma i Navarro
 M. Cristina Vila i Parareda
 Elisabeth Vila i Sala
 Joan Vila i Salvans
 Dolors Vila i Valencia

RADIADORS MACIÀ, S.A.

Llauneria, aigua i gas

C. Manlleu, 49. Tel. 886 37 71 - VIC

VITRALLS OSONA

C. Girona, s/n - Pol. Ind. Mas Galí
08519 GURB (Vic) - Tel. 885 66 56

SORREJATS EN EL VIDRE I METALL
GRAVATS EN EL VIDRE I MIRALL
MANUFACTURA DEL VIDRE
VIDRE DE SEGURETAT
OBRES I INSTAL·LACIONS

COPIN, S.C.P.

Pintures

C. Àngels, 1. Tel. 885 07 43 - VIC

m. boada s.a

C. Manlleu, 50 (baixos)
Tel. (93) 886 01 76 / 886 01 42
08500 - VIC

7 7 ★ 7 8
10 ANYS
8 7 ★ 8 8
ESCOLA
UNIVERSITÀRIA
DE MESTRES
BALMES
V I C

 ESTUDIS UNIVERSITARIS DE VIC

ESCOLA UNIVERSITÀRIA DE MESTRES BALMES
ADSCRITA A LA UNIVERSITAT DE BARCELONA